Ponsone

Sieur de Pomfermé

1.2.3.4
MVNDI
LAPIS LYDIVS
siue
VANITAS per VERITATĒ
FALSI
accusata & conuicta
OPERA
D. ANTONII A BVRGVNDIA
Archi-diaconi Brugensis.
TYPIS
Viduæ Ioan. Cnobbari
Antuerp: 1639.
a Diepenbeke delineavit.
Theodor. Ioa. van Merlen fecit.

INFALLIBILI

VANITATIS VINDICI, VERITATIS INDICI, OMNIVM IVDICI

IVSTITIÆ

QVÆ

NESCIA FINIS OMNIVM FINIS EST,
PONDERIS EXPERS OMNIVM PONDVS EST,
CENSVRÆ LIBERA OMNIVM CENSOR EST,

VANITATEM

SIVE PVBLICAM

OMNIS ÆTATIS, SEXVS, ORDINIS

PERNICIEM

FALSI A VERITATE ACCVSATAM

PVBLICÆ SALVTIS GRATIA

IVDICANDAM SISTIT

ANTONIVS A BVRGVNDIA.

PRÆFATIO
DEDICATORIA.

N jus ambula, VANITAS; tribunal te vocat, accuſat VERITAS; & (quòd mortalibus paſſim

Multa ſubærato mendacia vendis in auro)

ream te læſæ divinæ humanæq́ue Majeſtatis agit, atque adeò univerſà penitus utriuſque ditione proſcribendam contendit.

[a] *Vanitas in jus vocatur.*

Ignoſce, ſumma juris & æqui Parens IVSTITIA, ſi dignitatis tuæ, ſi muneris mei immemor, in amicum modeſtiæ juriſq́ue tribunal inſolens prorſus & impotens ir-

[b] *Evocationis modus excuſatur.*

ruo. Inſolentem me ſcelus inſolens, impotentem adverſarii fecit potentia, & benevolum minùs VERITAS ipſa, quæ Areopagi amans odit exordia.

Sed vide quàm graviter adhuc prima me perturbet incuria. Incuriam deprecor, & tantùm-non injuriam irrogo: cauſſâ quippe nimiùm quàm bonâ fretus, ſine cauſſâ tamen Iudici quaſi diffidere videor. Quid enim? ut ne VERITATI jus deneges, obſecro? dicis omnibus. Vt ne Belgicæ ſalutem negligas? aſſeris. Vt ne VANITATI, quas meretur, pœnas infligere differas? jam inde à principio naturæ tuæ neceſſitate conſiliiſque damnata eſt.

In

In jus itaque, in jus ambula VANITAS, & quidquid *ingenio, memoriâ, elocutione, ſanitate, robore, formâ, patriâ, libertate, ſanguine, famâ, epulis, vino, comeſſationibus, veſte, odoribus, ſymphoniâ, choreis, otio, luſu, equis, venatu, famulis, dominis, titulis, opibus, domo, tabulis, libris, amicis, odio, patre, fratribus, amoribus, liberis, nepotibus, magiſtro, patrono, dignitate, imperio, claſſe, exercitu, victoriâ, votis, adoleſcentiâ, ætate integrâ, ſenio, vitâ denique tuâ-met ipsâ* vales, lydio rationis exploratum lapide judicio ſubjice. [c] *Accuſationis capita.*

Expendit olim accuratâ totius vitæ ſuæ trutinâ, quidquid nobis eximium jactitas, divinæ Iudex ſapientiæ Salomon; & ne quos tuis ultrà fraudibus irretires, publico [d] *Olim à Salomone apud omnes traducta.*

expo-

expoſitam hâc te ſententiâ, tuis cum crepundiis, apud omnes omnium exinde ſæculorum homines traduxit: VANITAS VANITATVM, ET OMNIA VANITAS.

e nunc exilio mulctanda, Sed falleris enimverò, falleris; ſi, quæ porrò commiſſa ſunt per te crimina, non abſimili nunc corrigenda ſupplicio putas. Graviora gravioribus ſunt pœnis obnoxia; tum præſertim, cùm ipſis quoque ſuppliciis accreſcit improbitas. Tua verò uſque eò impunitate, perinde ac pœnis, audacia ſemper induruit; ut non illum ipſum modò, qui infamiâ te mulctavit, judicem tantùm-non perdidiſſe comperta ſis; ſed mortalium pleroſque prætereà, aut hujus aut æternæ

vitæ

vitæ bonis evertisse, aut utrisque. Et severiùs æquo, scilicet, agi secum publica pernicies autumet, si[f] publico dumtaxat exilio proscribendam dixero, quam, ex lege talionis, æviternis ignibus mancipatam oportuit.

[f] *si non ignibus.*

Tuam hîc fidem obtestor, IVSTITIA, tuum hîc tribunal appello,[g] sed paucis; ne in re tam manifestâ vel æquitati tuæ, vel caussæ meæ bonitati videar injurius. Nec enim (quæ naturæ tuæ ac voluntatis libera necessitas est) committere potes, ut quam genio ingenioque damnas, absolvas judicio.

[g] *Iudicio sistitur.*

AD LECTOREM.

Aucis conventum te volo, mi Lector. Ignosce, si profiteri audeo, quod fateri me velle vix crederes.

h Scriptionis ratio. *Mens fuerat ex integro neotericorum veterumq́ placitis fidem iis quæ scripsi paradoxis adstruere: sed ne scopas tibi inconcinnas prorsus ac dissolutas darem; fusiùs hinc inde dispersas, sententiis plerumque meis & verbis adstrinxi; ac ne continua Scriptores citandi necessitas fastidium pareret, ut plurimùm non citatos admisi, utrumque verò fide tam sincerâ perfeci, quàm si me paginæ sanctioris interpretem jussisset Ecclesia.*

i Argumentum. *Itaque per animi, corporis, ac fortunæ bona*

bona ad ultimum usque spiritum VANITATEM *persequens, accusante fideliter, ut oportuit,* VERITATE, *perfidam falsi arguo; & quòd* DECIPVLAS *ubique mortalibus pro deliciis venditet, omnium affectibus illicò proscribendam contendo.*

Jure, an injuriâ, tu quoque, mi Lector, judica: & si DELICIIS *ejusmodi cares, liberum te* DECIPVLIS *gaude; sin affluis, ita providus* Falsis *utere, ut in* Veras *tibi & æternas vertant. Sic vovet, sic sperat*

[l] Scriptoris monitum.

[m] Votum.

Tui amans, ut sui,

A. A B.

AD EMBLEMATA
REV^{di} ADM. DOMINI
D. ANTONII A BURGUNDIA
BRUGENSIS ECCLESIÆ
CANONICI ET ARCHI-DIACONI
DE VANITATE
PER VERITATEM
VICTA.

QUAM vanis miseros ducit inaniis
Error Terrigenas! Pectora luridæ
Quantum noctis habent! quo rapit impete
Mentes instabiles horrida cæcitas!
Eheu! pars hominum maxima devias
In FALSI *tenebras labimur, &* BONO
Arcet non solidi nos species boni.
Larvis decipimur scilicet improbis,
Mendaciq́ue dolo; nec cupimus tamen,
Quamvis VERA *boni luceat indoles,*
VERO *contiguum currere tramitem.*
Hic servit fatuis vanus honoribus;
Hic numquam saturæ verna libidini;
Illum dirus opum torquet anhelitus:

Et

Et quamvis studio non satiabili,
Atque has sollicito pectore quærimus
Semper quisquilias; non tamen aureum
Illis pandet iter limitibus salus,
Nec tali sequitur fine beatitas:
At dum collibuit falsæ sequi bona;
Veris nos adimit cæcus amor bonis.
Sic olim ingluvie dum premitur gravi
Æsopi catulus, flumine limpido
Lucentem & stolidè captat imaginem,
Veros umbra gulæ diripuit cibos.
Sic ditem soboles prodiga dum patrem
Linquit, mentis inops, & meretriciis
Implexus laqueis, heu! juvenis feræ
Paret luxuriæ: cogitur ad putres
Porcorum siliquas; at neque vilibus
Evicisse cibis, nec miserâ dape
Gliscentem penitis esuriem fibris
Infelix potuit; donec ad optimi
Patris tecta redux aurea, pinguibus
Acrem de Vitulis edomuit famem.
Quàm claris aperit triste chaos notis!
Quàm docto tuus, ô! signat agalmate
Errantûm nebulas Symbolicus liber!
Quàm nos pulchra monet pagina! Sic vagas
Dum mentes variis fraudibus occupat,
Illuditque malis noxia VANITAS,
Ad mæstos hominem dejicere inferos:

 Qui

Qui, ni cæcus agat præcipitem furor,
Scandat purpureo sidera vertice,
Et palmam rutilis inserat orbibus.
Eja macte novâ clarus adoreâ
ANTONI, *patriæ dulce decus tuæ,*
Idem palladiis delicium Brugis:
Illo, quem Genius perpetuet, libro
Nostro perniciem de grege publicam
Arce, muscipulas detege, retia
Signa, tartareos nexa per aucupes:
Quæ cautis statuat præmia VERITAS,
Queis tandem fatuos suppliciis gravet
Vani stultus amor, dissere. Cantibus
Attollet meritis docta phalanx pium
Sanctæ laudis opus; quisquis amabiles
Cœtus Pieridum, sacraque Phocidos,
Et castum sequitur lætus Apollinem;
Dignum Pieriis dicet honoribus,
Et sacro innocuam vertice lauream
Vernantis folii nectere gestiet.
O BVRGVNDIACO *sanguine nobilis,*
Virtutis merito nobilior tuæ!

AMICO O. M. POSVIT

ANTONIVS SANDERVS,

Ecclesiæ Cathedralis Canonicus
Ipris.

IN

IN EMBLEMATA
REVERENDI NOBILISSIMIQ. VIRI
ANTONII A BVRGVNDIA
CANONICI ET ARCHI-DIACONI
ECCLESIÆ CATHEDRALIS
BRUGENSIS.

PRÆCLARA *gentis inclytæ,*
BVRGVNDICÆ *propaginis*
Laus ,& perenne nominis
Heroici decus novum,
Ecclesiæ lumen tuæ;
Mentis tuæ solertiam,
Fœcunditatem pectoris,
Scientiæ altitudinem,
Profunditatem & ingenî,
Salutis utpote indices
Ad æviternæ semitam,
Summique desiderium
Boni , & mali scientiam,
Tum pes quod & caput rei,
Quæ noscere ipsum se docent,
His lineata Emblematîs,
Firmata sanctorum Patrum
Sententiarum pondere,

Tum

Tum VERITATIS *ipsius*
Testata quæque oraculis,
Rarâ styli elegantiâ,
Ac perpolitioribus
Ornata verè versibus,
Nolit velit mirarier,
Fidemque habere credulam
Debebit omnis, qui Dei,
Humanitatis & suæ,
Vitæque momentaneæ,
Inaniarum & omnium,
Mortalitatis omnium,
Stygisque vel tantillulum
Rectè sciens Plutoniæ,
Tum æternitatis conscius.
Conceptus an prægnantium,
Et Principum, qui pauperum,
Nativitatis flebilis
Idémne, & est vitæ exitus
Quid purpuram extra, & perbrevis
Fucos inanes gloriæ,
Triumphi honorem futilem,
Pompæ superbæ imagines,
Sceptra, & coronas Regias,
Opumque fluxa commoda
Mortalis ille ab altero
Distat? ab Iro Cæsares,
Ab imperito gnaritas,

Vel

Vel à Platone Mygdonis
Phrygi Corœbus filius?
Quippe hisce cùm nec alteris
Ex omnium vertigine
Laborum ineluctabili,
Et felle amaro luxuum
Nil ampliùs quid suppetat,
Quàm queîs opus compendio
Vitæ, & tuendo corpori
(Et quo modo quid relliquum
Pote esse nugis ex meris?)
Pro Regis Isaacidûm
Ecclesiastæ oraculo
Verissima quàm VANITAS.
Vno proinde lugubris
Gemente vocis spiritu,
Sis Pontifex vel Maximus,
Vel unus omnium potens
Rerum Monarcha & orbium,
Clamare cuncti cogimur:
O VANITATVM VANITAS!
O VERITATVM VERITAS!
Quid eloquar puerperis
Dirè imprecatos liberûm
Nixus, dolores maximos,
Natis malorum perpetem
Orbem, laborum & vortices
Nullâ sui constantiâ?

Vivacitas

Vivacitas mortalium,
Fluxus refluxus naufragi
Maris, & procellosum chaos,
Risus, joci, lascivia,
Cantus, suave barbiton,
Fides, lyræ, testudinum
Insigne musicum melos,
Dapumque opima fercula?
Quid præter æs sunt tinniens,
Lanugo, pappus, flosculus,
Evanida umbra luminis,
Inanis oscitatio,
Ventus, vapor, fumus, nihil?
Quare nisi contempseris
Has VANITATES, *has lyras*
Hettas meras, crepundia,
Heu prava gens mortalium!
Quæ vos inexorabilis
Apud tribunal Æaci,
Atque æviterni incendii
Voraginosum gurgitem
Manent cruces, manent mala,
Tormenta, pœnæ vindices!
Hinc vana gens mortalium,
Numquam doloris insolens,
Quem dura sors, quem VANITAS,
Quem certa mors, & omnibus
Incerta vel pusilluli

Usura

Vsura semper temporis
Trahit, minatur, ingerit,
Rursum evilare cogimur.
O VANITATVM VANITAS!
O VERITATVM VERITAS!
Contrà, pari libramine
Si pensites cælestium
Felicitatem civium,
Summique pulchritudinem
Boni integram, & quidem ipsius
Fruitionem Numinis,
Ac VANITATES *sæculi;*
Humana, cassa ut omnia,
Nec aßis æstimaveris.
Beata gens mortalium,
Iuganda Cælitûm choris,
O quæ beatitudines,
Solatiorum flumina!
O quæ voluptatum seges,
Quæ gaudiorum gaudia,
Pupilla quæ nec luminum
Vidit, nec auris audiit,
Nec cogitatu perspicax
Humana (quamvis particeps
Divinioris aurulæ)
Mens cepit ullo tempore,
Apud Deum tunc vos manent
Iustum & benignum Iudicem!

Quare & cachinno argutulo
Risoris illius Sophi
Ridere more cogimur,
Hæc orbis ampli frivola,
Ineptias, Inanias,
Et vaniora inaniis
Hæc ſcenicæ ludibria,
Vitæ baſin mortalium,
Atque ejulando triſtiùs
Exclamitare flebili
Vocis ſonore denuò:
O VANITATVM VANITAS!
O VERITATVM VERITAS!
O utriuſque æternitas!

TESTANDÆ

Amicitiæ ac benevolentiæ ſuæ

I. PIERSSENÆVS

REGIVS

In Conſilio Flandriæ

Conſiliarius

L. M. Q. P.

AD

AD

NOBILEM ET ADM. REVERENDVM

DOMINVM

D. ANTONIVM A BVRGVNDIA

ECCLESIÆ CATHEDRALIS BRVGENSIS

CANONICVM ET ARCHI-DIACONVM

AVCTOREM EMBLEMATVM,

Quibus oſtenditur VANITAS à VERITATE victa.

QVI *clarum genus, inclytumque nomen*
A BVRGVNDIONVM *trahis Dynaſtis,*
Atque inter veteres avos recenſes
IOANNEM INTREPIDVM, & BONVM PHILIPPVM,
Ortos Regibus, æmuloſque Regum,
Tot Regum proavoſque Cæſarumque,
Supremos etiam gradus honorum
Sectari poteras, & eſſe dignus
Dux, vel Marchio, vel Comes vocari;
Et te nobilibus decora gemmis
Veſtiret modò lana, palliumque
Ardenti rutilans & auro & oſtro,
Stiparentque ſatellites euntem
Coruſcantibus hinc & hinc ſariſſis,

Et quidquid faceresque, diceresque,
Recens quotidie cohors clientum
Centum laudibus inter astra ferrent;
Recens quotidie agmen assectarum
Centum plausibus inter astra ferrent;
At nunc, Numine præpotentiore,
Hinc usque ad Superos & astra ductus,
Veros non nisi cogitas honores,
Veros non nisi cogitas favores;
Queîs puri ætheris incolæ fruuntur,
Pullo & semper obambulans amictu,
Vno vix puero gradum sequente,
Et post-spernis, & ante-ambulones,
Sarissas super, & super secures,
Securus tamen omnium, tuique;
Inflatas ita spongias honorum,
Laudum tympana, gloriæque folles,
Bullas non nisi inanitate plenas,
Ampullas quoque VANITATE *fartas,*
Et saccos tumidos ineptiarum,
(Vtque unâ omnia voce comprehendam)
Et mendacia VERITATE *vincis.*
Nec vicisse sat est; per-erudito,
Vt vincant alii, doces libello,
Iam dudum merito diem libello,
Iam dudum merito cedrum libello;
Et castis salibus leporibusque,
Atque Emblematibus novis referto,

Plenis

Plenis artis & elegantiarum:
Ast Emblemata quid fuit necesse
Tot producere, cùm sit Auctor ipse
Verum Emblema præ-omnibus ferendum?
Verum Emblema, quod omnis usque & usque
Spectet posteritas, & obstupescat:
In quo perspicuè omnis ordo, & ætas,
Vniversáque Bruga VANITATEM
Poßit cernere VERITATE *victam.*

PANGEBAT

OLIVERIVS VREDIVS

I.C. BRVG.

R[do] ADMODVM DOMINO

D. ANTONIO A BVRGVNDIA

ARCHID. BRVG.

Vt ales aures ad meas Cyllenius
Lætum benigno nuntium vultu tulit,
Partum eruditæ mentis A BVRGVNDIA
Eniti in auras; Ecquid, ô Libethrides,
Dixi, siletis? Sileat eneruis licet
Mihi lyra, & ægras publico Musas neget;
Probet hîc, oportet, vena vel moriens fidem,
Plaudatque Vati carmen antiquo-nouum.
Iubet hoc, rapitque me mihi styli nitor,
Emblemata noua, acuta, docta, limpida,
Quæ ipsæ videntur dictitasse Gratiæ.
Vidésne, quisquis sumis in manus opus,
Et curioso permeas oculo librum,
Agat vniuersus hîc ut histrioniam
Mundus, & honesto palliet cultu scelus,
Nihilque, quàm quod adstruit, minus putet?
Vt mango vendat æs & aurum, clamitet?
Sinceritas ut absit, ut regnat dolus?
In melle lingua, in felle sint ut pectora?
O quàm refellit Auctor hoc hominum genus!
Modisque quot constringit, ac captos tenet
Vafros, dolosos, pessimis plenos strophis,

Suspensa

Suſpenſa nobis cuncta qui paſſim offerunt
Et dicta & opera. Mentis Auctorem bonæ,
Rudis ô malorum, mente ſollerti lego,
Ne virus animo dulce non cauto bibas:
Tu quoque, veneni melleos quiſquis dolos
Rudibus propinas, virus ut ponas, lege,
Proderit utriſque, utroſque qui mordet, liber.

ACCINEBAT

LEVINVS DOEDENS
Primi ſubſellii Senatui
A Secretis Gandavi.

AP-

APPLAVSVS HEROICVS

R^do ADMODVM DOMINO

D. ANTONIO A BVRGVNDIA

ECCLESIÆ CATHEDRALIS

APVD BRVGENSES

CANONICO ET ARCHI-DIACONO

Super larvâ VANITATIS detectâ.

O Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
Dux satyræ clamat Vates mortalibus ægris;
Plurima sed spondens solidarum oracula rerum,
Nil nisi perplexis verborum anfractibus adfert.
Quisquis amas certus falso *discernere* verum,
Nocturnâ pervolve manu, pervolve diurnâ
Librum, quo noster Flandro-Burgundus id omne
Tramite demonstrat recto, solidissima promens
Dogmata, quæ totus meritò venerabitur orbis.

ACCINEBAT

ALPHONSVS PLANCIVS

MEDICINÆ DOCTOR

FLANDRO-BRVGENSIS.

AP-

APPROBATIO.

NE mortalibus FALSA pro VERIS obtrudat inposterum VANITAS; fraus illius ex fidei verique placitis, per *Admodum Reverendum Dominum*, D. ANTONIVM A BVRGVNDIA, *Ecclesiæ Brugensis Canonicum & Archi-Diaconum*, non minùs doctè quàm feliciter detecta, lucem videat. Antverpiæ XVI. Febr. M. DC. XXXIX.

GASPAR ESTRICX, *Plebanus & Librorum Censor.*

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS *Dei gratiâ Hispaniarum & Indiarum Rex Catholicus, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ,* &c. *Serenissimus Belgarum Princeps, diplomate suo sanxit, nequis librum, cui titulus est:* Mundi Lapis Lydius, sive VANITAS per VERITATEM falsi accusata & convicta, operâ D. ANTONII A BVRGVNDIA, Archi-diaconi Brugensis; *præter viduæ Ioannis Cnobbari, quondam Typographi Antverpiensis, voluntatem ullo modo in Belgio imprimat, aut alibi terrarum impressum in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalémve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum & aliâ gravi pœnâ mulctabitur, ut latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, die* 1. *Augusti, anno* M.DC.XXXIX.

Signat

STEENHVYSE.

VA-

VANITAS A VERITATE FALSI ACCVSATVR.

ILII hominum, usquequò gravi corde? ut quid diligitis VANITATEM, & quæritis mendacium? exclamabat olim fraudum VANITATIS doctior quàm cautior Propheta. Nec injuriâ. quid enim nisi mendacium VANITAS, quæ jam pridem mortalibus

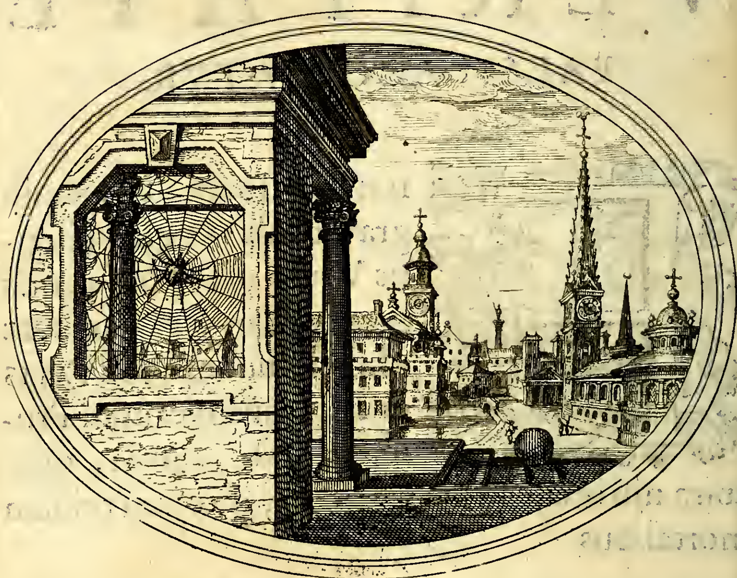
Tanta subærato mendacia vendit in auro,
Quanta boni specie, non bona, mundus habet?

Accusationis capita.

Non creditis? ad lydium rationis lapidem provoco. Agè VANITAS, quidquid pro utili futile, pro solido stolidum mortalibus venditas, judicio siste.

VANITAS.

Ingenii acies ſubtilis.

VERITAS.

Quia ſubtilis, inutilis.

VE-

VERITAS.

QVAM aptæ ſint humanis uſibus Cameracenæ, Hollandicæ ac Cortracenſes telæ, manifeſtiùs docet quotidiana neceſſitas, quàm ut quempiam lateat. Eam verò, quam ſibi ipſa & colus, & fuſus, & ſtamen, & lanipendia, & textrix aranea conficit, non minùs apertè conſtat tam inutilem eſſe, quàm ſubtilem; imò verò ideò maximè inutilem, quia maximè ſubtilem.

o *Acies ingenii ſubtilis, ut araneæ tela, inutilis eſt.*

Sic nihil veræ ſapientiæ magis inutile, quàm Sophiſtæ ſubtilitas. Ideò inviſam Palladi finxêre veteres aneam. Vt mucronis ergo, ſic ingenii acies ſit, non ut ſetæ; ſubſiſtat, ut penetret. Quorumdam acumen tenui cuſpide frangitur, primoque molimine deficit. Validiſsima etiam, ſi ad ultimum extenuentur, infirma ſunt: ſic robur omne tenuitas atterit.

p *Hinc inviſa Palladi aranea.*

Ingenium, ut eæ quas diximus telæ, ſi bonis artibus applicabile, pretioſa ſupellex, & utilis; ſin minùs, ut araneæ textum, laborioſa, & futilis.

Quis Sophiſtarum bella dinumeret? quis inenodabiles nodos? quis veri profeſsionem? quis patrocinium falſi? quis ignorantem ſcientiam? dum hoc unum certò ſcire ſe fatentur quòd nihil ſciant, ac ne viam quidem ſcientiæ adhuc invenerint?

q *Nihil rectè ſciunt Sophiſtæ,*

rint? Et veriſsimè quidem. Si enim, juxta unanimem ipſorum conſenſum, nihil rectè ſcitur, quod non per cauſas, eaſque proximas, & efficientes quidem aut finales, ritè demonſtratur; tales verò attributorum nulli hactenus aſsignari potuerunt, niſi ſolis immutabilibus & propriis accidentibus, tamque exiguo numero, ut ferè an numerus dici poſsit ambigam; quis non videt, eos inter ignaros potiùs quàm ſapientes eſſe cenſendos?

Eorum porrò, quæ ſcire perhibentur, nihil non rationibus inter ſe pugnantibus problematicè varium, nihil tam ſolidum, ut non mox æquè ſtolidum eſſe comprobetur. Exemplis, quod loquor, evincerem, niſi propoſitum brevitatis ſtudium, vel ex nunc, aliò me vocaret.

r ſimiles horologiis, s ſibi ſemper adverſi.

Quapropter, ut paucis expediam, genus hoc hominum horologiis conferes, quæ dum veri regulam profitentur, ipſamet à vero deviant; & hoc uno ſemper conveniunt, quòd inter ſe numquam conveniant. De horâ certè nemo crebriùs ambigit, aut interrogat, quàm qui ejuſmodi loquaces rotas circumferunt: ſic nulli minùs ſapiunt, quàm qui maximè. Et è diverſo ignorans non dubitat.

t Maximè docti, maximè ignari,

u erroribus, y amentiæ, z nequitiæ obnoxii.

Pejus eſt, quod ſubjungo. Raró magni errores, niſi ex magnis ingeniis prodiêre. Nullum magnum ingenium ſine mixturâ dementiæ: quidni & nequitiæ? Da ſanè, inquit vulgus, ingenii maxi-

mè

mè ſubtilis artificem, dabo plerumque moribus quàm maximè perditis nebulonem.

Quàm perniciosſus Reipublicæ Catilina fuerit, ſæpiùs Cicero prodidit, quàm Conſularis modeſtia poſtulabat: at Criſpus illum magnâ vi animi fuiſſe ait, ſed ingenio malò. Tu an bono ſis, neſcio: quòd ob ſenſuum fallaciam, cæco; ob rerum omnium incertitudinem, erroneo; ob humanæ fragilitatis conditionem, periculoſo; hoc certò ſcio.

[a] *Teſtis Catilina,*

Habe & hoc coronidis loco. Ingenium quò velocius, eò propius ruinæ, utinam non æternæ! Quàm id vellent tot illuſtres animæ, quarum nimia ſubtilitas, cæli clauſtris infracta, ſibi aliiſque barathrum reſeravit!

[b] *& alii.*

VANITAS.

Memoria facilis.

VERITAS.

Vt influit, effluit.

VERITAS.

QVOD enim ampli gutturis poculo accidit, ut, quidquid infuderis, effluat eâ facilitate quâ influit; id perinde memoriæ usu venit. c *Memoria, ut lati gutturis poculum.*
Exempla desideras? habe. Obmutuit repentè in medio orationis suæ decursu coram Philippo Demosthenes, coram Antonino Herodes Atticus, coram Severo Heraclitus Lycius, omnes priùs æquè memoriæ laude celebres, quàm posteà fraude. d *facilè quod admisit, amittit facilè.*

Perfidus nempe quæstor memoria, concreditum reposcenti aut reddere negat, aut prodigit. Et ejusmodi gloriaris? An fortè, quia non fefellit hactenus, fallere te deinceps non poterit? quis fidejussit? ego certè hoc ipso te fallere censeo, quo fallere te non posse existimas. e *Perfidus quæstor.*

Memoria absentis objecti speculum est, cryſtallus præsentis; & quot mendacis cryſtalli genera, tot sunt & memoriæ. Nec illud modò: sed, ut afflatus speculo vel modicus vapor, quidquid cryſtallus imaginum posſidet, momento eripit; ita, siquis cerebrum, aut calore nimio forsan, aut frigore obnubilet humor, tollit eveſtigiò, quas in se pinxerat ideas, memoria. f *speculo similis:* g *minimo vapore turbatur.*

Vt nihil de Francisco Barbaro, nihil de Orbilio, nihil

nihil de Gregorio Trapezuntio dicam; teſtis Meſſala Corvinus raræ vir eloquentiæ, raræ memoriæ, cui ſimilis aliquando ſuffuſa nubecula, etiam proprii nominis reminiſcẽtiam ſuſtulit. Quid multa? non ſemel evenit, ut ſingularis prudentiæ viris univerſa ſapientiæ ſymbola, in amentiæ ſimulachra repentè converterit.

At capax mihi, inquis, non fallax memoria eſt.

h *Dei, & ſui immemor.* Itáne verò? Vnde hæc igitur oblivio cæleſtium præceptorum, quæ tam pauca ſunt numero? unde oblivio Dei unius? unde oblivio tuimet?

i *Infelix puerpera,* Sed eſto, capax ſit; quid deinde? Infelix nempe puerpera eſt, quæ confuſam Babylonicæ turris molem aſsiduò parturit, numquam parit. Capax

l *ſtomachus frigidus,* ſtomachus eſt; ſed frigidus, atque adeò ex eo, quòd malè digerat, malè ſanus.

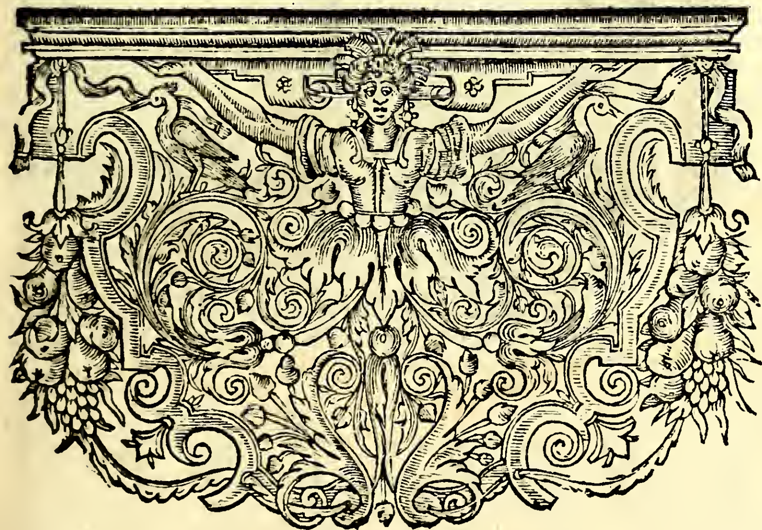
At memoria mea, quidquid conceperit, rectè

m *animi carnificina.* digerit. Benè habet; hactenus de quæſtore perfido tantùm gloriata eſt VANITAS; jam etiam de carnificinâ ſuperbit. Meliùs cum Themiſtocle oblivionem optaſſes. Diſcenda ſiquidem dediſcimus, & diſcimus dediſcenda. Erras, in recordatione multiplici multiplex moleſtia eſt. Quædam conſcientiam vellicant, quædam pungunt, quædam vulnerant: unde fit, ut memorantium ora rubor, pallorq; viciſsim in ſilentio occupent, inceſſuſque ſit varius, vox incerta. Imò ſæpè delectabilium

moleſta

molesta recordatio est: &,quæ mortalium insania est,catastam hanc arte producimus.

Quid plura? Vis optimum genus memoriæ? Memento peccati tui,ut doleas;memento mortis, ut offendere desinas; memento divinæ justitiæ,ut timeas; memento misericordiæ,ne desperes. Breviùs. Vis optimum genus memoriæ? Obliviscitur omnium, memor Dei. n *Omnium optima.*

VANITAS.

Verborum copia.

VERITAS.

Nihil copia, sed usus.

VE-

VERITAS.

QVAM dubia Typographo ſupellex ſit characterum copia, neminem fugit. Efficit quidem frequentia, ut dives elementorum Typographus, plures uno diverſoque tempore commentarios prælo committere poſſit, quàm alius quiſpiam minùs ab ejuſmodi notis inſtructus: ſed, ſi temerè, ſi tranſversùm, ſi hiulcè, ſi minùs decẽter collocati ſunt apices, plus illi profectò ſortis ac nominis abuſus hic deteret, quàm adferet copia. Si verò quidpiam etiam privatorum famæ, ſi paci publicæ, ſi decretis Principum, ſi Eccleſiæ ſanctionibus adverſum vulgaverint; actum eſt illicò de famâ fortuniſque Typographi. Negas? ad fiſcum appello. Nihil itaque copia, ſed uſus.

o Characterum copia utilis, ſi rectè uteris:

p ſin ſecùs, noxia.

Idem eſto judicium de ubere verborum in homine diſerto copiâ. Magnum profectò inſtrumentum eſt gloriæ, verborum affluentia; ſed anceps cuſpide geminâ; & hac quoque qualiter uti ſcias, refert plurimùm.

q Sic & verborum copia

r anceps eſt.

Sapientis dictum eſt, non ignobilis: Mors & vita in manu linguæ; nihil hâc mollius, nihil durius. Linguæ volubilitas, atque verborum copia, & ars etiam quædam; ſceleratis piiſque communia ſunt, non item eloquentia; quæ, ut benè Cato,

nihil aliud eſt, quàm copioſè loquens ſapientia. Verus enim Orator, ſi Tullio credimus, niſi vir bonus, eſſe non poteſt.

f Qualis sit, At eloquentia mihi dulcis & ornata eſt. Dulcedo,& ornatus iſte, neſcio quid blandum, & doloſum præfert. Sed non pluris eſt apud rectos judices ſuavis & compta viri fallacis oratio, quàm vel meretricis fucus,vel mellitum virus, vel phrenetici robur. Quid ſi floridam dixero? Florent, dicam,lilia,floret & aconitum. Quid ſi clarum? Clarus ſol,clarum incendium. Deniq; verſa,ut lubet, & reverſa,& gloriæ habes viam arduam,& invidiæ pronam.

Eloquentiâ ſi innocenter, abſque jactantiâ, utare (quod, quàm homini in elationem proclivi difficile, facilè conjicis) vix ullâ re citiùs tibi multitudinis amorem concilies, & gloriam quæras: ſin arroganter atque improbè, mox certum tibi diſcrimen, & multorum odia conflâris. Vt murex, ſic homo linguâ capit, & capitur; & quæ illi adnaſcitur ſanguinea purpura, non minùs mortem præſagit, quàm gloriam.

t quò major, eò periculoſior; Plus dicam: eloquentia quò major, eò damnoſior funeſtiorque, ſi ſola eſt: ſingulares proinde viros, & Græcorũ & noſtros, in perniciem traxit. quod ita eſſe, Demoſthenes,& Cicero,& Antonius non negabunt.

At

At eloquentiæ mihi magna fiducia eſt. Magna ſæpè fiducia magnis periculis viam fecit. Hæc bellacisſimos viros oſtendit imbelles, hæc cautisſimos probavit incautos; hæc eos, qui diſertisſimi videbantur, infantisſimos patefecit.

u maximè ſi illi quàm maximè fidis.

Tu ergo, ſi veram eloquentiæ laudem quæris, Virtuti & Sapientiæ primùm ſtude, non inutili verborum copiæ. Infelicem ſiquidem non minùs verborum, quàm characterum facere abuſus poteſt, uſus felicem, neutrum copia.

VANITAS.

Corpus valens ac vegetum.

VERITAS.

Rebelle ſubſidium.

VERITAS.

INCONSVLTA planè, ne dicam inſana jucunditas. Multorum quidem aliquando de rebelli conjuge querelas audivi, at nec unius gaudium. Quis enim, niſi inſanus, gaudeat ab eâ ſe deſpici, à quâ ſuſpici debuerat? ab eâ ſe proteri, à quâ coli eum oportuerat? ab eâ denique ſe malè haberi, quam, ut commodè haberetur, commodè ſemper aluerat? Nemo profectò. Aut igitur inſanire ſe fateatur VANITAS oportet, aut temerè ſibi de ejuſmodi fortunâ plaudere, quam plangere decuerat.

y Inſanum de rebelli conjuge gaudium.

Quid enim in animæ contubernio caro eſt, niſi rebellis uxor, quæ, etſi in ſubſidium à Deo data ſit, & à conſorte accepta; adeò tamen pertinaci in comparem odio fertur, ut millies in horas propemodùm ſingulas perire geſtiat, dum hanc perdat? Nec teſtibus opus eſt: quiſquis ſe novit, teſtem novit.

z Quaſi conjux, animæ caro:

a rebellat aſſiduè.

Tot porrò labores ſuſcipere, tot ferre ſupplicia, quot multis imperat Medicorum præſumpta neceſſitas; quid aliud eſt, quàm teipſum enecare, ut ne deſint vires & arma, queîs cadas? Multos ſanitas per lubrica voluptatum in infame exitium præcipites egit, qui infirmi ſine dedecore periculoque vixiſſent: innumerabiles in diſcrimen, ferè omnes in crimen traxit.

b fovetur tamen, ut valeat.

c Multis ſanitas noxia,

Non

Non ſolet inter equos infirmior eſſe calcitro, ſed valens ac vegetus : non meditatur luctam, mollior cuniculi capillo Ganymedes, ſed lacertoſis metuendus artubus Biton: non inſultat Antæo, non Gerioni, non Caco, à Neſſæâ peſte jam viribus orbus Hercules, ſed florens; terram ſanus, æger cælum ambit & occupat.

a utilis infirmitas.

Nuſquam pejùs æger animus habitat, quàm in ſano corpore. Difficile eſt conjugi imperare, difficilius parêre: grave eſt ab hoſpite prodi, gravius à conjuge: inſanum eſt ultrò dedecore confici, inſaniſsimum ſuperbire.

VANITAS.

Robur insigne.

VERITAS.

Infirmis fortia cedunt.

VERITAS.

e Agile & robustum corpus est fortis adversarius, firmus carcer, belluina gloria.

DEVS immortalis! quæ demum insania est, si hæc non est? Quis, nisi dignus Anticyris, forti adversario, quis firmo carcere gavisus est umquam? quis se belluis proximum, quis parem, quis inferiorem gloriatus est?

f Imò superant hominem agilitate belluæ, venti, cælum;

Si enim per robur, insignem corporis agilitatem intelligis; finge te Athalantæ, finge Ladoni, finge Mercurio parem; quantulum hoc est leporis, quantulum avis, quantulum venti? Et hoc adde. Cæli velocitas te præcurrens, ad senium te & ad mortem applicat: illud tibi cursum eripiet, motum ista. Prima ætas stimulos habet, frænos ultima: eò curritur, ubi non curritur.

g robore verò bellicæ

Sin verò firmissimam membrorum compagem accipis, quantulum hoc equi est, quantulum leonis, quantulum elephanti, quantulum navis, quantulum trabis? At equum tamen debilitat, perperàm infixus ungulæ clavus; leonem galli cantus perturbat, & elephantem irrepens proboscidi musculus. Navem ventis, undis, remis, velis actam echenæis, semi-pedalis pisciculus (ne quid de altero limacis non absimili dicam) immobilem retinet, solus elementorum atque hominum vim retundens, & nullo quidem actu alio, quàm

h navis,

navigii

navigii postibus adhærendo. Trabem denique, etsi pontis sublicii, aut illius domus (cujus insanâ mole non modò prodigos omnes, sed seipsum quoq; superavit Nero) onere sustentato nobilis sit, sensim sine sensu, edentula teredinis promuscis in pulverem ac in nihilum redigit.

i & trabs;

Vsque adeò verum est quod dixi,

——————*Infirmis fortia cedunt.*

Et meliora tuo spondes de robore? falleris.

l quæ tamẽ omnia superantur ab infirmis,

In magnam virium fiduciam magnis viribus accingitur fortuna; & interdum ex æquo congredi indignans, ut ostendat quàm fragile animal est homo, dum sibi etiam robustissimus videtur, gigantæos viros levi prælio conficit. Milonẽ ipsum, cunctis celebratum palæstris, arbor una detinuit, lacerandumque feris objecit. Anacreonti acinus, Fabio Maximo pilus, Philistioni risus ipse, parvus ingentis luctæ victor, animam extorsit.

m homo verò etiam ab acino, à pilo, à risu,

Vis candidè tecum loquar? Quidquid mortalibus est roboris, id omne vel unius febriculæ spolium est, atque adeò infirmum, ut infirmitas ipsa sit longè robustior.

n & robur ipsum ab infirmitate.

VANITAS.

Elegans forma.

VERITAS.

Pulchra domus cineris.

VERITAS.

En habes pomum, quod, ab infami originis suæ busto, Gomorrhæum vocant; pomum, inquam, si speciem attendas, penicillo, non arbore; cælo, non terrâ genitum; at si medullam quam habet, non è carne, sed cinere. Habes alterum è busto bustum; habes domum pulchram, sed cineris: plus dico; habes aptissimum elegantis formæ typum. Mendacii me reum age, si, vel teste te, fallo.

o *Pomum Gomorrhæum*

p *placet specie,*

q *scatet cinere.*

Vides illum nostri temporis Paridem, vides hanc Helenam? quid comptius? quid venustius? quid miraculo propius? Apollinem illum putes, nisi fides prohibeat; & collatæ cum hac Gratiæ, gratiâ careant: adeò serena frons est, adeò illustres oculi, adeò rubescentes ad gratiam genæ, adeò cilia in iridem decenter inflexa, adeò collucens & auro vibrata cæsaries, adeò suis omnia numeris absoluta.

r *Placet humanâ specie.*

Video, inquis, & insolentis gloriæ luce præstrictus, atque adeò jam non meus, exclamo: O prodigium! prodigium, inquam, in quod omnes omnium elegantiarum dotes natura prodegit! verè jam non tuus, quia tui-ipsius nescius.

s *formosa cuticula;*

Sed agè, detrahe formæ pulcherrimam cuticu-

læ larvam, & eveſtigiò detectus, oculiſque vel ſolis hauſtus Gomorrhæi hujuſce pomi cinis, illos ſibi, te tibi reddet. Tam facilè mors vitæ medicinam facit.

t *ſed cadaver* Non credis? Conſule tumulum: teſte ſiquidem Græciâ, τὸ σῶμα τὸ ζῆμα, corpus ſepulchrum eſt. Conſule mortuos, & cum Damaſceno mox è diſcipulo magiſtrum te referes. Muti quidem hi Doctores ſunt; ſed diſertiſsimè loquuntur, & docent. Audi: defluit hîc, ajunt, flava cæſaries, frons ſquallet, livent genæ, ſtupent oculi, cervix languet, rigent manus, pedes ſubſidunt, omnia in ſordes & cinerem abeunt; juxta fatale ſupremi Iudicis decretum: *Pulvis es, & in pulverem reverteris.*

u *& pulvis omnia,*

An non igitur rectè tibi de formâ corporis eximiâ ſuperbienti reſpondi, *Pulchra domus cineris?* Et hæc quidem non tuis uſibus apta, ſed hoſtium, qui in te non te, ſed ſe diligunt. Verè *domus cineris*, quæ per ſe ſola ſtando durandoque conſumitur, & in nihilum redit; neque tantum gaudii florens tulit, quantum defloreſcens horroris. Verè *domus cineris*; quæ, ne ſola ruat, improviſo funere ſimul hoſpites ſuos obruit, & vix detecta, Europam & Aſiam ruinis implet & cinere.

y *domus cineris,*

Verè igitur pomum Gomorrhæum, hoc eſt alterum è buſto buſtum.

z *pomum Gomorrha.*

VA-

VANITAS.

Illuſtris patria.

VERITAS.

Parit umbras.

VERITAS.

a *Illuſtris in illuſtri patriâ*

SI illuſtris tibi patria eſt, perq́ue te fulges ; eſt, quæ ſuas ſibi laudes arroget, tuiſq́ue participet, ne dicam deroget.

b *nihil ab eâ lucis accipit,*

Quòd enim eam ſalubris aër, clari fontes, mare proximum, tuti portus, opportuni amnes, auri ſcatebræ, argenti venæ, incolarum numerus, ſubſtructionum moles, divitiarum copia, ac demum ſitus ipſe nobilitet ; nihil hoc tibi laudis accumulat, ſed illi : quidquid verò benè geſſeris, primùm quodammodò patriæ laus erit.

Teſtis Themiſtocles, teſtis communis encomiaſtis omnibus præconii ſtylus. quin imò, plus hîc negotii habebis, ut in lucem venias : fulgent enim minutiora etiam aſtra per noctem, ad ſolis autem radios hebet & Bootes & Lucifer.

c *obſcurus tenebras:*

Sin autem illuſtri in patriâ obſcurus agis, quid tibi lux illa patriæ, præter tenebras, adferat? Promptiùs in luce notaberis ; claritas ipſa te prodet, præſtabitq́ue, ut latére nequeàs, ſi velis. Ita jucundiſſimum tibi vitæ latibulum, ac ſecretus rerum trames eripietur. Quidquid ages, eris vulgi fabula, pudebitq́ue tantorum teſtium. Inter tot oculos nullæ ſunt latebræ.

d *Meliùs in obſcurâ lateret.*

Multos habuit claritas magnæ urbis obſcuros,

quos

quos abundè claros parvi ruris obſcuritas habuiſſet. Nihil æquè maculas detegit, quàm ſplendor illuſtris.

Agè verò; quid refert, Athenienſis ſis an Seryphius, ſi Athenienſes virtute prævertis? Melius eſt ſuâ, quàm patriæ gloriâ clarum eſſe. Rectè Themiſtocles Seryphio cuidam inter jurgia objicienti, eum non ſuâ ſed patriæ laude celebrari, reſpondit: Neque herculè aut ego obſcurus, ſi Seryphius; aut tu, ſi Athenienſis, clarus eſſes.

e Non reddit incolã illuſtrem patria, f ſed patriã incola.

Adde, quòd magna ſunt magnæ urbis incommoda. Diſtat templum, diſtat forum: illud animo nocet, hoc corpori. Diſtant opifices, atque amici, quos laborioſum viſere, negligere inhumanum eſt atque noxium. Quocumque ire decreveris, ceu peregrè profecturus, domui tuæ diſponas oportet. Quid ſi, ne aberres, ferro ac magnete iter agendum eſt? Hàc eas faciliùs, hàc rectiùs; hàc curiam, hàc theatrum, hàc macellum vites. Hi, & mille alii ſunt magnarum urbium ſcopuli, quos inter fluctuans, domum tuam, quaſi alterum orbem, petis.

g Magna magnæ urbis incommoda, h curæ,

Vide, quas non moleſtias, quas non curas, quas non pariat umbras illuſtris patria. Habes itaque non lætitiæ materiam, ſed curarum. Dubitas? ab Emblemate diſce. Quæris cur tantas urbs, quam hîc delineatam vides, pariat umbras? Illuſtris eſt.

i umbræ; l & quidẽ, quia illuſtris eſt.

VANITAS.

Ingenita libertas.

VERITAS.

Libera captiuitas.

VE-

VERITAS.

SI quis remiges avis hujuſce, huc illucque volitantis, pennas attenderit, liberam judicet; ſin autem vincula, quibus illius præſumpta libertas adſtringitur, captivam. [m] *Libera eſt avis hæc, nec libera:*

Quid ad hæc ais, inſolens ingenitæ libertatis præco? an huic te volucri diſparem autumas? Ego certè parem te aſſero. Liber natus ſum, inquis. Imò ſervus. Naſcendi genus omne obnoxium peccato, quo nulla gravior ſervitus fingi poteſt. Et quamvis eam, omnibus naturæ lege debitam, Virginis ad-inſtar Matris, effugiſſes; aliam tamen, ipſo nativitatis tuæ momento, incurriſti. Multum fortunæ licet in naſcentes, in viventes non minus. Sola inexpugnabilis arx eſt ſepulchrum: illic regnum vermibus, non fortunæ. Itaque limen illud ingreſſi ſoli mortalium vitæ hujus ab inſultibus tuti ſunt. Tu te liberum jactas, & ignoras, non dico ad ſepulchrum, ſed an liber hodie ad cubiculum ſis iturus? Libertas tua tenuiſsimo pendens filo, ſicut alia, quibus confidis, omnia, tremula ſemper ac caduca eſt. Non igitur, qui liber naſcitur, ſed qui moritur, liber eſt. [n] *ſic qui liber eſt homo,* [o] *etiam ſervus naſcitur;* [p] *& quidē peccati,* [q] *ne dicam fortunæ.*

Nec verò etiam liberum te dixeris, quòd nec in acie captus, nec venumdatus ſis, nec Domini nutibus [r] *Nulla non hora ſervituti obnoxia:*

tibus mancipatus. Videndum tibi, non ubi incipias, ſed ubi deſinas. Vita omnis à fine deſcribitur.

Plus dico: nulla non dies, nulla non hora fortunæ obnoxia eſt. Neſcis quâ ætate Hecuba ſervire cœpit, quâ Plato, quâ Diagoras? Numquid non Attilum Regulum meminiſti, indignum prorſus hoc ludibrio, affectum tamen? Numquid tibi recentior annis Valerianus excidit; quorum ille modò dux, hic autem Princeps populi Romani; moxque ille Carthaginenſium, hic Perſarum ſervus; ille truci ſupplicio peremptus, hic longâ & miſerâ contabuit ſervitute?

ſ teſtes varii.

Mitto veteres Regum caſus. Ætas noſtra quoſdam è regiâ truſit in carcerem; eumdemq; eâdem horâ & primum Regem, & ultimum ſervum vidit: ſiquidem eò quiſque miſerior ſervus eſt, quò felicior liber fuit. Noli igitur libertate tumeſcere; quoniam non ex liberis modò, ſed ex Regibus quoque tam ſubitò ſervi fiunt. Nihil ſub cælo ſtabile.

Scio, inquis, & aulam in caulam, & Principes in mancipia repentè mutari. Scio mortalium vitam omnibus fortunæ telis propoſitam: nec an quid hîc ſtabile aut permanſurum ſit, arguo: hoc proteſtor, hoc contendo, nullius adhuc me Domini catenis obnoxium.

Falleris: ſunt, quæ miſeras animas nundinentur

tur (quas, heu! vili pretio mortales venditis) voluptates, fœdissimæ dominarum, quæ vos inenodabili nodo constrictos tenent: sed, quos libertas excæcat animi, nihil nisi corporeum vident. Vnde eum, qui uni mortali subest domino, servum dicitis; illum verò, qui mille immortalibus tyrannis opprimitur, liberum judicatis.

t. *Nulla non subjacet peccatis anima.*

Profectò autem liberum non facit fortuna, sed virtus. I nunc, & liberam, ut libet, captivitatem tuam vendita.

VANITAS.

Clarus sanguis.

VERITAS.

Optimus est, qui sanus.

VE-

VERITAS.

DISPVTABANT, à diebus non ita multis, de claro ſanguine Palatini duo; jamq́ue ferro decidere tentabant, quod verbis non poterant. Audit litem, audit pugnantium tumultum Chirurgus quidam, audiunt vicini; accurrunt, pugnam dirimunt: hi unum, Chirurgus alterū (quòd eum levi vulnere adverſus mucro perſtrinxerat) in ædes quiſque ſuas abducunt. Dumq́ue corpori medicinam facit Chirurgus, recrudeſcit, inter exſecrationes innumeras, ulcus animi. Ad abeuntem itaque Chirurgus, Tantáne vos inter, inquit, tantillâ de re contentio? Sic ſanguinem ſanguini propugnando projicitis? Vides hunc, quem generoſis, vilibuſq́ue venis eduxi? Omnis propemodùm concolor eſt: & ſicubi fortè alter altero clarior videtur; non id nobilitas efficit, ſed ſanitas.

u *Stultum certamen de nobilitate,*

x *quæ par ſanguini.*

Optimus eſt ſanguis, qui ſanus, cætera nugæ.

Agè porrò: an, quia vitioſus hic quem manu teneo, patris tui ſanguis eſt, peccat etiam tuus? Minimè gentium. Ecquid igitur, quia clarus hic fuit, tuum quoque clarum eſſe debere contendis? An fortè cum ſanguine virtus in poſteros tranſmittitur, non vitium?

Non hoc arguo, inquis; ſed nimiùm quàm ve-

tuſtam

tustam mihi nobilitatem arrogo. Eadem moneta, sed paulò subtiliùs subærata. Non credis? Vide.

y *Clarum genus obscurū est:* Nónne jam clarum genus venditas, jam vetustum? Quid inde? Clarum igitur genus tuum esse vis, & obscurum. Quid ita? inquis. Audi. Vetustas nimia claritatem rebus eripit. Quidquid longa dies peperit, longiorque auxit, longissima subruit. Quot illustres olim fuêre familiæ, quarum hodie vel memoria ipsa obscura est? Confusa nempe in tantâ vetustate sunt omnia, & perplexi successionum rivuli, quibus ad vos hæc clari sanguinis unda profluxit;

z *quin eò obscurius, quò vetustius;*

Turbidus ille, hic clarus; & una est omnium origo.

Verum est enim Platonicum illud, neminem Regem non ex servis oriundum, ut neminem servum non ex Regibus. Nec mirum: ingens rerum mortalium rota est; sed quia tractus est longior, brevis hunc vita non percipit.

At avorum mihi clara prosapia est. Radix aruit, & floribus ejus ornari vis? Inanis ambitio.

Fieri potest, ut quo te nobilem fingis, esse desieris; nobilior forsitan futurus, si seriùs fuisses.

a *ac semper aliena laus, numquā propria.* At avorum, inquam, mihi clara prosapia est. Quousque vagaberis? De te agitur; & nescio, quos mihi in tuum locum substituere niteris, qui pro se fortè aliquid, pro te nihil responsuri sunt.

Verùm nobilis clarusque natus sum, ais. Itáne verò?

verò? claritas non naſcendo quæritur, ſed viven- b
do; ne dicam, moriendo. Quin profectò: benè qui *Non vivendo*
moritur, benè naſcitur; nec alius quiſpiam. Cla- *tantùm*
ritatem naſcendi ſola mors rectè definit, perpe- *maximè*
ràm gladius. Hæc cogita, & intelliges, quàm ve- *ſed moriendo*
rum ſit, quod antè docebam; *comparatur.*

Optimus est ſanguis, qui ſanus, cætera nugæ.

VANITAS.

Bonum nomen.

VERITAS.

Sæpè malum genuit.

VERITAS.

QVAMDIV boni nominis eſt ſubærata pecunia, omnibus eam popularis error facit acceptam: at ſimul ac fraudem, & deliteſcens ſub auro cuprum, Lydius detexit lapis; ſuffigitur illicò mercatoriæ tabernæ poſtibus, & cui communis dumtaxat Regiæ monetæ laus adhuc pretium fecerat, hanc tum hujuſce patibuli ſingularis infamia, omnibus vilem reddit ac odioſam, nullo indubiè ſupplicio mulctandam, niſi nominis olim boni gloriâ floruiſſet.

[c] *Nomen bonum pecuniæ nocet,*

[d] *ſi falſa deprehenditur:*

Audi hoc quiſquis famæ laudibus inſoleſcis:

——— Mutato nomine, de te
Fabula narratur. ———

Quid enim? Quiſquis ego ſum, inquis, opinio de me hominum bona eſt. Meam audi. Alter alterum decipit, tu te ipſum, omnes te. Opinio rem non mutat. Quid ſi tu malus? nónne opinio falſa eſt? Scientem certè falſo gaudere, ut emendante formam ſpeculo turpes mulierculæ ſolent, mera dementia eſt.

[e] *ſic nec bonum facit hominem opinio bona,*

[f] *ſive aliena, ſive propria;*

Atqui ego ipſe mihi bonus videor. Ergo malus es. Non ſolet eſſe virtus miratrix ſui, ſed imitatrix alieni, ſemper altiùs adſpirans, dum ſe comparat, parvi pendit. Nec ullius tanta eſt virtutis claritas,

ut eam elatio non obſcuret. Melius quidem eſſe nomen bonum, quàm divitias multas, Hebræorum Sapiens dixit; ſed & illud addidit: *Nomen impiorum putreſcet.* Quid proſunt adulantum ſuſurri, quid blanditiis aut fictionibus emptum nomen; ſi intus obſtrepit conſcientia? Numquam vel amanti credideris, vel ſperanti.

g *multò minùs adulatio,*

At ego ſic famæ confido, ut & funeri meo laudationem ſperem. Nempe philomelam ſurdo, gloriam apud poſteros, teſtimonium ab ignotis. Non refert itaque, quid de te alii cenſeant, ſed quid tu. Ignorantibus credere, quid eſt aliud, quàm volentem falli? Eſt intus in animâ teſtis incorruptior: illum interroga, illi crede. favent alii, falluntque: & dubium non eſt, quin hic te de vitiis convincet, ſi juſtus es arbiter.

h *aut fama poſthuma:*

i *ſed ſi falſa eſt,*

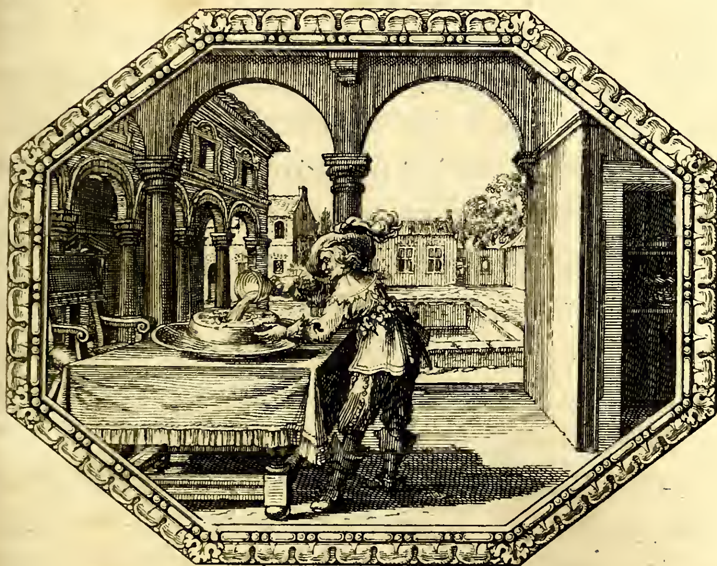
Quid ergo? non te dici pudet quod non es? aut non times ne dicare quod es? At meritò potes: hoc enim ſi evenerit, pejùs multò tecum agi intelliges, quàm ſi olim nominis boni gloriâ caruiſſes. Peſſima eſt optimorum corruptio. Verum itaque quod bono de nomine Lemma prædixit:

l *graviùs efficit.*

Sæpè malum genuit.

VANITAS.

Lauta fames.

VERITAS.

Vermium penus.

VERITAS.

m *Si ſtultũ, modico vino è caſeo vermes producere;*

OFFENDIT me, non ita nuper, brutum ventris ſui mancipium, homo; qui, quòd me vili caſeo ingentis pretii vinum invergentem cerneret, Quid rerum agis? ait. Cui ego: Vermibus educendis, & educandis ſtudeo. Et quis pro ſucceſſu vadimonium dixit? infit. Experientia, refero. Tum ille ſubridens, Inſigne verò ſtudium, ait, inſignis experientia.

Stulta, penum ſtultâ vermibus arte ſtruis.

Ego ſanè palato meo cupedias excogitare mavelim, quàm vermibus. Itáne verò? inquam. & aliud facere te credis, cùm è cælo, terrâ, mari Sybariticas copias in famis expugnationem evocas? Certè, non vides manticæ, quod in tergo eſt. Quid ita? Dicam.

Si arte, nec omnibus notâ, nec injucundâ, vermibus è caſeo producendis, aliquot maſsici guttulas profundere, te judice, ſtultum eſt;

n *inſanum eſt, patrimonium ſanitatemq́ꝫ prodigere.*

Dic, quibus Anticyris caput eſt ſanabile,

quod non Palatinum modò dolium, ſed ſæcularis inſuper parſimoniæ fructus non parcos profundit; & quod ſtultius eſt, ſibi tremulas manus, lippientes oculos, purulentas gingivas, vacillantes dentes, cretatos pedes, grave-olentem ſpiritum, pectori

pectori phthisin, hydropem ventri, mortem corpori, infernum animæ, immodicis sumptibus ambit & comparat, ut è cadavere suo vermes & producat uberiùs, & lautiùs educet? Nullus profectò. Et tamen, nisi ejusmodi te dementiæ convicero, de injuriâ mecum expostula.

Dic, amabò te, quò tibi tot obsonatores, cetarii, salarii, lactarii, cupediarii? Quò cibus tot fartorum manibus, tot lixarum sudoribus irroratus? Non aliò certè, quàm ut Archi-magirus stomachus, tot sordium, tot corruptionum colluvie instructus, citiùs te in tumulo vermibus condat ac condiat. *o in epulas omnis generis,*

Deinde, quò jentacula, prandia, merendæ, cœnæ, pocœnia, non passerina, non cynica, non stataria; sed recta, sed opipara, sed Capitolina? Prætereà, quò bubula, ovilla, vitulina, suilla, aprugna, ferina, elixa, tosta, frixa, assa, salita, infumata? Quò pipiones, ficedulæ, alaudæ, perdices, sturni, capi, æsalones, phasiani, attagenes? Quò ostrea, astaci, encrasicholi, cynoglossi, scombri, salares, soleæ? Quò tot coliphia, artocreæ, streblitæ, hypotrimmata, pulmenta, illinctus, moreta, embammata, ozypora? Quò denique tam innumerus eduliorum exercitus? Quò tam immensa lancium castra? An, ut ab uno milite stomacho expugnentur hæc omnia? aut ne fami domandæ desint omnis generis arma, cui unum, vel Epicuro judice, satis est? *p superfluas,*

Quor-

q *ut lautiùs è cadavere tuo vermes alas.*

Quorſum igitur hæc omnia? Vis dicam? Timet,mihi crede, cum Apitio, inſanus fortunæ tuæ decoctor ſtomachus, ne ſi diutiùs ſupervivas, non ſuperſit, quod in cœnas ejuſmodi conferas, ſymbolum; adeoq́ue te morti quàm citiſsimè immolatum vult: & ut ne vel in tumulo annona deſit, bellum cælo,terris,mari ad internecionem indicit, & ex omnibus elementorum ſpoliis ſaliare tropæum erigit; ut totum ſe in cupediarum penum convertat, non ſibi,ſed vermibus.

Non jocor tecum. Scis,etſi fortè diſsimules, te illi convivio præparatam eſcam, & forſitan jam cœnæ tempus inſtare; ſanè autem jam longiùs abeſſe non poſſe: nam & brevis eſt lux,famelicíq; convivæ, &, quæ menſam tuis impenſis inſtruit, mors impigra. An porrò, quia dapibus exquiſitis frueris (ut malè loqui ſoles, ſed tamen affectui tuo propriè) ideò magis tibi,quàm duro agricolæ,vermes parcent? Imò verò, ſi, Philoſopho teſte, peſſima eſt optimorũ corruptio, & plures te obruent, & molliore cibo veſcentur avidiùs.

Vide modò, quis noſtrûm ſtultâ magis arte vermibus penum inſtruat; atque illud ex me gaſtrophilis tuis refer, Nihil eſſe lautam famem, niſi vermium penum.

VANITAS.

Pretiosa sitis.

VERITAS.

Accenditur, ut extinguatur.

VERITAS.

r *Accenditur viva calx ut extinguatur:*

RIDERE parabat Calcarium Canopus quidam: ſed Davum quærens, Oedipum repe-rit. Rogat, ecquid infusâ frigidâ calcem accendat. Vt extinguam, inquit alter. At Canopus, Quis te hanc,ait, extinguendi methodum docuit? Tu ipſe,refert Calcarius. Egóne? calcariam profectò nec intellexi umquam,nec exercui. Imò verò tu. Negas? jam fatebere; paucula tantùm, quæ te rogatum volo,reſponſo dignare.

ſ *ſic hodie omni modo*

Cur in ſympoſiis circumpotitas? cur amyſtide heminas ducis,& ſextarios? cur vini immodicus, uſque eò te ingurgitas, ut dubium ſit, an plus bibas,an evomas,an profundas? An,ut humanus videare convivis? Non id exiſtimo; niſi fortè credas, tum demum quempiam humanum cenſeri, cùm vino utitur,non ratione; cùm hominẽ exuit, belluam induit; imò infra belluas (quarum ultra ſitim potus non eſt)turpiſsimè ſe abjicit; cùm denique ſalutis ſpecie, ſe ſuoſque non minùs orbos pecuniâ,quàm vitiis obrutos, Bacchi veneno enecat. Credat hoc Iudæus apella.

Ecquid igitur ita pergræcaris? Vt ſitim extinguam; hoc natura dictat, hoc ratio. Itáne verò? Ergóne non extingueretur ſitis, niſi in orbem biberes?

beres? nisi periculo certares & amystide? nisi plus effunderes, quàm potares? nisi suum dolio munus eriperes? Vix binas amphoras capit stomachus, & cadum facis. Hoccine natura dictat, & ratio? hoc sitim extinguere est? an, ut extinguas, accendere? Tuos hîc commilitones, barathrones inquam illos, & merissimas vini spongias appello; imò guttur tuum, quod numquam non vino madet, & tamen etiam modò siti exarescit.

Clariùs tecum agam. Quid cerevisiæ siceram, siceræ mustum, musto vinum molle, molli præcium, præcio hornum, horno edentulum, edentulo Belnense, Rhenanum, Arvisium, Falernum, Iberum, Aromaticum, & his omnibus ipsum Liberi florem, non sine vitello, aut butyri turundulâ, aut obluctante gobio superingeris? Vt sitim extinguam. Vt extinguas? At accendi pretio sitis consuevit. Quis hoc asserit? Idem qui negat.

t & genere potûs certatur;

u non ad extinguēdam sitim,

Dic, sodes; si quis te ex combibonibus tuis ad vinum non minùs nobile quàm pretiosum vocet; si ad omnia, quæ variis ex provinciis non sine ingenti sumptu deferuntur, potionum genera invitet; an non hic verè sitim tuam accendet, ut extinguat? Nega, si potes. Quid igitur aliud tantâ potûs varietate aucuparis, quàm alteram ex alterâ sitim? Hoc verò quid aliud est, quàm accendere sitim, ut extinguas? Nihil profectò. Quantò tutiùs

x sed ad accendendam;

eam unicum vini genus, illudque debile, vel dilutum extingueret? ne dicam, purus frigidæ rivus.

Finio, si priùs duo te rogavero. Cur in pocœniis eliquato per ignem vini latice tibi guttur aduris, & ilia?

y maximè cùm tabacum bibitur; & vinum adustum.

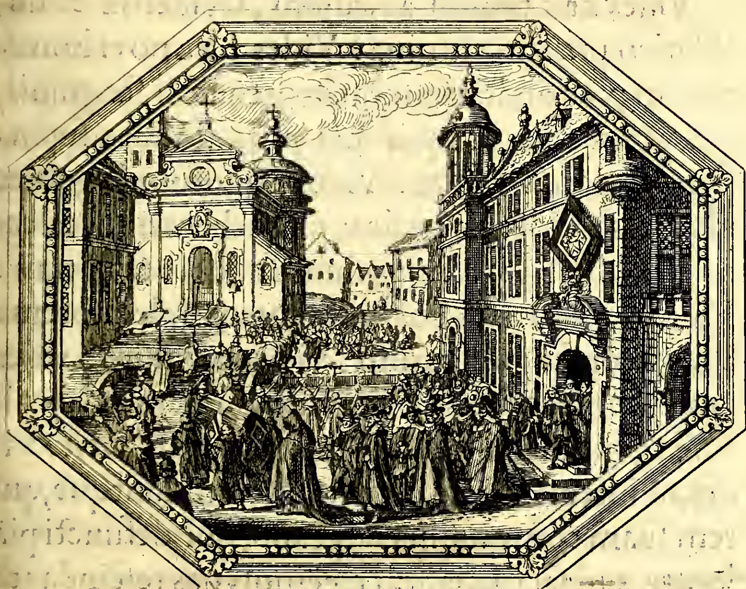
Cur mox à vino juvat indulgere tabaco,
Éque tubo genitas haurire & reddere nubes?

Vt sitim extinguam. Deus bone! & hoc guttur illud asserit, quod hæc immodici caloris pocula in novam continuò sitim accendunt? Sed demus hoc gustui tuo, demus affectui; utaris etiam calidis ejusmodi potionibus, ut sitim extinguas: at negare certè non potes, magis eam tantis æstibus inflammari, quàm extingui. Hoc igitur vel à gutture tuo mecum disce, evenire calci meæ, quod pretiosæ siti tuæ: *Accenditur, ut extinguatur.*

VANITAS.

Splendidum conuiuium.

VERITAS.

Omnia pompa.

VERITAS.

AN ridere me deceat, an flere, multum ambigo. Vtrumque faciam, ne errem in alterutro.

z Vt in magnifico funere

Vides hæc templi ac ædium, levidensâ & holoſerico prætenſa limina? Vides hæc novi hominis, cui plus divitiarum, quàm generoſi ſanguinis, aut famæ fuit, iniquiſſima juſta? Vides ſupina ſigna? pronas haſtas? Vides equorum lugubres phaleras? Vides hoc galeæ, chirothecarum, calcarium, enſis, ſagi, & inſignium funebre tropæum? Vides copioſi luminis inſolentem ſplendorem? Vides conſanguineorum, vides affinium, vides amicorum frequentiam? Vides, ut ferales hi vultures, plus exuviis quàm precibus adſpirent? Vides, ut inter ſe capita conferant, conſulantque, quî rem ſuam commodiùs augeant, quî defuncti pia legata, quî ſacrificia, quî eleëmoſynas reſcindant? Illorum certè judicio nimiùm animæ ſuæ tribuit, parum funeri, parum ſuperbiæ.

a omnia pompam ſpectant, non animam:

——— *Dant ſcilicet omnia pompæ,*

Nil animæ. ———

Quis non mecum vanitatem hanc rideat? quis non fleat?

Verùm, eſt & alia riſu lacrimiſque digniſſima, quam

quam ejuſmodi glorioſi milites ſolennes inter epulas, ne dicam, ferales inter delicias, quotidie nobis exhibent.

Fatigant precibus ſtulti ſtultæ ſollicitudinis ſervi, Proceres aliquot; & à negotiis honeſtioribus abſtractos, honorifico tædio, unum in locum cogunt. Exulant hîc leges ſumptuariæ: Taliarchæ ſunt Philoxenus, Apicius, Vitellius: ſtant Chinenſium more ſuperingeſtæ lancibus lances: diceres pyramides triumphanti ſtrui, non epulas convivæ; nec quidquam vel Archeſtrati gaſtrologia deſideret.

b ſic in ſplendido convivio.

Quorſum hæc omnia? An, ut multos ventres damnoſis ſarcinis obruant, ambitioſâ ſemper nauſeâ? At eorum plurimi aut meliùs vacui manerent, aut gratiùs domi arbitrio ſuo implerentur. Moleſtus quidem creditor venter eſt, ſed parvo dimittitur. An, ne faſtidioſa guſtûs titillatio utcumque lenteſcat? Sed copiæ ſolet eſſe vicina ſatietas, ſatietati faſtidium.

c quod procul dubio faſtidium parit,

Adde, quòd convivarum conditio querula eſt, multumq́ue difficilis. Rarò inter illos convenit. Si tres, Satyrico teſte, diſſident; quid viginti? Vix ſine tacitis ſaltē abeunt lamentis. Illud gelidum, illud intempeſtivum, hoc lacerum, hoc crudum fuit, aut certè lautiùs condiri potuit. Verbo dicam, in viſcerationibus hiſce omnes nimium habent, & nemo ſatis.

d querelas,

e obloquia,

Quor-

Quorſum igitur, quod ubique rariſſimum, unâ in mensâ frequentiſſimum viſitur? Quorſum aurei panes, aurea obſonia, & ingens vis margaritarum aceto ſubacta, delicatiſſimis pulmentis adſpergitur? Quorſum nihil non argenteis lancibus apponitur? An quia, ut Heliogabalus volebat, rerum pretium orexis eſt convivarum? At profectò, famem cibo expleri Midas docet, non pretio. An, ut convivio gloriam quærant? Inſignis verò gloria, inſignis ambitio; coquum fieri, ut gulæ complaceas alienæ: ut uſque ad amentis impenſæ profluvium prodigus, his tædio, illis riſui, tibi damno ſis.

f *damna;*

Sed in philitiis hiſce ſolam charitatem ſpectamus, inquiunt. Veriùs caritatem dicerent. Si enim charitatem ſpectant; cur, qui à ſaturis epulonibus decidui panis fruſtulum Lazarus orat, non exorat? Cur non ſtatim à prandio domus panditur, ut pauperi panis detur? Imò finge, poſtridie unum aliquem convivarum tantulo egere, quanti ſua conſtitit paropſis: numquam id à convivii dominis impetrabit. Nempe non id aliorum fami præſtant, ſed famæ ſuæ,

g *nec pauperi patet.*

h *Omnia famæ dantur, non fami, aut animæ.*

——— *Dant ſcilicet omnia pompæ,*
Nil animæ. ————

Quis non hanc quoque gloriam rideat? quis non fleat infamiam?

VANITAS.

Frequens comessatio.

VERITAS.

Multiplex insania.

VERITAS.

i *Multæ sunt, & malæ fatuorum insaniæ:* MENSIS est, ex quo in Morotrophio, præsente me, soluta sunt pleraque fatuorum ergastula, ut populo, qui encæniorum gratiâ frequens affluxerat, ludos darent. Deus bone! quas non ibi comœdias, quas non tragœdias, quæ non amentiæ ludibria vidimus?

l *plures & pejores comessatorum.* Sed nihil ad ea, quæ barathrones aliquot eâdem in viciniâ, etiam id temporis, nobis exhibuêre. Variam quidem non minùs hi, quàm isti, insaniam insaniebant; sed pessimam longè comessatores. Vtrosque conferam, tu judica.

m *Fatuus utrem sordibus strangulat,* Erat inter lymphaticos illos non-nemo, qui ingentes sordium cumulos, quos undique corrasos improbo labore congesserat, in utriculum eâ vi cogere niteretur, ut illæ, mox angustias perosæ, majore vehementiâ in apertum erumperent; & non modò ergastularium suum, sed adsessores insuper aliquot conspurcarent.

n *comessator stomachum.* At inter hos pamphagos, plurimos erat videre, qui pecudum, qui volucrum, leguminumque cadavera, qui fruticum lacrymas, sudores, excrementa, qui terræ saniem, qui maris spumam, fungos inquam & ostrea (quibus non absimile pectoris nostri rheuma detestamur) quin etiam, qui latrinarum

narum collicias (ſic enim tomaculum, ſic farcimina, ſic apexabones, ſic inſiſia, phaliſcoſque ventres vocari merito poſſe, ratio dictat) omnibus è popinis, ſtulto planè pernicioſoque ſtudio, compararant. Vix ſiquidem illorum quiſpiam aſymbolus fuerat. Nec illud modò; ſed omnem hanc colluviem, jam aceto, oleo, cereviſiâ, vino, butyro, omphacioque maceratam, & arte & Marte exiguæ capacitatis ventriculo ſic ingerere certabant, ut in poſterum recuſans officium condi ſtomachus, ultrò promi munus invaderet; herumque ſuum, cum ceteris gulonibus, partim ſordibus, partim fœtore perfunderet.

Iſthîc phreneticus quidam, quòd amphoram ſe vellet, continuè ſibi omnis generis liquores infundi rogabat: hîc verò complures ita ſe potu ſtrangulaverant, ut niſi ſe dolia crediddiſſent, & vino magis parſuros fuiſſe certum ſit, & ſibi.

o *Fatuus amphorā ſe credit,*

p *comeſſator doliū.*

Bibebat iſthîc lunaticus aquam, & vinum putabat: at hîc ebrius mortem, & ſalutem vocabat; indignè ferens, non omnes eodem ſecum ſtudio duci.

q *Fatuus aquam pro vino bibit,*

r *comeſſator mortē pro ſalute.*

Tentabat iſthîc alter alteri alapam infringere; ſed delirante cerebro, manus quoque aberrabat. Quid ad hæc atrabiliarius alter? non ſecùs, ac ſi alieni erroris pœnitudine duceretur, ut injuriam avertat, ipſe ſibi injurioſis unguibus faciem vulnerat.

ſ *Fatuus iratus in corpus ſuū ſævit,*

nerat. Potéstne quid stultius excogitari? Potest. Helluones hos consule,& intelliges.

t *comessator in animam.* Impetebatur illorum aliquis convitiis à socio, cui jam vinum cornua fecerat; quodque prohiberetur animam suam per convitiatoris latus, non unâ morte, perimere; mox ipse ultroneis in se plagis sævire, genas convellere, solo corpus allidere, & quod caput est, neminē odio majore prosequi, quàm suæ salutis amicum. Nondum satis.

u *Fatuus ollam procatur,* Vidi item in morotrophio non-neminem, qui ollam, ut amores suos, amplexus, candidulam suam millies nuncupabat, licet eam pice nigram magis, sexcenties experiretur. Nec illud modò; sed insulsis illius osculis & usque & usque inhiabat, numquam ejusmodi deliciarum satur. sic nigricantis suæ Candidulæ nivibus inæstuabat.

x *comessator feminam ollâ nigram magis, & candidam putat ac formosam.* At in tabernâ diversoriâ vidi, qui statim à mensâ (solet enim mox Veneri facere, qui ventri) vidi, inquam, qui Blattæ suæ immoriebatur amplexibus,& recepto subinde spiritu, alia illi ex aliis basiorum millia figere non desinebat, numquam non ejusmodi sordium novus; ignarus tamen, tot se peccati maculis inquinari, quot votis, quot osculis Blattam suam appetebat. Columbulam vocabat, & referebat corvum; laudabat crines, & vermiculosi erant; frontem, & invisibilis; oculos, & lippi; nasum,& simus; nares,& mucosæ; genas,

&

x bucculentæ; dentes,& putidi; manus, & ſquar-
oſæ, unguibuſque promiſſis vulturum ungulis
non abſimiles.

Quid multis? Iſthic amentes incondítis clamoribus impluvium perſonantes, jam coniſcare, jam vitulari, jam mutuis inequitare tergoribus, jam ad modulos cerebri, extra chorum ſaltantis, choros ducere conſpiciebantur. y *Fatuus belluis ſe aſſimilat,*

Hîc verò geſtiebant combibones baubare cum canibus, mugire cum tauris, rudere cum aſinis, grunnire cum porcis, coaxare cum ranis, cum ſimiis denique ad craticulæ pſalterium, ad cacabi crotalum, ad naſi tibiam, barbaro ſigmate circumlecti. z *aſſimilat & comeſſator.*

Et neget quiſpiam, frequentem comeſſationem meritò multiplicem inſaniam nuncupari? Minimè gentium. Si tamen quis infitias iverit, audiat quæ ſubjungo.

Si unum reperis inter hos pepones, qui paleâ vinctus, Herculeo ſe nodo teneri exiſtimet: reperies ebrioſorum quàm plurimos ita ſtultè comeſſandi conſuetudine alligari, ut nec prece nec pretio iis expediri poſſint: & tamen nihil, Apoſtolo teſte, peccata ſunt, niſi paleæ meræ. a *Vterque ſe paleâ vinctum credit indiſſolubiliter.*

Prætereà, ſi apud illos invenis, qui cerebri vitio, Regem ſe putet, cùm lixa ſit; invenit & in plateis Brugenſibus Philippus, inter Flandriæ Comites b *Vterque Regem ſe arbitratur.*

non injuriâ Bonus, rusticum non minoris insaniæ reum. Illius enim jussu lecto, vestibus, mensâ, famulitio, musicâ, ceterisque Principis deliciis inter crapulam usus, Principatum, quem tenuisse se crediderat ebrius, sobrius amissum requisivit, & doluit.

c *Fatuus denique naves omnes suas putat,* d *comessator verò domum in navẽ conversam Agrigenti.*

Si apud illos denique habes, qui, cum notissimo Græcis Sannâ, præ navium curâ, quam sibi falsò arrogat, verè suus non sit: habes & Agrigenti comessatores aliquot, qui, vini fraude, domum in navem commutatam sibi persuadentes, tam diu in sicco naufragium timuerunt, dum ratis sublevandæ laboribus impares, oneri somnoque succumberent.

Verùm, ut comœdiam hanc fusiùs spectes; accipe, quos, genis adhuc investibus, eâ de re versiculos cecini: sed Poëtæ compatere, dum Helluones rides.

Maßica qui sensus negat & subducere census,
Audiat hæc, pridem quæ meruere fidem.
Nyctilco potum plebs fecerat ebria votum,
Et jugi rediens iverat orbe triens:
Cùm domus hæc inter, Vertigine judice, linter,
Fitque Tarentinus ipsa platea sinus.
Nec mora; qui lætus nova surgit in Orgia cœtus,
Excutit in typhos orbe ruente scyphos;
Dumque calix fusus, jam factus Aquarius, usus

Insoliti

Insoliti plenas proluit imbre genas;
Clamat hic: Heu! fœdis quantus ruit imber ab Hœdis,
Quamque repentinas depluit aura minas!
Ergo, quod incautis suadet Tethis excita nautis,
Cùm sit vita scopus, quisque capessit opus.
Sudat hic extremos in marmore ducere remos;
Et, ferat ut quid opis, ingemit usque scopis.
Cætera at hinc pubes cernens tenebrescere nubes,
Quid nox ista trahit? quanta minatur? ait.
Euclide hic vino, quò consulat astra, camino
Emicat ut malo, sed gravis æthra salo:
Nam quocumque genas, oculorum aut flectit habenas,
Non videt ulla vagis sidera læta plagis.
Ille ut torrentem castiget transtra tegentem,
Néve stet iratæ Thetyos unda rate;
Occupat ingestâ clathrorum pervia testâ,
Et quæ damna pavet, quâ valet arte, cavet.
Tum, sibi qui sedem Vulcani fecerat ædem,
Primaque cui solùm discere cura polum;
Auribus attentis, quæ sit fiducia ventis,
Haurit, at ignotis personat aura notis.
Ergo oculi miros contorquet in omnia gyros;
Sed capit ignaros facta culina Pharos.
Nam quia vicinâ rutilat scintilla coquinâ,
Æquoris in pacem credit adesse facem.
Mox sociis, Error procul hinc, ait, hinc fuge terror;
In nostrum ecce venit stella Lacæna zenith.

Attamen

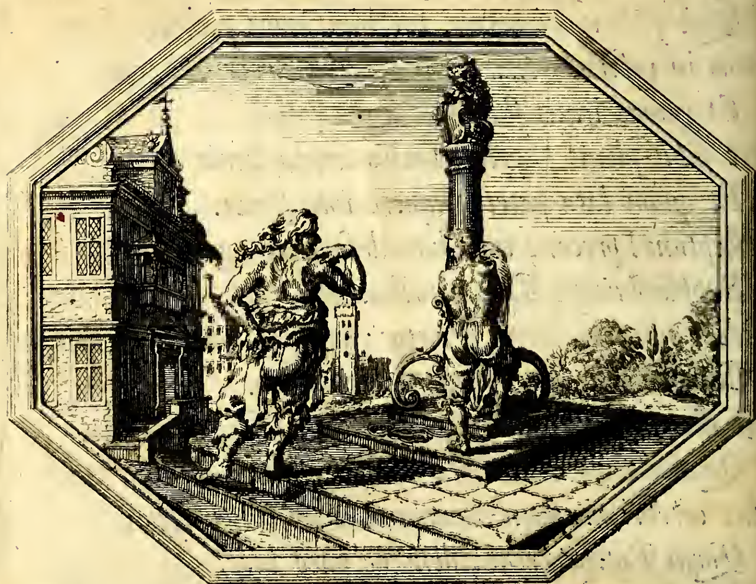
Attamen apta ſalo quæro dum ſidera malo,
Viſa graves pinus non ita ferre ſinus.
Scilicet, infeſtus dum nos circumlatrat æſtus,
Nunc ratis æqua ſolo, nunc ſtetit æqua polo.
Nec mora; deſcendit, hypogæáque ad intima tendit,
Vt ſciat, an navis fortè ſaburra gravis.
Viſa gravis nimis eſt. Quid agat? opus improba vis eſt.
Inſonat: Ad clades turba ſodalis ades.
Diſjicit illa moram, ac dimenſa ſuo pede proram,
Clamat: Vt impegit, ſi malè crura regit!
Ad quos ſecuris exercitus undique curis,
Talia cum fletu dicit, agente metu:
Hei mihi! quàm diras in nos mare deſpuit iras!
Hinc navim unda cavat, inde ſaburra gravat.
Cernitis, ut vergat puppis, noſque in mare mergat:
Ite, labore pari tradite vecta mari.
Hæc ubi; prudentem ſequitur plebs cætera mentem,
Moxque ſuum pronus quiſque capeſſit onus.
Hic menſam, hic ſedes, totas legit iſte per ædes
Scamna, plateari præcipitanda mari.
Ille timens hirtis ſcopulis occurrere ſyrtis;
Cui mare nos tradit? Quid ratis, inquit, adit?
Machina quænam illa eſt? mox alter: Diffuge, Scylla eſt;
Egreſſuſque domo cetus habetur homo.
Hos falſo potus dum ſuſcitat æquore motus,
Apparat auctores Prætor adire fores.
Hunc ubi conſpexit plebs ebria, in omina flexit,

Et maris Ægæum credidit eſſe Deum:
ſic quoque lictores Divos putat eſſe minores;
Aëre nam ſtridens creditur haſta tridens.
Ergo ſtatim exertis in fervida vota lacertis,
Pars velut unda tremit, pars ſua fata gemit;
Frangat & ut fluctus Deus, irritamina luctûs,
Quot ſitit unda neces, tot bibit aura preces.
Cernis in infernas ruat ut tua turba cavernas,
Et gemat iratis fluctibus ægra ratis?
Ecce ſubit plenis puppim Tethis incita venis,
Et quàm lata patet, æquore tota ſcatet.
O Neptune! precor, tumidum defervеat æquor;
Supplicibusque Dii mentibus eſſe pii.
Ridet, ubi hæc cernit Prætor: nam, qui omnia ſpernit,
Rideat hæc lato ſplene vel ipſe Cato.
Aſt illos, tecti ſine lege, vel ordine lecti,
Quod gravis acta dies, occupat alta quies.
Hæc cerebri mœſtum Bacchi cum fluctibus æſtum,
Quem Potina creat, denique pace beat.

Vtroſque contuli, utroſque nunc judica; & frequentem comeſſationem nullo, niſi multiplicis inſaniæ, pretio æſtimari poſſe, nega ſi potes.

VANITAS

Splendida vestis.

VERITAS

Infamis gloria.

VERITAS.

ET meritò: quid enim eſt, eximio veſtium cultu efferri; niſi, cum hoc reo, de præſigni infamiæ notâ gloriari? Vt ſtigmatis, ſic ve-tium parens culpa eſt. Non eſſet hic maſtigia cau-erii reus, niſi priùs noxæ fuiſſet: nec primorum arentum deberet, etiam inter poſteros, veſtibus btegi pudor; niſi crimen olim eorum oculos re-eraſſet. Et tamen inſanire jam creditur, qui ſtig-nate ſuperbit; & præ ceteris ſapere, qui inſolenti eſtium luxu inſanit. *e Gloria de veſtibus.* *f eſt gloria de ſtigmate:*

Mulctarunt olim curioſos rerum novarum au-tores exilio Græci; at Scythæ etiam morte: nos erò non modò ſolennes iſtius amentiæ ſimula-ra, pupos; ſed ipſos inſuper vitiorum magiſtros, b exteris nationibus, in patriæ noſtræ perniciem, dvocamus. Quid dico advocamus? ipſo paupe-um cenſu (ad quos enim ſuperflua noſtra, niſi ad auperes ſpectant?) triobolares ejuſmodi nebulo-es luculenter alimus: quò commodiùs ſcilicet mnium gentium vitia cum veſtibus induamus. nfamis profectò gloria. *g inſolens tamen ubique veſtium ſtudium,*

Et tamen dubites, an vaniùs hi magiſtri do-eant, an diſcipuli diſcant: adeò jam nihil inter nimos, Duceſque; inter ſcorta, & matronas ad- *h inſolens varietas*

ſpectu intereſt. Vbi nudum inter omnis generis materias Belgam ſtatueris, forficibus inſtrue; & tum priùs illum è voto veſtieris. Citiùs enim accommodam lunę quovis tempore lacernam feceris, quàm Belgæ veſtem. Tanta eſt illi modò colorum habituumq́ue varietas.

i *in pileis,* Si pileos ſpectas: ſunt repandi, acuti, villoſi, leves, molles, rigidi, tenues, denſi, limbis latè ſpargentibus, reciſis, mediis, fune jam neglecto, jam divite, jam nullo. Superaddunt & plumas leviculi, quaſi alis indigeant, ut ſe ſuo faſtu ſupervolent.

l *in collaribus,* Si colli lacinias intueris: exſurgunt, jacent, neglectim ad cingulũ defluunt, humeris ſtudioſè circumflectuntur, guttur ſtrangulant, tot è filo nexibus illaqueantur, ut animarum aucupio; tot plicis complicibus implicantur in cornua, ut lunaticis adaptari non dubites: in feminis verò tam manifeſtis hiatibus uberum carnes proſtituunt, ut macelli januam cenſeas, aut certò proſtibuli. Armantur in hyemem calceis pedes, chirothecis manus, ubera autem perilluſtri ſindone dumtaxat in ſpeciem: ſic ignem ſpirant, ſic urunt acriùs, & incautos, dum retibus hiſce teguntur ſimul ac reteguntur, velut ex inſidiis graviùs feriunt.

m *in thoracibus,* Si thoraces: nunc eos in orbem, nunc in acutum finiunt, ſtringunt, laxant, deprimunt, protrudunt: n *in manicis,* manicas adhibent, jam in manum projectas, jam

in

n brachium retortas, jam tot ſuperinſtructis, ad ndignationem materiæ, labyrinthis involutas, ut ſe & materiam in illis perdere voluiſſe non dubites. Quid plura? contrahunt ad incommodum, axant ad prodigium, claudunt undique, ſecant ındique; quò, veluti follibus, ventum liberiùs accipiant reddantque.

Quid de caligis dicam? videbis ad malleolos uſque pendulas, adſtrictas ſupra genua, adeò tenaciter femori affixas, ut pudorem proſtituant: pellem putes, niſi color diſſuadeat; non rarò tam fluidas, ut totam braccatam Galliam in unas migraſſe caligas facilè credas. *o in caligis,*

Quid de tibialibus? ſunt ad tibias coacta, neglectim rugoſa, ſibi mutuò inſepulta, faſciis nunc in roſam conglobatis, nunc in ſtrophei ſpeciem fluidis, & dente non modico calceos quaſi admordentibus; vela dicas, non ligulas. *p in tibialibus,*

Ad calceos quod attinet: diſplicent integri, placent mutuli; quò citiùs ſcilicet pereant, pedemque vel in hyeme refrigerent. Paucis; cuique, pro voto mentiendæ ſtaturæ, calcaneus eminet. Quin habent & ſuas ocreæ crepidas, habent & caligas, queîs troſſuli noſtri, etiam pedites, lembos & rhedas inequitant. Tam inſolens ubique de concinnando ſtigmate pugna eſt. *q in calceis,*

Quid, quòd & pretio certatur, quis amplius de *r quin & pretio certatur,*

peccati pœnâ circumferat? Belgis Britanni, Belgis Iberi, Belgis Persæ, Belgis Seres, Belgis Indi, lanificant, pectunt, nent, texunt, purpurant. Excidit nimirum Deo coccineas oves condere, quò fimum purpurâ Belgæ tegerent.

f *& infame infamiâ hac non gloriari.* Plus dicam: infame est, hac infamiâ non efferri; nec insignis habetur, nisi qui ejusmodi pudoris hederas, insolentiæ vexilla, animarum retia circumfert. Et tamen quid è capsulâ & speculo firmum speres? quid ab effeminatis virile? quid à pupis solidi? quibus, si totum in vestibus ingenium est, quid exspectes à cerebro? Perperàm certè asinum à frænis aureis equum vocites.

Rectè itaque Epulonis Euangelici, etiam in vestibus, luxum damnavit, qui falli non potest, Deus: rectè veri Doctor Angelicus, Thomas, dixit: Qui gloriatur de veste, similis est glorianti de cauteriis; quia per peccatum Adæ usus vestium introductus est.

VA-

VANITAS.

Odorum fragrantia.

VERITAS.

Inanis ſaturitas.

VE-

VERITAS.

t *Pascit coquum culinæ nidor,*

QVIN annuis invitanti te, mi Gaſtrologe? vocat, en, ſocius, vocant epulæ. Horreo. Quid? Cibos: familiares tuos ſcilicet, ac neceſſarios. Sic eſt. Quid ita? Satur ſum. Imò jejunus. Satur tamen. Inaniis credo. Rem acu tetigiſti. Tam potens enim me dapum, quas vides, nidor afflavit, ut, expleto ad naveam uſque ſtomacho, famem omnem expulerit.

u *ſed inaniis.* x *Paſcunt etiam effeminatos odoramēta:*

Inanis profectò ſaturitas. Non inficior, ſed primis tamen imiſque communis: hi quippe tabaco vivunt, illi paſcuntur odoribus pretioſis; utrique fumo, ſed vaniùs illi: corporeis ſiquidem rebus ſtomachus expleri poteſt, non item animus. Immenſi enim Dei capax, immortalis anima creatis omnibus occupari poteſt, repleri non poteſt, nedum odoribus.

y *ſed vanè magis,* z *& vitiosè,*

Et tamen, quæ mortalium vanitas eſt, eò veſaniæ porcos ſuos (procos inquam, ſemper hîc erro) inanis illa ſaturitas adegit, ut eorum plurimi ſe potiùs, quàm illam, perdere maluerint. Quamvis enim Roma, &, quam Græcorum Romam propè dixerim, Lacedæmon, huic peſti ex Aſiâ venienti, quaſi armatæ hoſtium legioni ferreis moribus atque edictis obſtiterint; ad extremum tamen mollis

is unguentorum, ſimulque vitiorum acies fefellit xcubias, in Europam tranſiit, & fortiſſimas gen- es vicit.

Sed quoniam ſingula proſequi longum eſt, ex ıno de reliquis conjecturam facite. In medio bel- orum æſtu, cruento cum exercitu unctus eſt Hannibal; penetrarunt unguenta, ſed magis vitia: taque enervati Ducis, ac militum, quorum tam tupenda primordia fuerant, qualis decuit, exitus uit. Quid plura? non-nemini vitam hic luxus ripuit, multis famam, virtutem omnibus. Sed hi ıimirum communi ſæculi ſui vitio peccarunt, ıos cujuſlibet proprio.

At vitia tamen perquam accommodè, inquis, elat odorum fragrantia. Benè eſt: hoc nempe ıominis error augurabatur, cùm ejuſmodi ſor- ium procos, porcos appellavi. Sed & multum fal- eris: non celat vitium compoſitus odor; ſed aut onſpectum magis reddit, aut ad minus ſuſpe- tum. unde illud: (a *& putidè.*)

Non benè ſemper olet, qui benè ſemper olet.

Verùm Magdalenam cum Phariſæo accuſas, nquies, & Chriſtum criminis arguis. Quin verò, k illam abſolvo, & hunc veneror. Admiſit qui- lem præſtantiſſimos Magdalenæ odores & un- guenta, qui omnem mollitiem animorum, omnes orporis illecebras exſtincturus advenerat, Chri- (b *Laudat in Magdalenâ non odores Chriſtus,*)

c *ſed pietatem.* ſtus; aſt non unguento, ſed pietate delectatus eſt ac lacrimis offerentis.

d *Deo impenſi laudabiles ſunt.* Tu quoque tuos Deo odores conſecra, & laudibus efferam: ſparge bonæ famæ odorem hominibus, cælitibus precum, & animos addam: hic enim mentem fumus paſcit, hic Numen recreat.

e *Si abſint, non quærendi;* f *ſi affluũt, non reſpuendi, ſed modici.* Imò verò, ſi tantum odores, cùm abſunt, non requiris; cùm ultrò adſunt, non reſpuis, ut Auguſto mos fuit, non arguam: at ſi in vitium uſque illorum prodigus, corpus tuum iis quaſi condis ac ſepelis, cadaver te facis, dicam, & putredinis inſimulas, ut inani ſaturitate paſcaris.

VANITAS

Dulcis ſymphonia.

VERITAS

Priùs fluit quàm fuit.

VERITAS.

g *Stultus est, qui aquis nomen inscribere nititur.*

NARCISSI fatum affectas, ut video, Mopse; ita toto corpore conniteris, ut tuum fluctibus nomen inscribas: sed frustrà. Nomen quidem aquis dare poteris, at non inscribere: quidquid enim characterum primus vortex excipit, secundus obruit; atque adeò, si quid fluctibus imprimis, priùs fluit quàm fuit.

Sed non ideò ad restim tua venit amentia. Complures sunt, nec infimi quidem subsellii homines, tuo cucullo dignissimi. Audiat me, quisquis VERITATEM amat, & judicet.

h *Magna quidē vis musica*

Quantum in mortales imperium habeat Musica, quamq; suavem in animis, etiam efferatis, tyrannidem exerceat; satis omnium Poëtarum calamus, satis omnium pictorum colores loquuntur in Orpheo atque Sirenibus. Sed quòd hæc ficta creduntur, accipe potiùs quæ facta perhibentur.

Terpander à Lacedæmoniis evocatus, ut flexanimis musicæ suæ modulis, exortos non ita nuper seditionum tumultus componeret; non infeliciùs dissidentium animos demulsit, quàm aures. Nec aliter sanè Cliniam Philosophum, nec Græcorum fortissimum Achillem se sibi restituere solitos legimus.

At

At Milesius econtrà Timotheus Alexandrum
ion infrequenter, potentissimo citharæ suæ ple-
ἀtro, in belli furias alacriùs evibravit. Illud autem
ndubitatæ prorsus est fidei, primum gentis He-
)ræræ Regem, dum illi Iessæus Psaltes statis pulsi-
)us mellitissimos temperabat cantus, non semel à
naligni spiritûs intemperiis in pristinam sereni-
atem assertum.

Hæ, aliæque pænè supra fidem admirabiles i
nusicæ & fidium vires, summos etiam magistra- *multis illam reddidit gratissimam*
us ac Principes in tantam illius venerationem ac
tudiùm impulerunt, ut in ejusmodi VANITATIS
)rgana fortunas ingentes, famamq; prodegerint;
juo nihil est stultius. Hinc Antisthenes, cùm au- l
lisset Ismenium optimum habere tibicinem; At, *paucis odiosam;*
nquit, est homo nequam: non enim, si probus
oret, tibicen esset. Et Philippus, intelligens filium
uaviùs alicui cecinisse; Non te pudet, inquit, adeò
)enè canere? Quid, quòd Henricus Imperator ejus
ıominis Tertius, illiusmodi morum pestes exilio,
)opulusq; Ponticus etiam fustigatione mulctavit? m
. Huc ades modò Mopse, & tuum chorœbis *sed stultior tamē est, qui musicam perditè amat:*
ıisce cucullum transcribe: pejùs nempe insaniunt,
juia pretiosiùs.

Tu innoxiâ dumtaxat inscitiâ ludis, & perdis, n
)ræter operam, nihil: at illi indecoros se putant, *fallit enim innoxiè, quæ fit aquis inscriptio;*
ıisi eâ decorentur insaniâ, quâ & ipsi jucundè

 pereant,

o *musica verò blandiendo perdit:* pereant, & alios perdant. Sic medicus nimirum ſopit antequam feriat; ſic bubulcus mulcet antè quàm mulgeat; ſic feræ cantu falluntur, & homines.

p *nec faciliùs coëxiſtunt in aëre ſoni, quàm characteres in fluctibus.* Tu fluctibus apices committis, illi ſonos aëri: ſed habet & ſuos fluctus aër, nec minùs fluxæ fidei, quàm unda; ac proinde quidquid illi inſonueris, non ſecùs atque in aquis, priùs fluit quàm fuit.

q *Teſtis ipſa notarum notio;* Sunt enim ſui Muſicæ characteres, ſunt notæ; eæque, pro temporis ſpatio quo canendæ ſunt, integræ, mediæ, fuſæ vocantur: ſed, quâ ratione ita nuncupari, aut in unius ſymphoniæ modulos conſonare poſſint, non video.

r *teſtis triplex temporis differentia;* Militant, videlicet, hîc etiam illa, quæ de triplici temporis differentiâ, ac de ſyllabarum dimenſione pereleganter, ut ſolet, & acutè diſputat Divus Aurelius.

Etenim (ſi per injuriam temporis, minutiſſimos etiam cujuſlibet notæ articulos continuo lapſu intercipientis, ne minima quidem ita aliquando præſens eſt, ut non veriùs ſemper abeſſe deprehendatur, quàm aliquando dicatur adeſſe) quis credat plures & medias, & fuſas, ſine quibus tamen non fit Muſica, in unam vocum harmoniam ſimul poſſe confluere? Quomodo tempore convenient, quæ tempore neceſſariò differunt? aut quomodo integræ mediæque dicentur, ſi tempore ſemper conveniunt?

ſ *teſtis ipſa ſymphoniæ ratio.*

Animet

Animet itaque citharam Apollo ipſe, lyram Mercurius,Pan arundines, tibias Battalus; chelyn Italus pulſet, panduram Hiſpanus, naulium Anglus, ſit in choraulis omnibus perfecta Muſicæ ſcientia,ſit Agathonia cantio,ſit ingenioſa modulatio, ſit gratus auribus ſonus, qui modò in longum continuo ſpiritu trahatur, modò ſummâ quadam cum varietate flectatur, nunc concisâ voce diſtinguatur, nunc contortâ copuletur; ſit denique quidquid tanto labore, tantâ induſtriâ, tanto ſtudio, tot inventis inſtrumentis ars hominum excogitavit; numquam in ullius ſymphoniæ melos ita conſentient, ut non hoc protinus inter æquos illius arbitros conſtet, *Priùs fluit quàm fuit.*

VA-

VANITAS.

Saltandi gratia.

VERITAS.

A capite ad calcem te docet esse leuem.

VE-

VERITAS.

AGE Mercuri, quid ſibi vult illa, quæ tibi caput ſimul ac pedes diventilat, ala? An neſcis, ait, Deorum inprimis nuntio celeritate quàm maximâ opus eſſe? Hac ut pollere me ſcias, ala, quam vides, t *Alæ Mercurium levem eſſe docent:*

A capite ad calcem me docet eſſe levem.

Vix hæc cum Mercurio, & ecce troſſulus quidam (advolârat credo, non venerat, adeò levis erat,) Quid tibi cum Mercurio negotii eſt? inquit, me mirare. Illum Dii, me Deorũ magiſter Amor legatum juſſit; atque adeò eâ me corporis agilitate donavit, quâ neminem nemo præterea. u *ſic & levem eſſe troſſulum, docet* x *ſaltandi gratia,*

Sic ait; & eveſtigiò eâ ſe facilitate in gyrum agit, ut turbinem circumferri credas, non hominem. An cerebrum illius, an, quæ cerebrum obſederat, pluma ſola circumvolveretur, dignoſcere certè vix potui: utrumque credam, ne errem in alterutro. y *ſpecies.*

Mox ad numeros (aulœdum quippe idem unus & choragum agebat) quaſi in aëre pendulus, pedibus aliquoties decuſſatim vibratis, tricies ut minus, ſubſilit, caditque. Exinde molliter ſe infringens, pedeſque peregrino ſigmate velut incuriè ſinuans, circumerrat, ut ebrius; accurrit, ut avidus;

recurrit, ut pavidus; ambit, ut amans; ut amens exſilit. Denique, quidquid habuit olim Cordax leve, barbarum Pyrrhica, Sicinis inſolens, id omne quàm ſcitiſſimè ſimul & citiſſimè Pantomimus hic exprimit. Ambigeres cum Horatio,

Plus illo Caſtor ſciverit, an Docilis.

Hoc credo, nec Platonem tot motuum differentias, nec Stephanionem, nec Paridem, imò nec Thimelicos omnes tot ſaltationum ineptias calluiſſe.

Iamque deſierat illi corpus circumrotari, non cerebrum; cùm ſubitò ad me converſus, Quin artem hanc, inquit, quin ſtudium prædicas?

z *genus ipſum,* Egóne inane ludibrium, honeſtis inviſum oculis, viro indignum prædicem? Ecquid, obſecrò, in choreis, quibus animorum volubilitas corpora ſecum volvit, laudabile? imò quid non ſtultum, & inſolens? Et te ipſum quidem ſtultitiæ tuæ judicem volo.

a *ridiculum prorſus,* Finge te choream cernere, neque citharœdum audire, atque ita ſtultas mulierculas, & viros mulierculis molliores, in ſilentio circumferri, redire, plaudere, ſubſilire: quid, quæſo, umquam abſurdius, quid inſanius vidiſti? Nunc motus incondítos cytharæ ſonus, aut teſtudinis (hoc eſt amentia una aliam tegit) atque adeò & honeſti magis audire volumus, & ſapientes: ne dicam choreas illas

inſidioſum

nſidioſum ſperatæ Veneris eſſe præludium. Cir- b
:umducuntur nempe ſono ſtupidæ puellæ, urgen- *periculoſum.*
ur, ſtringuntur, atque urbanitatis ſpecie atterun-
ur, liberæ ibi manus, liberi oculi, liberæ volant
voces: pedum ſtrepitus, cantûs lenocinia, & quæ
ommuniter his inſidiis eligitur, hoſtis pudicitiæ,
& amica ſcelerum nox, ludi tegmine crimen ob- c
ıubunt. Vnum hoc addo, quò cetera faciliùs ca- *parùm honeſtum.*
pias: Tolle libidinem, & choream ſuſtuleris.

Tum ille, Mittamus hæc, inquit; & quid tibi
le ea, quâ præcellere me notaſti, ſaltandi gratiâ
videatur, nunc refer. Dicam:

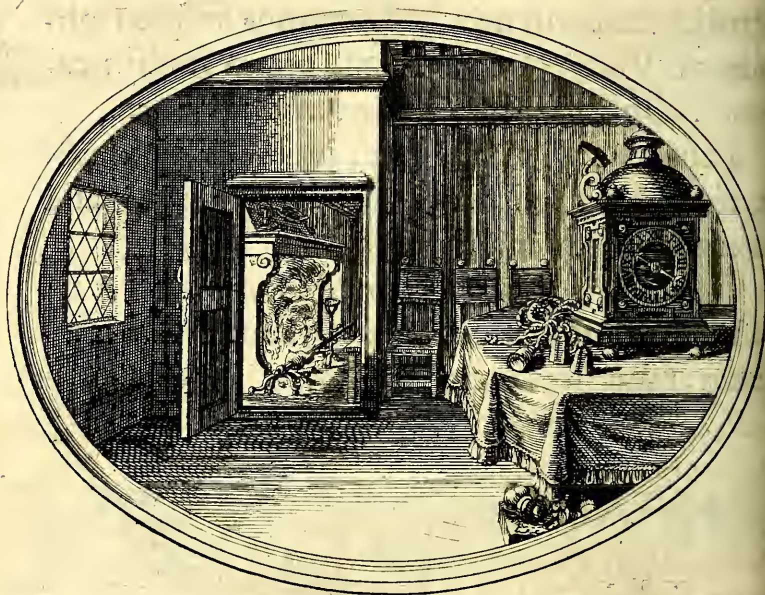
A capite ad calcem te docet eſſe levem.

Vix hæc ludio meus audiit, & abiit, avolavit in-
quam: fallor, levior erat, evanuit.

VANITAS

Secura quies.

VERITAS

Ipsa quies vitium est.

VERITAS.

QVID otium, quid quietem prædicas? illud vitiorum pater, hæc mater est. Laborem quidem amas, si justâ quiete gaudes; at si nimiâ, vitium; si continuâ, mortem. Brevis enim quies nô modò necessitatis est, sed etiam virtutis; si modò honesti laboris filia simul ac mater est: at si, desidis animi indulgentiâ, plus æquo succreverit, in vitium degenerat, mox etiam, si usui magistro credimus, in manifestam perniciem. d *Quies immodica vitiosa,*

Otium nempe in ferro rubiginem, in ligno cariem, in panno tineas, in domibus ruinam, in terrâ sterilitatem, in aquâ putredinem, in aëre pestilentiam generat: quid non faciet in homine? e *& ubique noxia,*

Non multis opus est. Vt in horologiis, aptoque carnibus assandis veru, sic in homine *ipsa quies vitium est.* Illic enim carnes vitiat, isthîc horas, hîc animam. Vis paucis plura? f *ut in veru & horologio, sic in homine:*

Otium naturæ pudor est, sentina familiæ, hostis artium, magister ignorantiæ, pater inopiæ, curarum prodromus, memoriæ situs, nox ingenii, pestis voluntatis, morborum fomes, leno pudicitiæ, virtutis exilium, vitiorum hospitium, Angelorum labor, dæmonum præsidium, animæ proditor, terræ probrum, cæli dolor, Numinis odium, g *omne vitium complectitur;*

hominis vivi ſepulchrum,mortui barathrum.

Et adhuc otio ita gloriari lubet, ut nemo te non modò extra tectum, ſed nec extra lectum quidem hybernis menſibus videat? An ergo vel unus omnium,quos recenſui,titulus placet? Abſit, ut eò te dementiæ adductum credam. Quid igitur in otio, quid in quiete tantopere quæris? Nullis curis,nullis laboribus fatigari. Falleris.

Nihil agendo,aut exitii manifeſtus es,aut laboribus & curis magis obnoxius. Ita ſiquidem homini naturâ comparatum eſt, ut quidquid agere nititur, quaſi adverſo æſtu lembum ſubigere cogatur; atque adeò, niſi ſi extra portum quietem ſperat, continuus in altum relapſus curas illi intendit, & periculum: ſin verò in ſolo portu quietem,quærit etiam laborem. Adverſo enim flumine non procedere,recedere eſt.

h *nec curas tollit, ſed auget.*

Quid hîc igitur te recreat? Somnus, inquis, facilis,diuturnus, placidus. Glirium deliciæ ſcilicet, & mortis imago, cui facilè ſuccumbas, nec ullus eripiat; quæ te ne ad momentum quidem tui ſimilem eſſe ſinat; ſed ſemper amplius bruti habere cogat,quàm hominis: quin,ſi placet,mors ipſa: guloſi quippe, libidinoſi, & iracundi brutis animantibus conferri ſolent, vivis tamen; at ſomno continuo ſepulti, mortuis tantùm. & hoc inſoleſcis?

i *Somnus immodicus gliriũ deliciæ,*

l *brutus potiùs,quàm humanus;*

m *quaſi mors ipſa;*

Adde,

Adde, quòd habet & ſuos quies tumultus, ha-
et curas, habet & lacrymas. Verùm quies, inquis, [n]
d laborem neceſſaria. Fateor; ſed interrupta, ſed
revis: nec ulla profectò acrior altiorque cogita-
io, quàm nocturna, nec ulla pars temporis ſtu-
entibus aptior. Sed vos ea ipſa, quæ Deus, aut na-
ura, aut ars aliqua ad obſequium dedit, in veſtrum
edecus damnumque convertitis; potum cibum- [o]
ue ad ebrietatem & crapulam, valetudinem ad
oluptates, formam corporis ad libidinem, robur
d injurias, ingenium ad fraudes, ſcientiam ad ſu-
erbiam, eloquentiam ad diſcrimen, veſtitum ad
ompam, otium & quietem ad vitium, ne dicam
d exitium.

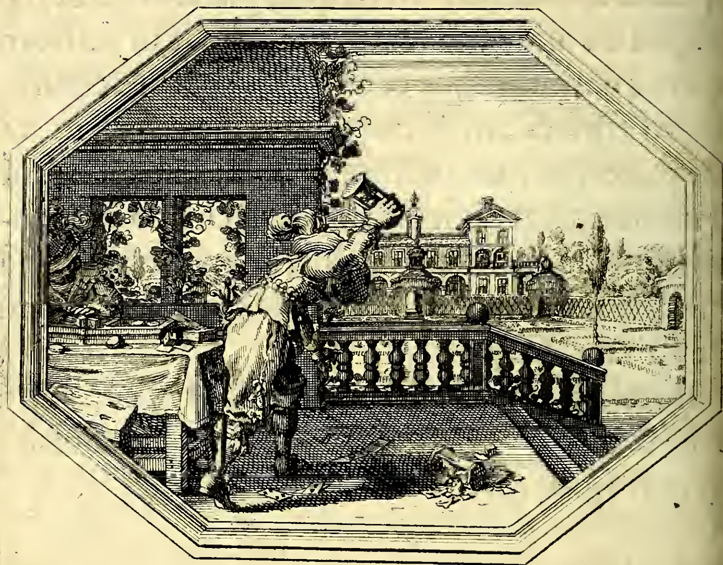
n nec neceſſarius, niſi modicus.

o Sed abutimur omnibus.

Horologium hoc itaque conſulite, conſulite
eru; & mox feliciùs verum edocti exclamabitis:
pſa quies vitium eſt.

VANITAS

Frequens lusus.

VERITAS

Temporis jactura.

VERITAS.

QVID horologia tempori-perda, quid clepsydras abjicis? Tempus & curas fallo. Imò te ipsum, dum, quod artibus omnibus pre-osius est, & nullis omnino reparabile, tempus erdis. Artem labor exiguus reddere amissam poest, tempus nihil. Accedit, nec artibus ipsis uti uemquam posse, si tempus deest. [p] *Mala clepsydræ jactura.*

Deus bone! momentum animi causâ perdidi, ; jam horam integram vapulo. Væ illis, quibus ora quælibet non uno lusu prodigitur! [q] *pejor temporis.*

Væ profectò! Vt enim nihil adhuc de inæstimaili, quam faciunt, temporis jacturâ dicam; quid, mabò te, in ludicris hisce melioris vitæ latrociiis masculum est, quid honestum? Quid sunt illæ, uæ jam nullius non manibus teruntur, lusoriæ aginæ? Illusoriæ nugæ. Pueros ridemus, si nullis ımptibus frivolas è chartâ domos ædificant; & in iris feminisque probamus, si chartis ejusmodi peunias prodigunt, & domos destruunt? [r] *Nihil masculum, nihil honestum* [s] *in chartis lusoriis.*

Quid pila? Clamandi saltandique ludibrium. Quid alea? Fortunæ ludentis area. Quid calculi la-:unculi? Simiæ studium. proprium siquidem est miæ, miscere calculos, transferre, posti illidere, ısultare adversario, collisis dentibus fremere, ca- [t] *in lusu pilæ,* [u] *aleæ, & latrunculorum;*

put ſcalpere, ungues rodere, ad ſummam, omnia facere quæ videntibus riſum excutiant. Et quid, precor, horũ omnium ludiones noſtri omittunt dum ita luſu torquentur, quaſi ab illo, aut ipſorum, aut publica ſalus pendeat? Multi, credo, prælio vincerent, ſi, quam ligneis eburneiſque latrunculis ſolent, veris militibus curam impenderent. Denique quid ludi omnes? Nihil profectò, niſi pueriles ineptiæ, curæ ſupervacuæ, ſtulta gaudia, iræ ridiculæ, furta pecuniæ, & quod caput eſt, temporis; plus dico, ſalutis.

x *ſed vana omnia.*

Succenſuit Alexander ei potiùs, quàm ut temerè ſperatum præmium largiretur, qui grana ciceris per ocellum acûs, quoties vellet, eminus trajiceret; quòd nimirum non tam laudandam hominis induſtriam, quàm damnandam inutilem pretioſi temporis jacturam cenſeret. Nec aliâ ſanè de causâ Plinius Major nepotem ſuum ambulantem videns, Poteras, inquit, has horas non perdere. Nam qui lecticâ vehebantur, aut annotabant aliquid, aut recitantem audiebant; quorum nihil ambulanti licet.

y *Succenſuit Alexander tempus artificiosè etiam perdenti;*

z *Plinius Major otiosè obambulanti.*

Hæc ſi in induſtrios, aut otioſos iſti; quid ni ego ludiones illos arguam, qui tempus, quod vitæ meliori, imò æternæ impendere poſſunt, luſibus, ſi non inhoneſtis, damnoſis certè dilapidare contendunt; quaſi tam ubere illius copiâ oppriman-

a *Quantò magis corripiendi luſores tempori-perdæ;*

tur,

tur, ut perditos se existiment, nisi tempus perdant. Cùm tamen Citticus ille Zeno olim dicere sit solitus, nullius rei penuriâ magis homines laborare, quàm temporis. Cui Democritus, Theophrastus, & Varro consonant, dum ajunt, Nihil temporis impendio pretiosius, nihil jacturâ gravius reperiri. b *quo nihil carius.*

Tempore sanè nihil doctius, nihil utilius, nihil carius. Docet omnia, comparat omnia, & unum est, quod nec gratissimus quidem reddere potest. Illius igitur jacturam quærere, inventam jactare, quæ demum amentia est? Quod flens dico, communis. Quem enim nunc mihi dabis, qui aliquod pretium tempori ponat, qui diem æstimet, qui solum tempus nostrum esse consideret, cetera aliena? c *Quanta igitur insania, de temporis jacturâ gloriari;*

Et interim tempori-perdæ hi nostri, Libet, inquiunt, ludere, donec hora prætereat. O! donec hora prætereat, quam ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio conditoris indulserat. Sed veniet aliquando dies illa, veniet hora, quâ intermortuis ultimisque vocibus, lacrimis, singultibus cum Chrysaorio inducias Deum rogabunt, Vel usque manè, nec consequentur. d *quod saluti indultum,* e *& posteà requisitum fors deerit?*

VANITAS.

Fallax alea.

VERITAS.

Fallax uſura.

VE-

VERITAS.

NVLLA felix uſura eſt, nulla felix alea. Commodo tibi eſſe velle videtur fœnerator, & damno eſt; divitias alea dare, & eripit. Tuum credis, quod exactor hic obtulit, & alienum eſt, itaq; uſuram hirudini pendis, quaſi de alieno. Tuum quoque reris eſſe, quod talus indulſit; ſed mox exactor hic improbus à te repetet, quod tuum eſt; quin & de tuo adjicies, &, tamquam in omnis, felix eſſe deſines. f *Fallit uſura, fallit alea;* g *& quod donat, repetit cum fœnore:*

Cùm enim nulla ſit ſtabilis pecunia, ſed ſuâ rotunditate verſatilis; tum illa præcipuè, quæ teſſeris quæritur. Taxillorum ludus infelix eſt omnibus: nam & qui perdit, affligitur; & qui vincit, lucri illecebrâ in inſidias trahitur. Si enim, qui talis ludunt, omnes perderent, nemo umquam luderet; nunc lucrantur aliqui, ſed lucrum illud arrha damni eſt. Magiſtros odit hæc fortunæ magiſtra, hinc nudos videas ſemper; nec ullo tamen in campo magis imperat fortuna, quàm in pyrgo. Volvitur continuò fundatarum ſtatus urbium, & ſtabiles taxillos fore tu ſperes? Crede mihi, volventur aſſiduò, & ſecum in lacrymas gaudium tuum volvent. Quid enim aleæ ludus, niſi patrimonii vorago, famæ buſtum, ſcelerum ſtimulus, h *infelix eſt omnibus,* i *etiam peritiſſimis:*

inferni via? Ne fingere me autumes, exempli rem accipe.

l *Perdit patrimoniū,* Fuit olim, qui ſeſqui-horæ ſpatio hoc lusû genere ſedecim aureorum millia dilapidaret; fuit qui quadragenis HS. in punctum luderet. Qui Germani adeò quondam teſſeræ dediti fuerunt; ut noviſſimo jactu de libertate contenderent. Recentius eſt, quod Paſcaſ. juſt. lib. primo de Aleâ refert.

m *libertatē,* Barcinone, inquit, propoſitâ ex publico mediocri pecuniâ, eâ lege, ut aleatorum, qui vinceret eam tolleret, & qui amitteret, remo ſerviret; maximus repentè remigum numerus ſubitâ in neceſſitate conflatus eſt.

n *famam,* Nec libertatem modò prodigit alea, ſed etiam famam. Sic inventus eſt (ô infamiam!) qui teſtamento religiosè caverit, aut veriùs, impiè, ut ex oſſibus ſuis teſſeræ fierent; cute verò & membranis menſa, alveolus fritillaque, quantâ fieri poſſet diligentiâ, contegerentur. Sic Philibertus Aurantius, cùm ſua luſu decoxiſſet omnia, ad extremum etiam militum ſtipendia luſit; atque exinde rebellionis jam conceptæ metu, & urbem, & victoriam, ſummo cum dedecore, hoſti ceſſit.

o *corpus,* Plus dico; etiam vitam teſſera ſurripit. Vt enim nihil de nato pluries ex aleatorum contentionibus duello proferam, Caligula, ne pecuniæ deeſſent

:nt in aleam, Gallos censeri jussit, eorumque di-
ssimos trucidari.

Nec in corpus modò pestis hæc injuria est; ani- p animam,
nam petit, animam perdit. Sic Philippi Franco-
um Regis tempore aleator quidam blasphemus
ı Galliâ, sic Scheltorff & Tyemo in Germaniâ,
iabolo in prædam subitò dati sunt. Ætate verò
ostrâ Dux quidam Hispanus, Bravo nomine, re-
entè ab invisâ manu ad tabulatum usque subla-
ıs, usuram pendere timuit, quam meritò fœne-
ıtor talus exigebat.

Nec satis, etiam Divos perdere nititur. Tuni- q quin & Deum perdere nititur.
ım certè Christi inconsutilem divisit, ac perdidit,
: Lovanii patientis Christi vulnera novo quasi
ınguine & dolore perfudit.

Quid multa? sedecim aleæ vitia Hostiensis r Multis vitiis obnoxia,
numerat. Antoninus tot esse credit, quot puncta;
go innumera. Nec mirum; inventam à vitiorum
mnium parente dæmone Plato ipse existimat.

Et miramur adhuc eam humanis divinisque f divinis humanisque legibus prohibita.
:gibus vetitam? Miramur Agarenos, hac si luse-
nt, primùm ignominiâ, deinde supplicio gra-
iore mulctari? Miramur Ruffum, Cyrilli Episcopi
lierosolymitani nepotem, eam ob causam æter-
:is cruciatibus mancipatum? Minimè verò.

Finio itaque, & unum te rogo. Hæc tibi cùm
venerint omnia, aut certè cùm à tergo jam fue-
rint;

rint; cùm patrimonium, cùm famam, cùm vitam cùm cælum, veriùs fallax uſura, quàm felix alea pænè perdiderit; felicem tunc illam credes, an fallacem? Fallacem opinor. Ego verò malim hoc modò te credere, quàm olim experiri. Vis remedium? Fallacem nunc cenſe, ne tunc ſentias.

VANITAS.

Equorum genus omne.

VERITAS.

Quot genera, tot pericula.

VERITAS.

t *Nulla non navis periculosa,*

QVOT navium hîc vides genera, tot vides pericula. Sit enim acatium, ſit lembus, ſ celox, ſit actuaria, ſit corbita, ſit dromas, ſ myoparo, ſit liburnica, ſit phaſelus, ſit præſidiari ſit prætoria, ſit denique portentoſum illud Indi navigii genus (*caracas* vulgò nuncupant) quo te

Inſidis confidis aquis, fateare neceſſe eſt,
Quòd tribus aut quatuor digitis à funere diſtans,
Sæpè minùs, titubante nates mors viva ſepulchro.

Hoc ſi de ligneis equis verum eſt (ſic enim Dio nyſius, aliiq́; Poëtæ naves vocitant; ſic Mytholog omnes equum illum Trojanum, non equum, ſe

u *nullus non equus,*

navem fuiſſe exiſtimant) quid ni illud ipſum d vivis iſtiuſmodi brutis aſſeram? Aſſero enimverò &, ne qua veritati fides abrogetur, doceo.

x *cujus cujas ſit,*

Sunt inter equos Hippobatæ, Niſæi, Odryſi Friſones, Dani, Angli, Britones, Iberi, Neapolitan

y *omnium vitia, & pericula.*

Pſylli, Sacæ, Tartari: ſed horum multis vitio e patria, pluribus ſpecies, omnibus periculum. H enim ſociis infeſti ſunt, illi nimiùm amici, ali mordaces, tortores alii, dyſgargales, refractari calcitrones, ſternaces, ſuſpicaces, alii pavid κωδωνωφαλαρόπωλοι, ſuffoſi, trabeati, tranſtrabeat ſuſpirioſi, ὑδροπτώσιμοι, cernui; nec ullus omnibu

ade

ideò numeris abſolutus, ut non habeat, quo Dominum ingratus exanimet.

Ille ſanè, ſi otio innutris, inſoleſcit; ſi labori, atiſcit: hic, ſi frænare vis, mordet; ſi aſcenlere, calcitrat: iſte, ſi via lutoſa, ceſpitat; ſi rdua, ſuſpirat; ſi præceps, labitur: alius, ſi roperandum eſt, dormit; ſi ſaltandum, hæret: lius, ſi pugnandum, trepidat; ſi in turbâ, turbat; i extra, torpet: alius, ſi latendum, fremit; ſi moicâ corporis inflexione vulnus declinandum, ſtuet; ſi ſubſiſtendum, fræna mordicùs rapit; ſi ugâ ſaluti conſulendum, deficit.

Et ut tales non ſint tui, ipſa certè equitatio on minus habet periculi, quàm maris agitatio. Iippocrate enim teſte, caput malè afficit, ſenſus ebetat, oculos, renes, thoracem, pulmonem offendit, totumque hominem adeò exſiccat, adeò xtenuat; ut his affectionibus nonnulli in maniſtum vitæ periculum venerint: ne dicam, quot ıxationes, quot oſſium fracturæ, quot membroım diſtortiones ſæpenumerò naſci poſſe credibile eſt, dum brachia, dorſum, coxæ, & crura numuam non ſupra modum laborant. z *Quin equitatio ipſa periculoſa:*

Non periiſſet profectò tam immaturâ morte Iippolytus, niſi ſuſpicacis equi vitio, quæ diutiùs ivere merebatur, caſtitas cecidiſſet; nec tam inuſtâ Licinius, Theodoricus, Carolo-mannus, a *teſtes equi paricidæ:*

Fabius Pepulus, nisi hunc mordax, illos refracta-
rius, opinione citiùs, crudeliter sustulisset.

b *chari tamen, & cari,* Et hoc obsequiosum illud fidumque anima-
est, de quo tam multa multi sęculi nostri Philipp-
animal nobile, regium, optabile, dignum quo-
enormi pretio comparetur, & curâ majori, quàn-
vix homini impenderis, nutriatur; ne dicam ho-
noribus afficiatur etiam divinis.

Quis enim nescit Bucephalum talentis trede-
cim, id est septingentis supra septies mille Philip-
picis emptum? ut taceam etiam viros cetera in-
gentes, hujus bruti studio usque ad ludibrium it-
captos fuisse, ut necessaria sibi suisque detraxerin-
quò superesset, quod comparandis alendisqu-
pestibus hisce prodigerent.

c *etiam ad amẽtiam usque,* Quis non audivit Italum quemdã, ut fortunæ
sic ingenii non mediocris virum, ægrotanti equ-
aureum pulvinar, ac sericum cubile substravisse
ter quotidie servorum manibus vectum (podagrã
quippe laborabat) illi suspirantem, atque anxium
assedisse? blandi murmuris solamen, pharmacorũ
genus omne, Medicorum copiam (quod Lazaro
languenti deneges) sollicitè impendisse? Fabulam
fortasse posteritas vocet, ego rem certissimã scio

d *& quasi idolatriã.* Quis non legit, Alexandrum Macedonem, &
Antoninum Verum mortuis equis tumulum, &
hunc etiam vivo simulacrum aureum dedicasse?

Vsque

Vſque adeò chara ſunt homini pericula; imò
uòd ad tempus obediant, ne pericula quidem
ſſe credimus. Sed ſi illi, quæ errare non poteſt,
rovidentiæ credimus, credunt aliquantiſper ho-
nini, quam illi debent, noxam, pericula non re-
nittunt. Qui enim amat periculum, peribit in eo.

VANITAS.

Venandi ſtudium.

VERITAS.

Dum captat capitur.

VERITAS.

AVdiat me, quiſquis, ut Flaccus ait,

Gaudet equis canibuſq́, & aprici gramine campi,
Vtilium tardus proviſor, prodigus æris.

e Venator, ut cancer, prædo & præda:

icut enim

Imprudens capitur, dum captat hiantia cancer
Oſtrea: ſylvarum prædo ita præda canum eſt.

Miratus es non ſemel, ut arbitror, quid cauſæ uerit, cur ingenii tantum-non divini vir Ovidius, ctæonem ad ſolum nudæ virginis conſpectum, am cervum ex homine, ſuiſmet canibus prædam ecerit. Dicam. Vt in te fieri diſceres, quod in alio ingi videras. Actæon venator es; nemus, ipſa emorum ac venantum præſes Diana; nudum rædâ nemus multâ cinctus indagine viſitas? mo- a nulla; quaſi feram inter feras induens, & ſtudio enationis, ac ſumptibus hinc inde diſtractus, to- us abſumeris. Nega, ſi potes.

f hinc Actæoni ſimilis.

Multo cum ſtrepitu ante diem, quietem ſom- numque fraudantes, ſurgitis, & obliti melioris egotii, quòd unius prædulæ (Deus bone, quàm ncertæ!) gratiâ, feris, ac canibus, & volucribus con- ivere infeliciter placeat, dies integros jactamini tagnis, ſylvis, ac vepribus, implentes cuncta cla- noribus diſſonis, & incondíto ululatu.

g Vanus illius labor,

Sed

Sed alata, sed fugax voluptas hæc vestra est; a
proinde, quid tardi à velocibus, quid implumes
volucribus prædæ rectè speretis, non capio; ni
illud forsan, quod apud Horatium

h & noxius fama, *Gargilius, qui manè plagas, venabula, servos*
Differtum transire forum, populumque jubebat;
Vnus ut è multis, populo spectante, referret
Emptum mulus aprum.

Serò autem, re veluti benè gestâ, domi sedeti
altercantes, quàm benè vel avis hæc volaverit
vel illa digesserit; quot sint caudæ, quot alarun
plumæ superstites, quot emissæ: quàm sagax Ly
i corpori, cisca, quàm præpes Vmber: additis, & laniata
prædæ paululum, & sudorem, & pulverem, lace
ras quoque, & pænè adhuc pendulas à vepribu
l tempori, vestes, fossas saltu parum felice transmissas, mise
ram denique perditæ lucis & censûs historiam
m censui, Insigne profectò tam gravis impensæ, tam diffici
lis operæ pretium. Damnosa voluptas, quæ præ
das agere studentem, prædam facit spoliatun
omnibus, etiam mente. Sed ne quis fortè infitia
eat, exemplo rem adstruo.

n menti. Fuit, ut Historici referunt, olim Mediolan
Medicus in curandis lunaticis, aliisque quos atra
bilis mentis impotes fecerat, nemini secundus
Ædes illi erant stagno lepido magis quàm limpi
do celebres; in illud siquidem, quotquot ejusmod

fungos

ungos ac pepones ſanandos acceperat, hos cruum, illos lumborum, alios collo tenus, ſingulos ro dementiæ modo ac genere, tantiſper mergenlos curabat, dum pœnæ veriùs quàm medicinæ iribus, in priſtinam ſerenitatem correcti, & aquis bſolverentur & clathris.

Accidit porrò, ut horum quiſpiam, qui jam præ eteris, minoris ſaltem inſipientiæ ſpem facere viebatur, dum abſente Medico per feneſtram, ut oterat, publico fruitur, equitem videret, non ſine ngenti canum hominumque ſtrepitu, jam acinctum venatui: ad hunc itaque Moroſophus, Hem! amice mi, inquit, ecquod te dorſo vectitat nimal? Miratus ille primùm hominis inſolениiam, ſuſpexit indignans; ſed, quòd lepôris aliuid ſperabat à capite quod non illepidum videat, Equus, refert. Et quod tu manu vehis? Accipitrem. Sed rurſus ille: Quas ponè te belluas video? Canes. Quos homines? Venatores famulos. Quis nnonam accurat omnibus? Præter me, nemo. ejunam exiſtimo. Imò lautam, & quæ in annos ingulos mihi ſtet aureis non minùs ducentis. At uorſum hæc, obſecro? Vt è ſylvis & aëre prædas gam. Multáſne menſis aut annus numerat? Non dmodum. Et cujus, oro te, omnes pretii? Aureoum fortè duodecim. Vix ſemi-ſanus hoc audiit, mox ad equitem, Per Deum, inquit, amice mi,

hinc confeſtim te proripe; ne ſi, qui ædes has in colit, Medicus, te redux offenderit, ut amentio rem ceteris, quos mecum curat, inſanis, totum te quantus quantus es, in lacum præcipitet.

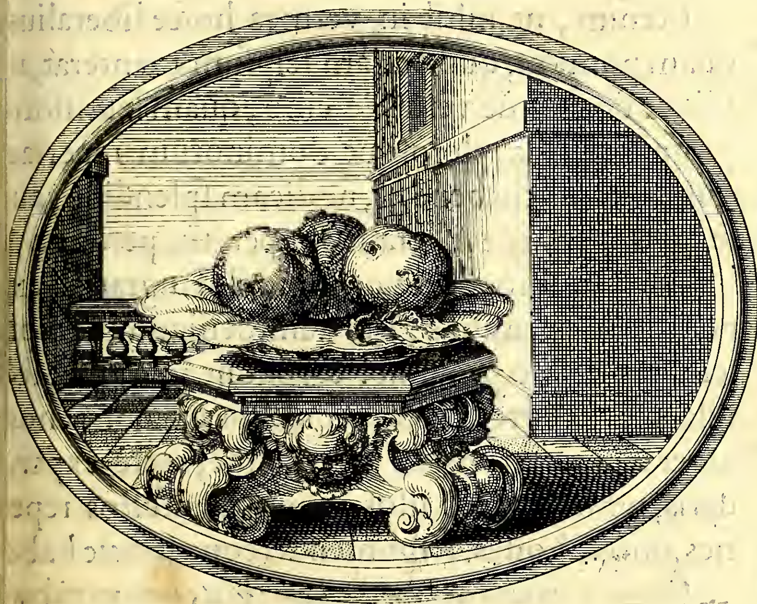
Riſit inſanum eques, riſit equitem inſanus, & ridendo ſimul ac inſaniendo ſapienter edocuit.

VA

VANITAS

Famulorum turba.

VERITAS

Domesticus hostis.

VERITAS.

o *Servi, ut vermes;* NON credis? ad vermes hos provoco: nihi enim illos inter & ſervos intereſt; quàm quòd illi naturæ vitio noceant, hi animi.

p *hi pomum in ſe maximè beneficum* Etenim, ut nihil in vermes hoſce liberalius quàm pomum, quod etiam ſeipſum exenterat, u illis de domo, de veſte, de cibo, quàm lautiſſim proſpiciat: ſic pleroſque dominorum reperias *rodũt ac deſtruunt,* qui, ut famulitio benè ſit, ne dicam ſplendidè, au ſe ipſos turpiter eviſcerant, aut penitùs perdunt.

Econtrà verò, ſicut pomum nihil ingratius ex peritur his vermibus, qui tam benignum hoſpi tem non modò produnt, & rodunt undique, ſe dilacerant prætereà, & medullitus exedunt: non q *illi Dominum:* aliter ſi, qui ſervorum mores ſunt, rectè expen deris, nihilo minùs illos dominis infeſtos repe ries, imò & hoſtes. Argumenta requiris? hæc habe

r *produnt omnia,* Quot ſervorum linguæ, tot præconum tubæ quot aures atque oculi, tot domorum rimulæ quibus illa etiam, quæ in fundo ſunt, facilè dete gantur: pertuſum quippe vas ac futile, ſervilis ani mus eſt; quidquid infuderis, mox effluit; utinam non pejori, quàm infuſum fuerat, colore & odore Aures certè habent non obedientis emblema, ſe explorantis, lubrica guttura, ventres profundos

vora-

oraginem perpetuam,& peſtem penu;quin quaſi d vaſtandum conducti, non tantùm devorant niverſa, ſed ſpargunt, gulamq́ue largitionibus djuvant, de alieno prodigi, de ſuo avari. Ad extremum, qui clandeſtinas domi agebant, ubi limen exceſſerint, cum inviſis Dominis apertas nimicitias linguis agunt, armis acturi, ſi liceat: &, quis horum fortaſſe convitiis abſtinet, non id rioris amor domini, ſed ſequentis timor efficit, ui ob hoc viles ſuſpectiq́ue fieri metuunt.

s *prodigunt.*

t *arrodunt.*

Sint itaque apolides, hercitæ, Meſonatæ, capſaii, vernæ, helotæ, thetæ, ſint callicyrii, ſalutigeruli, apezopœi, grammatici, novitii, veteratores, actoes, mediaſtini; hoc dico, quot ſervis cingeris, tot oſtibus obſideris, & hoſtibus quidem, quo nihil urius eſt, domeſticis, à quibus nequeas cavere; ui latebras domûs introſpiciant, prodantq́ue onſilia; quiq́ue præter furta continua, quod nulli ccidit obſeſſo, veſtiendi tibi interim paſcendiq́ue nt, inq́ue ipſis penetralibus ſemper habendi. Dum ſanè ac dubium belli genus, pace carens & nduciis, ubi, ſub tuiſmet ſignis, hoſtilis exercitus nuros habet.

u *Quales quales ſint,*

x *pejores ſunt hoſtibus*

Eminet quidem in illorum ingreſſu ſubmiſſio, minet rectè ſerviendi votum, eminet rerum omium promiſſa ſcientia: ſed in progreſſu horum cem ſubeunt intolerabilis arrogantia, perfidia,

y *initiò apti & prompti ad omnia,*

ſtupiditas, torpor, lites, diſcordiæ, bella, quorum Dominus vel ſpectator indecens, vel laborioſus compoſitor ſit, oportet; interque reos & accuſatores medius, ſervis ſuis inſerviat.

z *poſteà ad nihil:* Si verò illos ad ſe aliquando pudor aut neceſſitas reflectit, ut ſe ſervos eſſe meminerint; quàm ſuperbè, quàm querulè, quantoque cum murmure ſerviant, quis ignorat? Vt meritò poſſit non pretio emptum modò, ſed gratuitum quoque ſervitium hujuſmodi faſtidiri.

a *& tamen nos perdimus, ut illos alamus.* Et tamen, quæ mortalium hoc ævo dementia eſt, in hoc maximè divitias optamus, in hoc terras & maria pererramus, in hoc aurum cumulamus & ſpargimus, ut acies hæc domeſticorum hoſtium denſior ſit indies, atque munitior. Tot ſcilicet noſtra cuſtodibus indiget arrogantia, ne, quod nos perdit, effugiat tot hoſtibus Dominus, ne vel ſibi ſit dominus.

VA

VANITAS.

Bonus Dominus.

VERITAS.

Modesta molestia.

VERITAS.

b *Non omni malo liber eſt, qui ſummo caret:*

QVIS neſcit ea, quibus perduelles angelo Deus addixit, ſupplicia, omnibus, quæ hu manum genus infeſtant, calamitatibu longè longiùs antecellere? nullus tamen, ut me quidem fert ſententia, adeò vel mentis vel ſensû egenus eſt, ut hominem eâ de causâ velit

——————— *omni ex parte beatum;*

Cui malum crevit unicum in omne malum.

Quidquid enim ærumnarum curioſa quondan Pandoræ pyxis fabulosè terris immiſit, id omn Fatalis Evæ cupiditas in exitium orbis terrarum quàm veriſſimè, nobis profudit è pomo.

c *nec omni modeſtiâ, qui maximâ;*

Hinc variæ varios exercent moleſtiæ; moleſtiù quidem aliquæ, modeſtiùs aliæ, ſed omnes mole ſtè: ac ut multæ animum afficiunt, plures corpu ſic nulla non hominem. Turbat videlicet ani mum ira, libido faſcinat, excæcat ſuperbia, ſtran gulat avaritia, gula ſuffocat, rumpit invidia, exa nimat ſocordia. Sed an quis idcircò eum omnibu immunem vitiis autumat, quem harum minim peſtis affligit? Minimè verò.

Sic prurit impetigine corpus, maculatur varis alopeciâ depilatur, aſperatur elephante, phthiriaſ verminat, elumbatur nephritide, podagrâ claudi

cat

at, torquetur volvulo, eviſceratur diarrheâ, alget
uartanâ, ardet peſtiferâ, phthiſi cõtabeſcit, tumet
ydrope, ſpaſmo contrahitur, ſolvitur paralyſi:
ec eò tamen quempiam ignorantiæ perveniſſe
rbitror, ut eum continuò rectè habere exiſtimet,
uem ægritudinum peſſima peſſimè non habet.

Negabit illud profectò hic, qui præ foribus he-
um præſtolatur, ephebus. Quid ita? Vrit miſerum d
abies, modeſtiùs quidem, quàm aut febris aut *etiam*
hiragra; urit tamen, modeſtâque moleſtiâ om- *ſcabies moleſta*
em cùm manibus illius, tum pedibus, ut vides, *eſt.*
uietem negat.

Habes hîc umbram, nunc lucem accipe. Deci-
eris, ephebe mi, ſi omni te liberum moleſtiâ ideò
ris, quia herum tibi aut conſilium aut caſus ob- e *Sic & bo-*
ilit, qui famulitio ſuo Dominorum ceteris mo- *nus Do-*
eſtiùs imperat, & ſæpiùs ἐλευθερίαν indulget, quàm *minus moleſtus*
ut ad inediam, aut ad pauſicapen, aut ad lumbi- *eſt,*
agium damnet. Quid enim? an idcircò optimè f
cum agi exiſtimas, quia non peſſimè? Non ex- *etſi mi-*
orſuat te, fateor, lumbago; non torquet volvulus, *nùs quàm malus;*
on phthiſis eviſcerat; ſed tamen ſcabies urit. Ne-
as? ad manus tuas, ad pedes appello, quos hæc
omini tui, etiam, ut vis, optimi modeſta mole-
ia nuſquam pacatos ſinit.

Quieſcere vis? jam à pedibus, jam à manibus, g *quia ſe*
m ab auribus, jam à poculis, jam à cubiculis ſer- *ſuaq; ſer-*
vo eripit,

viendum eſt: ambulare? quieſcendum: dormir vigilandum: ludere? laborandum: prandere? jeju nandum: loqui? tacendum. Summa, ſemper alie nutûs cogeris eſſe mancipium, & numquam tuu Plus dico: jam neque ſorores, neque fratres, nequ amici, neque ſodales, neque hereditas, neque vi ipſa tua, tua ſunt; propter unum nempe, que habes, aut à quo veriùs haberis, Dominum, u cumque vis, bonum, bona ſimul hæc omnia, a eorum ad minus fructum perdidiſti. Hoc porr quàm moleſtum ſit, novit apprimè, quiſquis a reæ libertatis, non minùs quàm ferreæ ſervitut pretium novit: norunt, quotquot clathros, etia aureos, incolunt aves; quippe ſi libertatem off ras, næ illam & pretioſis ædibus, & exquiſitis, ne ullo tamen labore quæſitis dapibus longè præf rent: norat etiam olim infelix Romæ viciniâ Sa binorum populus, quem ereptus libertati ſu ſexus muliebris eo vulnere perculit, quod nec n potum lacrimæ, nec filiarum planctus, nec ſangu generorum ſanare potuit, ipsâ nimirum cum R publicâ tumulandum.

h *& libertatem tollit;.*

i *quod maximè ſenſibile:*

Hinc graviter dixit is, qui multa leviter,

Alterius ne ſit, qui volet eſſe ſuus:

l *libertas enim unicum & ſummum hominis bonum.*

& meritò: ſola ſiquidem inter omnia, quibus h mines Deus exornavit, bona, ſive corporis ill ſint, ſive animi, ſive etiam fortunæ; ſola, inqua volur

voluntatis liberæ possessio nostra est. Illa nobis morbus, vitium, casus, facilè potest eripere; hanc verò, qui eximius cæli favor est, ne Deus quidem, qui tamen omnia potest in omnia: nisi fortè Deum quis Deo surripiat, illumque & muneris sui pœnitere, & firmatum æternâ lege decretum infringere posse præsumat.

Quînam igitur Dominorum aliquem bonum, & non potiùs pessimum dixeris, qui, quod habes optimum, libertatem, solum videlicet ac præcipuum hominis bonum, tibi numquam non aufert? Durum sanè, superbumque, & grave nomen est *Dominus*, nedum modesta molestia sit, illi præsertim, cui libertatis amor inest, pudorque servitii, ut debet omnibus.

VANITAS

Tituli varii.

VERITAS

Inania nomina.

VERITAS.

AVDIO te, mi Stentor, & Regales Regalium schedulas, hoc est, sub variis variorum munerum titulis, inania prorsus nomina venitantem mirarer magis, nisi omnes omnium dinitatum fastus, quos ad insaniam usque mundus odie suspicit, geminas penitùs cum nugis tuis ıanias esse sentirem. [m] *Regales schedulæ inania sunt nomina,*

Quid enim? Conveniunt comessabundi famiares aliquot; expectant avidè sub cœnam singuli, uid sibi muneris, quid tituli sors oblatura sit. At la, nequa fraus subsit, innoxiâ pueri manu luci ata, hunc Regem, illum à consiliis, istum à secres, alterum à cubiculis, alterum ab ollis Princiem jubet. Mirantur fortunam suam singuli, ongratulantur, applaudunt: & ne quis, papyraceæ ignitatis ignarus, secùs eos compellet, quàm tiulus ferat, vel pectori munus affigunt, vel petaso: uin & morioni, Si quis Regem, inquiunt, si conivam, aut perperàm indigetarit, aut honore deıito non prævenerit, capital esto.

Sic nempe ludicra hæcce dignitas combibones xhilarat, quasi vera futura sit atque perpetua; ùm tamen vulgò etiam epulis longè sit brevior; ıut, ut veriùs dicam, præter morosophiam, quam [n] *quia ludicras & breves dignitates denotant.*

ſinguli exercent,nulla. Rex quippe, quòd bellu ad inſtar ventri ſervierit, mox imperii ſui, Conſi liarius conſilii, Secretarius ſecreti, Cubiculariu cubiculi, Coquus ollæ, quilibet etiam ſui totu impos eſt & ignarus.

o *Sic & tituli omnes, quia breves & quaſi ludicros honores deſignant:*

Sed an ſincerum magis aliquid, minuſque ridi culum, ſub iis,quos tam perditè procamur, hono ribus ſubeſſe exiſtimas? Minimè gentium. Siv enim à fortunæ, ſive ab ingenii munere profici ſcantur,nihil eos eſſe pronuntio,niſi divitem fron dium VANITATEM,frugum inopem. Si fidem aſſe renti negas, fortunam obteſtor, quæ, ut ludicri hiſce Regibus unius tantummodò noctis, ſic iis quos veros credimus atq; perpetuos, unius dum taxat diei regnum indulget.

p *teſtis Senatus Romanus, ſeu PP. CC.*

q *teſtis Conſul,*

r *teſtis Imperator:*

Sic legimus illud, quod mox à morte Romul fuit inter-regnum, à centum & quinquaginta Pa tribus eâ lege adminiſtratum, ut eorum ſempe unus horis ſex diurnis, alter totidem nocturni ſummâ cum imperii poteſtate præeſſet. Hinc & il le Dionis in Caninium, unius tantùm diei Con ſulem, jocus: Habemus eâ vigilantiâ Conſulem ut toto Conſulatus ſui tempore ſomnum non vi derit. Item alter Ciceronis in Vatinium: Salutaſ ſem Conſulem,ſed nox vetuit. At quod omnium celeberrimum eſt, ſub Galieno Marius unâ di viſus imperio dignus eſſe, alterâ uti, tertiâ ſpo liari

ari. Verè tragicus horarum aliquot Imperator.

Sed hoc modò non ago; illud arguo, omnes ti- [s]
ulos, omnia munia, fortunæ præsertim, hoc solo *ludicros inquam*
ignitatis vim obtinere, quòd aliquam dominii *& vanos,*
peciem quasi præ se ferant. Et tamen, si Christia-
è, ut oportet, ratiocinari volumus, servi sumus
îc omnes, Dominus nemo. Quantumcumque [t]
nim dominii nostri ratio, & supremâ morientis *quia nec dominium*
mici voluntate, & codicillis & testibus stabilita *conferunt,*
it; nihil attamen minus habet, quàm rationem
lominii: nec de meâ quidem hoc sententiâ, sed
psius Chrysostomi. Sæpè risi, inquit, legens testa-
nenta, dicentia: Ille quidem agrorum & domo-
um dominium habeat, usum verò alius. Omnes
ısum habemus, dominium nemo. Velimus enim
ıolimus, aliis in fine cedemus: servi quippe tan-
ùm sumus, ac illius, qui solus meritò dicit, Ego
Dominus, triobolares Oeconomi. atque adeò gra-
viter sese decipit, qui non exigendas aliquando
ıujus provinciæ rationes existimat, imò & exigi
nodò à consciâ cujusque nostrûm mente, non
entit.

Iam verò quid de mentis ac sapientiæ titulis
licam? an hîc forsitan aliquid minùs vanum? Mi- [u]
ıimè verò: inanes hi quoque sunt fastus, inania *nec aptitudinem:*
ıomina, veri nihil. Vnde sic judicem, quæris? *test.s medici,*
Accipe.

Gau-

Gaudent, exempli gratiâ, Doctorum titulo me-dicinæ professores innumeri; at si plerosque con-sulas, reperies eos tot fermè decipe dare, quot re-cipe; mortemque veriùs accire posse, quàm vale-tudinem. Idem de cæterarum quoque scientiarum x *caussidici,* titulis esto judicium, teste præsertim Satyrico dum ait:

——— Purpura vendit
Caussidicum, vendunt amethystina. ——

Non credis? Petrarcham audi.

Venit juvenis stultus ad ludum: præceptores y *Doctores artium,* illum sui prædicant seu amore, seu errore; tumet ille, stupet vulgus, plaudunt affines; ipse jussus in cathedram scandit, & cuncta jam ex alto despi-ciens, confusum quidpiam murmurat: tinniunt interim campanæ, strepunt tubæ, volant chirothe-cæ, & nescio quis humeris pannus imprimitur. His peractis descendit sapiens, qui stultus adscen-derat; &, quod omnes urbani vel mendacio fieri volunt, passim illi Doctoris titulus acclamatur. Mira profectò transformatio, nec, ut opinor, me-tamorphoseos auctori cognita.

z *Poëtæ laureati.* Quid, quòd Baraballum ut nobilem vultu & genere, ita versuum, quos maximè pangebat ab-sonos, infamiâ celebrem quidem, sed ignobilem, eadem VANITAS eò provexit amentiæ, ut & alte-rum se Petrarcham, hoc est Poëtices Ausoniæ

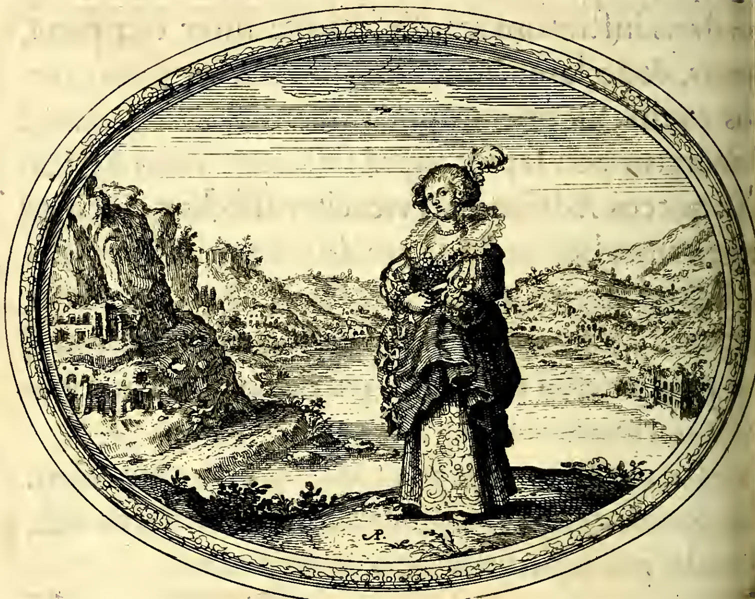
prin-

rincipem dixerit, & mox primùm quidem lato
lavo, ceteriſque triumphantis inſignibus, auro
emmiſque rigentibus indui curaverit; deinde
ompâ multò celeberrimâ ad convivium verè
Capitolinum præcinentibus cytharis tibiiſque
educi, ac poſtremò in elephantem aureis undiq;
haleris inſtratum attolli, itáque inter tympana,
ubas, & acclamationes inſolitas Capitolium ver-
ùs evehi; ut præſumptâ ibidem Poëticæ laureâ
onaretur. Sed ſapuit ſupra ſeſſorem ſuum bellua:
d pontem Adriani pervicaciter ſubſtitit, nec ad
nmeritos honores inſano diutiùs voluit famula-
i. Et quid ni injurius etiam tibi cenſear, ſi credam,
e peponi huic, aut veſtium, aut acclamationum,
ut pompæ tam inſolentis gratiâ, præ ceteris poë-
cam palmam dare?

Hoc itaque manet in causâ, omnes ſive animi
ve fortunę titulos inania dumtaxat nomina eſſe,
egaleſque ſchedulas, ac præterea nihil.

VANITAS.

Diuitia.

VERITAS.

Malum necessarium.

VERITAS.

An rectè, an perperàm, an uſu forſitan conſule, eum, quem protuli, titulum unanimis virorum maximè ſapientum conſenſus :minis in commune decreverit, non hîc diſputo; lud dico, non eſſe me cuipiam injurium, ſi cum ıultis potiùs ſapio, quàm ſolus, & pecuniis ad:ribo, quod feminis ſapientes. *[a] Mulier eſt malũ neceſſarium;*

Multi quidem multis aliquando titulis divitias :aduxêre; ſed unus hic, quem cum feminis comıunem habent, univerſos complectitur, & tranſ:endit. Dum enim Poëta quidã Græcus ſic canit: *[b] ſic & pecunia malum eſt,*

Χρυσὲ, πάτερ κολάκων, Ὀδύνης καὶ Φροντίδος υἱὲ·

Καὶ τὸ ἔχειν σε φόβος, καὶ μὴ ἔχειν σ' ὀδύνη.

)um Auguſtinus aurum vocat materiam laboım, periculum poſſidentium, malum dominum, :rvum proditorem, felicitatẽ ancipitem, morum eſtem; pronum iter ad inferos; quid omnibus is infamiæ titulis aliud ſibi voluit, quàm divitias ıalum aliquod eſſe, atque illud non exiguum? *[c] omne malum complectens;*

Præterea, ſi, eodem auctore, dives cæcus eſt, uòd credendo dives ſit, non videndo; ſi, judice :hryſoſtomo, pecuniæ ſuæ ſervus eſt, non domius; ſi denique, teſte Senecâ, ſtultus eſt, quòd eò lus ſibi viatici quærat, quò minus reſtat viæ; quòd *[d] & poſſeſſorẽ ſuum reddit cæcum, [e] ſervum, [f] ſtultum,*

 hæredi

hæredi procuret omnia, neget ſibi: nec hoc quidem aliud ſonat, quàm, quod antè dicebam, malum eſſe pecunias.

g *pauperem,* Sed audi me, & aliis utentem teſtibus. Scio quidem, ut Hugo refert, divitem à divo dici, quò quaſi Deus nullo creditur indigere; veriùs tamen eſt elegans illud de divitibus paradoxum, Multi nimium, nemo ſatis. Item hoc Vatis cujuſdam neoterici:

Semper avarus eget, nec habet quod habet, ſed habetur;
Et ſitit in mediis, Tantalus alter, aquis.

Cui conſonat illud Hieronymi: Tam deeſt avaro quod habet, quàm quod non habet: quia aut non habita concupiſcit, aut habita metuit ne amittat; & dum in adverſis ſperat proſpera, in proſperis formidat adverſa. Cum Æſopico ſiquidem cane non quæſita computat, ſed quærenda. Vnde Seneca: Congeratur in te, quidquid multi locupletes poſſederant, ultra privatum pecuniæ modum fortuna te provehat, auro tegat, purpurâ veſtiat; nec tantùm tibi habere liceat, ſed in gemmis atque marmoribus etiam calcare divitias; accedant ſtatuæ, picturæ, pyramides, & quidquid ars omnis luxui elaboravit; majora cupere ab his diſces. Semper avarus avarus eſt, id eſt auri avidus, divitiis quippe arcam implet, non animum.

h *malum.* Vis denique compendio doceam, quàm grave

malum

alum ſit hic fortunæ vomitus? argumentum
ɔc habe. Vnum illud mali nomine juſtè traduci-
r, quod malos facit: ac proinde habet orbis hic,
æter vitia, mali nihil. At quò pluribus aliquid
tiis, hoc etiam malis abundat, fitque malis om- i
bus pejus malum. Iam verò *Hinc divitiis à vitiis nomen;*

De vitiis quòd divitiæ dicantur, apertum eſt:
Nomen idem vitiis divitiiſque datur.

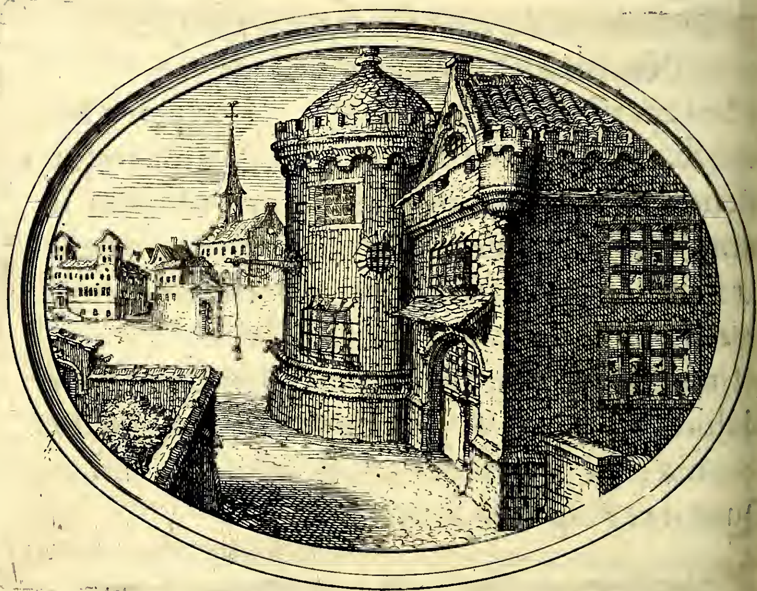
Sed apertius tamen eſt multò, quòd peſtis hæc l *& meritò;*
tiis ſcatet. Innocentiam conſule. Avarus, inquit, *quia poſſeſſor his*
ffendit Deum, offendit proximum, offendit ſe- *offendit*
ſum: nam Deo detinet debita, proximo dene- *Deum,*
t neceſſaria, ſibi ſubtrahit opportuna; Deo in- *proximũ, ſeipſum.*
ratus, proximo iniquus, ſibi crudelis.

Et adhuc malum eſſe pecunias neget quiſpiam? m
lalum profectò, & grave quidem malum ſunt *& tamen neceſſariæ*
ecuniæ; ſed, quod peſſimum eſt, neceſſarium. *ſunt.*
uid ita? *Pauper ubique jacet.*

VANITAS.

Domus magnifica.

VERITAS.

Sat lata, ſi ſat læta.

VE-

VERITAS.

SAT latus hic captivo carcer eſt, ſed non ſat læ-tus. Rationibus ſuperſedeo, ne (quod ajunt) ſoli lucernam, ut videatur, adhibeam. Hoc go, hoc arguo, quod dubium videtur, & tamen ertum eſt, Sat latam diviti domum eſſe; ſed non ıt lætam. Vna eſt enim urbium & domorum lex, Non ſtatim feliciùs habitat, qui fuſiùs; neq; quàm atè degas, ſed quàm lætè, requiritur ad beatam itam.

[n] *Vt carcer quilibet ſatis latus, ſed nonlætus;*

[o] *itaquævis domus*

Quis non intelligit, non anguſtè hominum uemlibet habitare auguſtâ in domo, cui in vitâ ieve tuguriolum, in morte verò ſcrobs anguſta ufficiat? Sed an eamdem ſat lætè incolat,

Hoc opus, hic labor eſt.

[p] *ſatis lata,*

[q] *quia & tumulus ſufficit,*

[r] *ſed non ſat lata;*

Sæpiùs in palatiis Regum labor doloŕque ha-ıitant, quàm in tuguriis pauperum; nec curas norboſq́ue marmor arcet, aut ebenus; nec ad ırehendenda turrium faſtigia mors ſcalis indiget. n Regiâ Tullius ictus eſt fulmine, in Regiâ Tar-quinius ferro percuſſus eſt, Cæſar in curiâ. Fuit lim, fuit ea Neronis domus (in quâ omnes pro-ligos & ſeipſum vicit) ut à Palatino uſque ad Eſ-quilinum collem porrecta, ita magnam partem ırbis occuparit, ut non immeritò, inter convitia, quibus

[ſ] *quia nec palatia ipſa miſerias excludunt.*

[t] *Teſtis Tullius, Tarquinius, Iulius:*

[u] *teſtis Nero, qui in auguſtiſſimâ domo*

quibus liberrimâ plebis indignatione proſciſſu eſt, illud quoque jactatum ſit:

Roma domus fiet, Vejos migrate Quirites;
Si non & Vejos occupat iſta domus:

Hanc Auream dici voluit, non ineptè quidem ſignans nomine pretium, auro enim & gemmi cruſtata ac ſtellata domus fuit, tantæ altitudinis ut in veſtibulo Coloſſus centum viginti pedum ſtaret, intus porticus atque aulæ, laquearibus aureis atque eburneis tabulatis, & convexa domorum, cæli inſtar vi propriâ ſeſe ſenſim diebus ac noctibus ſine intermiſſione volventia. Stagnum quoque maris æmulum, ædificiiſq; circumdatum & littore, urbis in morem; rura præterea, & paſcua & vineta, & ſilvæ, omnium generibus animalium referta. In hâc domo, quantùm conjecturis ad verum via eſt, illud, quod Coloſſæum vulgò dicitur medium fuit, cujus nunc etiam ruinæ ſtuporem ſpectantibus adferunt. Sed quàm lætè eam inhabitarit, quàm aureos aureâ in domo dies habuerit quàm parum amplè in ampliſſimâ hâc (quę totam fere urbem complectebatur) domo vixerit, ſatis, ut opinor, declarant anguſtiæ, quæ & animam ejus libertatis ſemper optatæ, numquam poſſeſſæ, avidiſſimam, arctiſſimis etiam corporis ergaſtulis propriis manibus expulerunt.

x *plenus anguſtiis.*

Nullus locus periculis inacceſſus eſt; ſed maximus

nus maximis ſemper obnoxius. Si enim ampliſ- [y] *Maxima domus maximis obnoxia periculis.*
ſimis in ædibus habitas; habitas,ubi fures latitent,
ubi ſine ſervis hoſtibus ſolus omnia obſervare &
vitari non poſſis, ubi tu vageris, tui luxurientur,
liguriant paraſiti.

Si in amplâ domo,ut oportet,ſupellex tibi exi- [z] *ſumptibus,*
mia eſt, habes ſupervacuo in ſpatio pondus inuti-
le, habes plus oneris quàm honoris, habes juge
bellum non cum furibus modò, ſed cum muribus
tineiſque; & araneæ, & rubigo,fumuſque, & pul-
vis, & imber in te dimicant: & quibus armis ho-
stes hos aut fugabis,aut vinces?

Adde, quòd, quæ nunc charæ tibi ſunt ſar- [a] *& curis.*
cinæ, ſi vel chariores aliæ ſe oſtenderint, vel ſtu-
porem aſſiduitas vicerit, viles erunt, nauſeam
parient.

Eſto autem,charæ ſint, & maneat ſtupor: nón-
ne etiam error manet? Si quidem quærendi ſtu-
dium unum fuit, ſervandi labor eſt multiplex.
Nunquam deerit quod reviſas, quod numeres,
quod complices, quod excutias, quod abſtergas,
quod repares, quod immutes, quod oculos, quos
priùs demulſerat, pòſt offendat. Vſque adeò do-
mus magnifica multiplicis tædii capax eſt.

Quid, quòd caſus ſui prænuntia fatiſcit indies,
& te domus anguſtæ & ultimæ admonet? Civem
te credis, & advena es, conductoque vivis. Venit

qui te nudum laribus his exturbet, aut certè effi-
ri jubeat gaudeatque.

Ne dicam, quòd te omnibus, quas jam di-
mus, curis quasi compeditum, domus illa no
delectet ut domus, sed affligat ut carcer.

I nunc ergo, & vel alienis ædibus, vel tuo ca-
cere gloriare. Vanum est profectò, & calce, & ar-
nâ, & lignis, & lapidibus gloriam quærere. Al
quippe virtus, quàm lapideis fundamentis inc-
get, ut persistat.

VANITAS

Picturarum elegantia.

VERITAS.

Gratum mendacium.

VERITAS.

b *Vt avaro gratũ eſt vitri polygoni mendacium,*

SOLEBAT, ut fertur, inſatiabilis quidam noſtr temporis Euclio, dum auri-luſtrium facit, polygoni perſpicilii genus oculis addere, non modò, ut ne quis viſum nummus effugeret, sed eò maximè, ut vel mendacio ſibi dives eſſe videretur. Dum ſingulos igitur aureos, artificioſe vitri fœnore, toties augeri numero cernit, quoties in angulum cryſtallus extuberat; manus confricat, tollit ſupercilia, caput ſcalpit, & (ſi triſte genus hoc hominũ aliquando ridere poſſe credibile eſt) ridet. Vſque adeò gratum eſt illi, quod ſplendidè fallat, vitri mendacium.

c *ita pictura ſtudioſis naturæ mendacium:*

Miraris, ut video, ridiculum avari ſtudium, rides amentiam; ego verò magis rideo tuam. Nihil enim deſignat hic Euclio, quod non omnibus proprium. Divitias quippe avarus quilibet magis

d *gaudet enim injuriâ,*

videt eſſe ſuas, quàm ſentit, earum viſu dives, non uſu: tu verò, dum fallacis penicilli, dum colorum ad invidiam vitæ viventium mendacio gaudes, eam tibi fieri lætaris injuriam, quam nemo non vindicet.

e *gaudet mendacio; eò magis, quò magis imponit;*

Quis enim eludi ſe ferat, quis ſciens volenſque fraude ſe circumveniri? & tamen hoc tibi charior, hoc jucundior, hoc pretioſior pictura quævis aut ſtatua,

atua, quò te & pluribus & gravioribus naturæ ıendaciis ludit.

Certè si durum statuæ cujuspiam marmor aniıetur in hominem, mollescat in carnem, hila:scat in risum, mærori impallescat, liquescat in ıcrymas, nihil tibi hoc naturæ mendacio gratius. ım verò si ad stuporem omnium sine flammis rdeat tabula, sine animâ floreat, rideat sine vitâ; si ɔntem in arido, montem in plano, stadium pænè on in spatio fingat; nullo non auro illius etiam ımos emes: quin verò indignabere, si quid in illâ ideris, quod te fallere, quod præstigiis fascinare on didicit.

f *eò minùs, quò minùs.*

Quid multa? miramur, solos Apellem, Pyrgo:lem, Lysippum fuisse delectos, ut eorum primus ılexandrum pingeret, alter sculperet, tertius fin:eret? Delegit gratum hoc naturæ mendacium. .egimus Androcidæ, Parrhasii, Zeuxidis, Aristiis, & Balarchi opera incredibili pretio, nomina erò etiam immortalitate donata? Donavit graum hoc naturæ mendacium. Audimus aut videnus indies etiam nobilissimis ævi nostri pictoriɔus, quibus, ut in paucis præstat, sic in plurimis edit antiquitas, non disparis aliquando pretii fanæque spem fieri? Facit gratum hoc naturæ menlacium. Denique quidquid aut Pictura, aut Staıaria, aut Plastice, aut Fusoria, aut Cælatoria de-

g *Naturæ mendacium gratas reddit omnes veterum picturas.*

ſignat inſolitum, id omne grato huic naturæ debetur mendacio.

Vt enim prætercam, quòd pictura tacita quædam Poëſis ſit, atque adeò certior falſi mater quàm veri; quis botrum Zeuxidis, quis Parrhaſii velum noſſet; niſi illa volucres, hoc artificem ipſum fefelliſſet? Quis ejuſdem oplotidas tanto in pretio habuiſſet; niſi alter in arenâ currens ſudare viſus eſſet, alter arma deponens quaſi ſpiritum recipere? Ariſtidis profectò & Protogenis in hunc diem fama non viveret, niſi ægro illius vivam quodammodò mortem ars affinxiſſet, hujus verò cani ſpumam fortuna.

h *& etiam modernorum:* Nec tanta nunc eſſet regiorum planè ſæculi noſtri pictorum gloria, niſi Florus artificem humani corporis fabricam, Boſſchius inferorum ſpectra, rura Brillius, Breugelius ſales & agreſtia, culinas Beucelarius, Vredemanus optica, Vromius navigia, omnia denique Petrus Paulus Rubenius ad naturæ invidiam fingere ſe poſſe oſtenderet.

Verùm ut illos ſummopere miror, quòd adeò ſcitè peritiſſimos quoſlibet in fraudem inducunt; i *nec errorem hunc aut tempus, aut auctor excuſat.* ſic inſanos ejuſmodi præſtigiarum præcones accuſo, quòd adeò pretiosè ſe decipi patiantur. Adjungitur quidem ipſorum erroribus non minùs auctorum pondus, quàm annorum; ſed, ut nihil

errori

errori detrahit errantium magnitudo, ſic nec furoris diuturnitas rabiem minuit.

Vide itaque, quâ de re quàm ingloriè glorieris, quiſquis picturæ mendacio, quiſquis corroboratâ non exigui lapſu temporis inſaniâ gaudes.

VA-

VANITAS.

Ingens Bibliotheca.

VERITAS.

Visui, non usui.

VERITAS.

HEM Euchari! pictor, an coquus es? Vtrum- l
que: penicillo ſiquidem, & coloribus me- *Epulæ picta viſui*
liùs quàm veru, & aromatis carnes exco- *non uſui*
uo, cibos condio, famem elaboro. Rectiùs eludo, *ſunt*,
iceres; facilè enim vides id genus epulas *viſui*
arari, *non uſui*.

Video; ſed majorum exempla ſequor. Helio- m
abalum imitor, qui dum ipſe ſe cæli terræque *quales*
eliciis infarcit, cereis eburneiſque ciborum ludi- *quondam*
riis paraſitos fallit, ut, qui Principẽ fucatis dum- *Heliogabali*:
axat verborum lenociniis paſcere ſtuderent, pi-
tis quoque dapum ſimulacris abundè paſtos ſe
rederent.

Rectè quidem ille; ſed quid hoc tuâ, cui nihil
um iſtiuſmodi muſcis negotii eſt. Nihil mihi n
uidem cum paraſitis negotii; ſed condixit ad cœ- *ſic inſolens*
am hanc quidam Bibliothecæ, quam à libris *Bibliotheca*
mnibus pereleganter inſtructam habet, inſolens
ræco; ita tamen illorum ſordidè parcus, ut, cùm
nihi nuper magnis multiſque precibus ad Biblio-
hecam ejus luſtrandam adducto, liber unus aut
lter picturæ, quam exerceo, peraccommodus ar-
iſiſſet, commodato petitum impudenter negarit,
ne tabernæ, ut opinor, librariæ aut numerum tur-

baret, aut ordinem. Huic ego, mox ubi queretu fallacibus hisce deliciis famem suam exercitan veriùs, quàm expletam, Quid quereris? reponam tu mihi Bibliothecam, ego tibi mensam *visui*, *no usui* servientem propono.

o *fastidio & cruci potiùs est, quàm usui.*

Quid enim, me herclè! librorum, quam tan topere prædicas, ingens copia, nisi studii nausea chaos memoriæ, ingenii desperatio? Sint enim tibi Tyrannionis olim Grammatici supra tria librorum millia, sint quadraginta Ptolomæi, sint Sereni Samonici duo supra sexaginta, aut si mavis quæ Pergamenis quondam Bibliothecis fuére ducenta; quid habebis aliud, quàm laboriosam ingenii crucem, etiam mille lectoribus gravem uni certè funestam?

p *quia librorum multitudo necessariò ignorantiam parit,*

Etenim ut nihil aliud agas in vitâ, quàm ut studeas librorum titulos, Auctores, nomina, formas, numerosque cognoscere, ne dicam scriptores bonos à malis, veros à falsis discernere, finem vitæ priùs inveneris, quàm Bibliothecæ. Pulchra sanè ars, quæ de Sapiente librarium facit, & de temporis studioso, tempori-perdam. Crede mihi, non est hoc nutrire scriptis ingenium, sed enecare, vel ad minus, in mediis fluctibus & fructibus Tantalum ludere, inhiantem omnibus, gustantem nihil.

q *& confusionem,*

Accedit, quòd ut nonnullis ad vincendum multitudo pugnantium, sic librorum turba multis ad

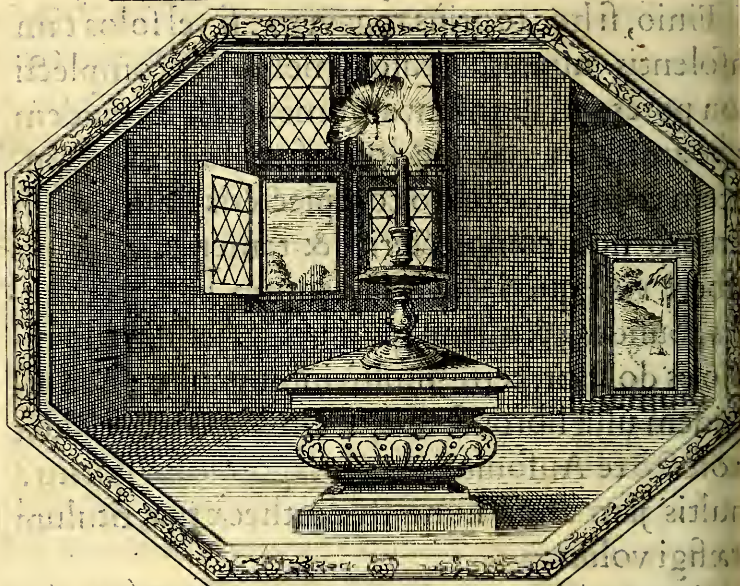
d discendum nocuit; quòd Doctorum copia, octrinæ inopiam parere soleat. Fallit profectò iarum multiplicitas viatorem, & qui uno calle ertus ibat, hæret in bivio; quid si in centivio stetisset? Multa sunt onerosa discentibus, doctis paua sufficiunt, nimia utrisque sunt noxia.

Finio, si hoc te priùs rogavero: si vel solos tam isolentis numeri titulos memoriâ complecti on potes, quî omnium argumenta, & ea quidem epè ambigua, confusa, longeque longiùs ab inicem remota, cerebro complectêris? Sin autem erebrò non complecteris, & tamen eò magnus aberi vis, quòd variis sapientum lucubrationius abundes; & alieno gloriaris, & scrinio tuo niilo es doctior, certè multò inhumanior; hoc siuidem usui libros servat, tu visui, imo risui. Ridet rofectò te Ausonius, & præsago vatum spiritu à nultis jam annis hunc Bibliothecæ tuæ titulum ræfigi voluit: non doctrinam:

Emptis quòd libris tibi Bibliotheca referta est,
Doctum, & Grammaticum te, Philomuse, putas:
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde,
Omnia mercatus, cras citharœdus eris.

VANITAS.

Amicus aßiduus.

VERITAS.

Subitus hostis.

VERITAS.

VIDES, ut cereum frequentet papilio? aſſiduus illum circumvolat, aſſiduus ambit, pænè dixerim lambit: & amicum illi neges, ac quidem aſſiduum? Non ſanè. Falleris, hoſtis eſt. Quid ita? Ecce, dum ſemper amico magis ac magis intimus fieri laborat, aduritur, & mox flammæ amor ipſe, flammis extinctus, in odium tranſit. Hinc facilè quivis intelligit, quàm in proclivi ſit, ut amicus aſſiduus, ipſis etiam amicitiæ ſtudiis, ſubitò in hoſtem vertat.

[s] *Vt cereo nimiùm amicus papilio, mox hoſtis fit;*

[t] *ita homini homo.*

Verùm multos inter amicos, inquis, unus mihi perquam aſſiduus eſt, nec ullatenus tamen vereor ut in hoſtem degeneret. Ain' verò? Sanè triplex hîc error eſt.

Multos inter amicos, ais. Crede mihi, melior eſſet orbis terrarum, longeque tranquillior, ſi tot eſſent amici, quot dicuntur: ſed ſæpè vos credulitas veſtra circumvenit; facile in fide eſt, quod in votis non difficile. At certè multi mihi ſunt. Non tui, puto, ſed fortunæ: ita enim fermè evenit, ut illi amicorum copia major ſit, cui fortunæ neceſſitas minor eſt. Qui tui ſunt, qui fortunæ, illius in fugâ cenſebitur; te tui ſequentur, illam ſui. Adverſitas paraſitum abigit, ut fæx potorem.

[u] *Nemo multos hic habet amicos:*

Imò & multi ſunt, & mei. Fucati igitur. Vera enim amicitiæ bonum uſque adeò rarum eſt, ut qui unam, Neſtoreâ licet in vitâ, paraverit, magnus habeatur, & rarus. Operoſum eſt multis convivere; operoſius, vicem reddere; operoſiſſimum in omnibus conſentire. quot enim capita, tot ſententiæ. Et tamen, Auguſtino teſte, nihil aliud amicitia eſt, quàm humanarum divinarumq́ue rerum familiares inter ſumma conſenſio. Imminuendus itaque tibi hominum numerus, vel amicorum.

x vix unus unicum; Et hic quidem trium, in quos impegeras, primus eſt error. Secundum audi. Amicus unus eſt ais. Ego verò aſſero, hujus rei judicium penes eventum eſſe, non penes famam. Crebrò amici nomen domeſticus hoſtis poſſidet: & ſub amoris aſſidui larvâ odium latet. Fortè dum periculum feceris, periculum invenies: nam ſæpè amarum eſſe perſuaſit eventus, quod opinio dulce. Vnde enim tot quotidie de amicis querelæ, niſi quia, quem fidiſſimum quiſque habebat, infidum reperit? Non omnes ſiquidem Pylades, non Oreſtes, non Zopyri. Amico ſincero ut nihil carius, ſic nihil rarius. Vnde non immeritò Antigonus deos precabatur, ut ſe à ſimulatis ſervarent amicis. Vix, imò ne vix quidem adverſitas amicum probat: & aſſidua, quâ gaudes, proſperitas, de tuo non dubitet? erras. Amicus certus in re incertâ cernitur.

Felix

elix se nescit amari. Quid, quòd non video, quî
eres ejus animum scrutari, cujus ne verba qui-
em satis intelligis! Abyssum cordis metiri, non
st hominis; & difficilius est, amicum noscere,
uàm quærere.

Vin' & tertii te erroris convincam? pareo. Ami- y
um tuum assiduum, hoc est, perpetuum vocas. Si *nedum assiduum*
ultis ac magnis expertum casibus, quod non ar-
itror, utcumque benè est: sin minùs, certè vel
ostem habes, vel hosti proximum. Vt enim hunc
bi amicum fama vel vera vel falsa peperit, sic
ollet & altera. Quibus viis nectuntur omnia, iis-
em facilè separantur. Vnde Solonem memorant
nicos calculis supputatoriis conferre solitum,
ui, pro supputantis arbitrio, jam millia valent,
m nihil. Sal ipse, verum constantis amicitiæ
mbolum, non ita res servat, quin tandem ali-
uando non pereant.

Magnus thesaurus est amicus, sed magnâ ser- z
andus curâ, magnâ probandus industriâ. Quid *& constantem;*
us? an utriusque fortunæ communionem exper- a
us est? An adversis, etiam non advocatus, accur- *cùm ob*
t? an vitæ tuæ consuluit? an se obtulit morti? *rationem*
Quid si gloriæ, si felicitatis, si securitatis, si auxilii, *amicitia inita,*
obsequii alicujus nefarii titulo in amicitiam
am irrepsit? non est profectò, quòd assiduum
ore existimes. Fallax nimiùm est gloria, brevis fe-
licitas,

licitas, ſecuritas anxia, immemor gratitudo, pr
foribus pœna. Melior ſanè cauſa Platonem Dio
nyſio junxerat; & tamen productus in forum no
ita multò pòſt Plato, quaſi mancipium bis decer
à tyranno minis venditus eſt. Nec ſatis.

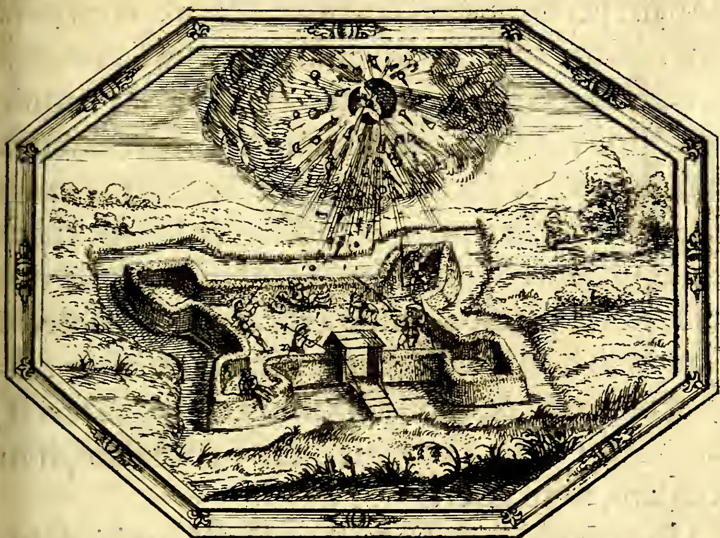
b *tum ob varietatē fortunæ,* Quid ſi ad eum felicitatis gradum amicus pe
veniat, ut fortunam illius ſuſpectam habeas; adeo
que, velut quondam Amyſis Polycrati, amiciti
repudium mittere compellaris, ne ſi nimiùn
creſcat, illi obnoxius videare; ſin autem decreſca
vel deſerendo perfidus eſſe cogaris, vel tuis juvar
do, infelix?

c *tum denique ob libertatem correptionis,* Quid ſi, amicâ nonnumquam libertate, te erro
ris admoneat (amico enim vero, & adulatore, quo
Antipatro dicebat Phocion, ſimul uti non pote
fors apem, propter aculeum, magè tunc oderi
quàm propter conſuetudinis longè dulciſſim
mella nunc ames.

d *ac ipſum amicitiæ ſtudium.* Ad extremum, quid ſi, dum nimis aſſiduus eſ
tibique magis ac magis indies inſinuare ſe nititu
importunus fiat? numquid, ut hirundinem, vetu
importuni amici ſymbolum fuſtibus, abiges? &
ubi tunc, obſecro, amicus ille tuus aſſiduus eri
ubi perpetuus? Falleris itaque, ſi quempiam it
amicum putes, ut mox hoſtem fieri poſſe no
credas.

VANITAS

Optata vindicta.

VERITAS

Perit, ut perdat.

VERITAS.

INTERPRETIS emblema non indiget, ſed apodoſis: audi illam, quiſquis oblitus tui, non injuriæ, vindictam ſpiras, non abſimilem illius, qui jamjam perituræ navis in prorâ ſedens, cùm puppim, quam tenebat adverſarius, primò fluctibus hauriendam accepiſſet, Iam lætus moriar, inquit, dum priùs hoſtem meum cùm morte colluctantem videro, & ſuccumbentem. Succenſus enim irâ, furore diſrumperis; &, quibus animum tuum rabies ultionis opplevit, mille injurias, mille verbera, mille gladios, mille cruces, mille boletos Claudii in hoſtis tui caput eructans, Vlciſcar, inquis, injuriam, &, quod admiſſum eſt in me ſcelus, aut illius, aut meo ſanguine diluam; óccidam, dum occîdam, nihil refert.

e *Vltor perit ut perimat, ſicut bombus,*

Hoc porrò quid aliud eſt, quàm bombi ad inſtar perire, ut perimas? Sanè ſi hominem homo perdit, qui rationem; ſi perit, qui ſe & hujus & æternæ vitæ bonis evertit; ſi perit, qui corpus aut animam, aut utrumque interficit; perit etiam profectò, quiſquis injuriam vindicat; perit, quiſquis inimicum perimit: quod niſi tibi luce meridianâ clarius effecero; aſſere me, cùm hæc ſcriberem, nec falſi curam habuiſſe, nec veri.

Ac

Ac inprimis, quòd manifestissimè constet, vel tenuiter hac peste afflatos, non rarò fortunæ bonis omnibus spoliari. Testis Francia, ejusque Rex Carolus VII. Cùm enim Franciscus, id nominis I. Divinione Ioannis, quem Caroli vindex furor occiderat, cranium gravi vulnere perforatum notasset; Quod hoc, inquit, foramen est? Cui monachus, Per quod, ait, Angli in Franciam intrarunt. Acutè profectò, & verè. Vindicaturus siquidem patris cædem Philippus Bonus, Anglos in Franciam concitavit, qui omnia istîc longè latèque flammis & ferro depopulati sunt. Casimirus è diverso Sendomiriæ Dux, quòd infractam sibi à Ioanne Cornario alapam non solùm veniâ prosecutus est, sed pecuniæ præterea, quam justè vicerat, restitutione; mansuetudinis hujusce gratiâ fratris sui (quem, ut asperum nimis, Poloniæ populus non ferebat) regno donatus est. Sexcenta proferrem ejusmodi; sed ad alia propero, ne sim in contracto volumine fusior.

f *quia perdit fortunas,*

g *quas patientia comparat,*

Non patitur pestis illa uno se hoc termino circumscribi; in ipsam rationis arcem penetrat, hominique hominem subtrahens, mentem imperio suo præcipitem agit. Dubitas? Poëtam audi, etiam Ethnicum:

h *imò sensum communem;*

> ——————— *Furor iraque mentem*
> *Præcipitant.* ————

Audi & Oratorem. De potestate mentis exive-
i rat, inquit. Vnde non malè Poëtarum alius,

Ira, furor brevis est.

Si tamen adhuc ambigis; Sapientem audi: *Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti.* Consentit huic Sapientis adagio Cosmi Medicæi Apophthegma. Senatore quodam multa in Cosmum, ipso in Senatu, indigna dicente, Angelus Accaciolus ita exarsit, ut homini alapam infracturus crederetur, ni Cosmus manum retinuisset. Dimisso Senatu, cùm Angelus diceret, Profectò sine te vapularet; respondit Cosmus: At scire vis, quid tum futurum fuerit? nempe unus in Senatu stultus erat; si tu, quod designaveras, perfecisses, duo.

i quia hominem stultum efficit ultio,

l Sed quid si illiusmodi genus hominum in bestiam migrare evicero? Evincam profectò, si veritati locus est. Quid enim? an non livescit ut coluber, rugit ut leo, frendet ut aper, mordet ut canis, calcibus ferit ut equus, & quidquid demum in brutis feritatis est exercet; quidquid in homine ra-
m tionis, excludit? Quid, quòd ad pastoris nutum aut vocem molossus, totis jam in prædam rictibus inhians, iram cohibet; tu verò, dum hosti immines, nec conscientiæ tuæ, nec Pastoris, nec Dei ipsius vocem attendis, aut curas imperium; sed eum properas odio persequi, cui æterno velles in amore convivere? Nec enim, si cælum hostem

l & brutis similem,

m & pejorē:

tuum

ium manet,eo te exclusum desideras. Quid mul-
a? turpe est cum inferiore contendere, anceps
um pari, stultum cum superiore.

Parva sunt hæc, si cum certâ corporis animique n
ctûrâ conferantur, quam procul dubio incur- quin perdit & corpus & animam.
unt ii, qui vindictæ stimulis agitati, singulari cer-
imine, divinis humanisque legibus adversante,
ecernunt. At pauci fortè sunt ejusmodi? imò
uamplurimi. Iuvat nimirum hodie fati cursum
roperantis impellere, & morituri sanguine mo-
turas manus inficere. In Lemovicensi patriâ, se-
estri spatio, centum viginti Nobiles hac peste
blati sunt; ac per universam, ut ajunt, Galliam,
ecennii tempore, millia non minus octodecim.
lec mirum videatur hoc cuipiam; cùm constet,
lenricum nominis hujusce IV. die unico centum
iginti ejusmodi malè feriatos pugiles homicidii
eniâ prosecutum. De infelici hoc hominum ge-
ere, qui de miseris omnibus agit, Iob ita pronun-
at: *Stultum interficit iracundia.* Et alius: *Qui perdis*
nimam in furore tuo.

Vnde meritò similes illos apibus dixero, quæ, o Vltor apibus, & murorum ruinæ similis.
t vindictâ potiantur, patiuntur mortem, dum
culeum simul & vitam exspirant: aut, potiùs de-
duis ingentium murorum ruinis, quæ super id,
uod oppressére, franguntur. Enumeravi non se-
el, quotquot ferè noveram homicidii vindicis

reos; & vix quempiam, magno ſcilicet in nume
reperi, qui gladio, quo ferierat, non perierit.

Verùm, quid faciam? inquis. Quod Arlot
olim Florentinus, non minùs animo quàm ge
re nobilis: hic enim, cùm multis eum convi
æmulorum quiſpiam oneraſſet, rogaretque con
ventem, ecquid ſurdum fingeret; reſpondit: Si
linguæ tuæ mancipium es, cur ego aurium m
rum non ſim dominus?

p *Nec excuſat ultionem conſuetudo;* At non ita conſuetudo fert, ais. Fateor: ſed au
quid de illiuſmodi conſuetudine cenſeant ſapie
tes. Theologi: Mala conſuetudo vetuſtas erro
eſt. Iuriſperiti: Non exemplis, ſed legibus judica
dum. Ethici: Antecedentium gregem ſequi, n
hominum, ſed pecudum eſt; nec benè currere p
teſt, cui curæ eſt, alienis veſtigiis ſemper inſiſtere

q *quia ultio magis repugnat,* Quid, quòd naturæ repugnat? ais. Videm
enim beſtias, ad hoſtis ſui conſpectum dumtaxa
ferocientes. Ita eſt. Ferociunt, vel ad hoſtis ſui v
ſum, belluæ, &, quòd malum inter ac bonum di
cernere nequeant, cæco impetu in pugnam feru
tur: ſed numquid injuriam homini fecero, ſi eu
eodem loco cum brutis habuero? non parcer
profectò tam gravi injuriç, qui minores ulciſcitu

Neſcio quid reponam; video tamen id natura
rationi, honeſto, ac utili adverſari. Ain' verò? Eg
autem è diverſo aſſero; naturæ, rationi, honeſt
utiliqu

lique congruum magis esse, hostem beneficio
rdere, quàm vindictâ. Convincunt id commise- r
ionis lacrymæ, soli inter omnes animantes ho- *quàm indulgentia, naturæ,*
ni à naturâ concessæ. Convincit loquendi gra-
, singulari item naturæ munere, in humanæ so-
tatis augmentum, simul & commodum, nobis
pertita. Convincit necessaria pacis nutrix, mu-
æ, quam indies experitur, opis indigentia. Quid
im? obsequium inter membra natura suadet,
odium? sui tutelam, an perniciem? Convincit
nique tam arcta mortales inter, naturæ per om-
a paris, affinitas, ut sine suo vulnere vulnus alteri
ligere solus homo non possit. Similitudo certè
turæ, juxta Sapientum placita, mater amoris est,
n dissidii: nam & aves concolores simul voli-
it, & pares cum paribus facilè congregantur.

Iam verò quid æquius censes? an, ut Deo (qui r
ius ex æquo dicere potest, dicitque, *Mihi vin-* *rationi,*
cta, & ego retribuam) gladium ultionis eripias?
, si tuus foret, illi transscribas, qui eo & justiùs
etur, & acriùs? Solet profectò inter servos Do-
ini communis esse cognitio. Quin ora potiùs ut
c ille vindicet; & sic hostis tui crimen in tuam
rteris salutem, quod multò est æquius.

Quid æquius? an, ut Iudicem tuum pro adver-
rii tui veniâ non interpellantem modò, sed im-
rantē (dum ait, *Diligite inimicos vestros*) benignus
audias;

audias; an, ut eum repellas injurius, à quo deli
tui, numero pariter & offensâ majoris (quis eni
vel unius peccati, quod læſæ majeſtatis divi
reum te conſtituit, gravitatem intelligit?) venia
poſtulare cogeris, & exſpectare?

Quid æquius? an, ut ei, qui dum tibi corp
perdidit, ſibi animã ſuſtulit; dum te vitâ morta
ſe immortali exuit; dum te perituris fortunę bo
evertit, ſe privavit æternis; miſereare potiùs, an
inſultes?

Quid æquius? gladio te perſequentem dim
tere? an arreptâ, quæ tibi non ſtudio ſed erro
pepercerat, inimici ſicâ, tuam ipſius mortem ex
qui, quam illa non potuit?

Quid æquius? calceum, qui pedem urget, a
quî urgetur à calceo, pedem exſcindere? Ne
non videt. Hoc itaque manet in causâ, æqui
multò eſſe, inimicum veniâ quàm odio proſequ

t *honeſto,* Quòd ſi æquius eſt, certè & honeſtius ſit opo
tet. Honeſtius ſiquidem eſt, rationis exemplar
imperium, quàm inconſultum animi, ſuam i
perniciem ſpontè ruentis, impetum ſequi: hon
ſtius, tam feliciter à docente diſcipulum diſcere,
viciſſim magiſtro, quod imitetur, paradigma co
ſtituat, quàm committere, ut perennis infamiæ f
rulam mereatur, & pœnæ. Sed quem magiſtru
vocas, inquies, quem diſcipulum? Diſcipulum t
magiſtrur

nagiſtrum verò illum, qui hoc de ſe: *Vos me vocatis nagiſter, & Domine; & benè dicitis, ſum etenim.* Scis, quod ille tibi paradigma propoſuit? *Pater, ignoſce llis, quia neſciunt quid faciunt.* Hanc tibi in crucis ca-hedrâ tot ora quot vulnera, tot regulæ quot exempla doctrinam enuntiant. Ecce propendet lli vultus in oſcula, & brachia jam aperta ſunt in mplexus. Scis præthereà, niſi tuas tibi offenſas ille lonaverit, æternâ judicis incorrupti ſententiâ, empiterni dedecoris ac ſupplicii reum te fore? Quin igitur, quem tibi veniæ modum à Deo ſta-ui poſtulas, illi tuo in hoſte præfigis? Si feceris; æ filium te ſuum ille ſcribet, & hæredem; ſin mi-ùs, diabolus. Vtrumque jam doceo.

Teſtamentum, quod Servator humani generis Deus, non atramento, ſed ſanguine; non calamo, ed clavis in cutis ſuę membranâ virgine ſcriptum nortalibus condidit, illud inter non parum mul-a præcipit: *Diligite inimicos veſtros, & benefacite his, ui oderunt vos; ut ſitis filii Patris veſtri, qui in cælis eſt.* Porrò ſi filii, certè & hæredes. Nec mirum: ut enim nalefacere benefacientibus, diabolicum, benefa-ere benefacientibus, humanum; ſic benefacere nalefacientibus, divinum eſt. Hinc ſtatim ac lapi-lantium ſe miſertus Stephanus, filium Dei ſe præbuit, vidit cælos apertos; & cùm hoſtibus à Deo veniam ſupplex expetiit, obdormivit in Do-

mino: quæ vox indubitata Numinis, Stephanum inter indigetes referentis, & ut priùs nomine, sic modò gloriâ coronantis, eſt ſyngrapha.

u *& utile.* Hoc igitur tu Patris tui mandatum ultimum hoc teſtamentum furibundus laceras. An neſcis unâ eâdemque te manu debitâ tibi priùs hæreditate te ſecludere, & iſtius ſcribere filium, cujus illa, quam tanto facinore procaris, hæreditas ignis eſt, & quidem æternus?

Teſtis mihi ejus, quod aſſero, qui mentiri non poteſt, Deus: ad Iudæos enim vindictæ ſtimulis in ſe concitos, *Vos ex patre diabolo eſtis*, inquit. Teſtis etiam ſuccedaneus Sapricio martyr Nicephorus.

x *Teſtis Sapricius.* Vocabatur ad martyrii palmam Sapricius; cùm ſemel iterumque Nicephorus ad genua euntis accidit, lacrymanſque commiſſi veniam rogat: daret hanc moriturus pro Chriſto, ſi non ſibi, certè ipſi Chriſto mortuo inter preces pro hoſtibus fuſas. Audiebat hæc Sapricius, neque tamen vel verbis vel oculo dignatus Nicephorum eſt. Ergo non placuit Deo hæredem hunc ſcribere, qui dum hoſti benignum ſe negat, negat & Deo filium. Cervicem præbere juſſus, mortem turpi vitâ redimit, & Chriſti Sacerdos, facere Iovi promittit, nequidquam per omnes ſuperos obteſtante Nicephoro, non dimitteret, quam jam prehenderat, hæreditatem. Ne tamen gratis lictor gladium ſtrin-

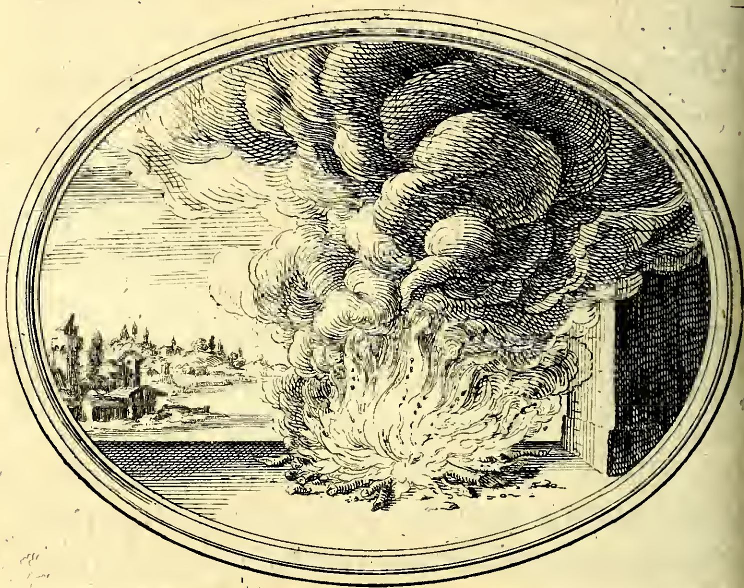
trinxiſſet; accurrit ipſe Nicephorus, & ſucceda-
eam ſe victimam offerens, alienum involat in
ravium.

Vides hinc, ut credo, quàm conſona naturæ, ra-
ioni, honeſto, utilique ſit ultio, aut diſſona, veriùs
ixerim: & adhuc vindictæ cæcus amor in odium
imulat?

Video, inquis; ſed malorum impunitas, ſemen
t malitiæ. Quid? an ergo ſupra Deum tibi ſapere
ibet, aut licet? Non quid lubeat, ſed quid liceat, [y] *Adde, quòd amicum parat indulgētia,*
ſtimandum eſt; ne, ſi quantum potes velis, nihil
oſſe, ſit melius. Melius eſt amicum quærere,
uàm hoſtem tollere; ſed utrumque ſimul opti-
um: quod numquam meliùs feceris, quàm ſi [z] *& hoſtem tollit,*
rcere ſtudeas, cùm potes perdere. Multos vindi-
ſſe, pœnituit; neminem, pepercíſſe. Vltionis de- [a] *nec, ut illa, pœnitudini eſt obnoxia.*
ctatio momentanea eſt, clementiæ ſempiterna.
ndictæ dolor æternus eſt, miſericordiæ ne mo-
entaneus quidem. Omnes vindicta perdidit, ne-
inem venia.

VANITAS.

Præclarus pater.

VERITAS.

Clari progenies obscura patris.

VERITAS.

Hvc oculos, huc animum adverte, quiſquis paternam tibi claritatem obſcurus arrogas: cumque ignis ſplendorem, & fumi tene-ras videris, nega, ſodes (quod tibi luce meridianâ lariùs fumoſa nox aperit) obſcuram aliquando laro ex patre progeniem naſci; nec enim video, ur homini accidere non poſſit, quod igni. Ob-oxius lignis ignis eſt? obnoxia corpori anima.)ffuſcat ignem vapor, quem fomes eviſcerat? ob-ubilant animam organa quæ ſenſum hebetant. ım verò, ſi faciliùs longè deficit natura, quàm erficit; ſi fiunt ex ſingulis imperfecta defectibus, erfecta verò perfectis dumtaxat omnibus abſol-untur; quis non videt, ſæpiùs malè animam ha-itare, quàm benè? quis non videt, prolem non ita ıcilè majoribus, præſertim eximiis, ſimilē gigni, uàm diſſimilem? Vidit Homerus, licet oculis aptus, & cecinit:

[b] *Si ex claro igne fumus obſcurus naſcitur,*

[c] *multò faciliùs ex claro patre degener filius;*

Οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δέ τε πατρὸς ἀρείους.

'idit Flaccus, dixitque,

Ætas parentum pejor avis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

'idit Sabellicus, qui perditos Severi liberos paucis bundè perſtringens, tandem aſſerit, ferè ſemper

[d] *juxta experientiã,*

observatum, summos viros aut sine liberis mor
aut tales relinquere, ut satius sit filios non haber
e *maximè in Londinensibus.* Polydorus verò Virgilius etiam id populis qui
busdam singulare fuisse testatus est; dum tradidi
Londinensium filios, peculiari quodam fato, rar
parentum virtutibus æmulos esse.

f *Et sanè si adoptio degenerat,* Et sanè, si degeneres à patre liberos non seme
experta est, quæ consilio & usu fulcitur adoptio
quis miretur, si ea, quæ neutro nititur, ac siderum
g *quid ni nativitas?* & humorum vicissitudini, Deo moderante, plu
rium debet nativitas, sæpè sæpiùs fallat? Falli
profectò, fallit frequenter adoptio, fallit nativitas
h *Exempla degenerantium.* Sensit illud Augustus in Tiberio, in Nerone Clau-
dius, in Ildeberto Sigebertus Austrasius: hoc verò
(ne sacra forsan exempla desideres) luxit in Caino
Adam, Noëmus in Chamo, Isaac in Esau, Samuel
in Ioële, David in Absalone, Salomon in Roboam,
Iosias in Ioachim, Ezechias in Manasse; & ne pro-
fana requiras, prævidit in Paralo Pericles, Aristi-
des in Lysimacho, Phocion in Phocâ, Aristar-
chus in Aristagorâ, Chabrias in Ctesippo, Anto-
ninus in Commodo, Charus in Carino; ne deniq;
recentiora exspectes, expertus est Casimirus in
Boleslao, Carolus VII. in Ludovico id nominis II.

Vin' & suis nonnullos patribus conferam? Fo-
rum Romanum, & Patris Curionis gravissimum
supercilium, & filii sexcenties sestertiûm æris
alieni,

lieni, famosâ nobilis cujuſdam juvenis injuriâ ontractum, vidit: itaque eodem tempore, & iiſem penatibus, diverſa ſæcula habitarunt, frugaſſimum alterum, alterum iniquiſſimi prodigii. Quintus Fabius Maximus, Quinti Fabii Allobroici, & civis,& Imperatoris clariſſimi filius, quàm erditâ luxuriâ vitam egerit, ſat docet publica ſeeritas, quæ degenerem patris illius hæreditate clusit, cujus ipſe ſe virtutibus exhæredarat. Geranicum non Romanus tantùm populus, amiæque gentes; ſed barbari quoque, ceu commuem parentem, à morte proſecuti ſunt: at Caligum, ob ſcelera, ne publicâ quidem ſepulturâ ignatus eſt quiſpiam.

Quid de tribus Conſtantini Magni filiis dicam, iſi tantum à paternâ indole, in omni genere laus atque officii receſſiſſe, quantum ille ſuperiores rincipes omnes animi magnitudine ſuperarat? leque enim Conſtantino filio quiſquam ad vim incautior, Conſtante ad indecoras voluptates oclivior, Conſtantio denique aut levior quiſuam, aut ob arrogantiam intolerantior fuit.

Quid de Ioanne Galeacio, Franciſci Sforciæ ucis Mediolanenſis filio, referam? Fuit Franciſus in omni virtutis genere, Chriſtianos inter rincipes facilè princeps: at Ioannes, vitiorum ſtuo, omnium fermè mortalium abjectiſſimus.

Sic

Sic habuit omnis ætas, omnis ordo, omne ſt dium degeneres à patre filios, qui virtutibus nuc ſolis ſe majorum meritis induere, & fumoſaru etiam imaginum, quibus oppidò ſplendebar præter colorem, habuerunt nihil.

i *Imò parentum claritas obſcuros reddit filios.*

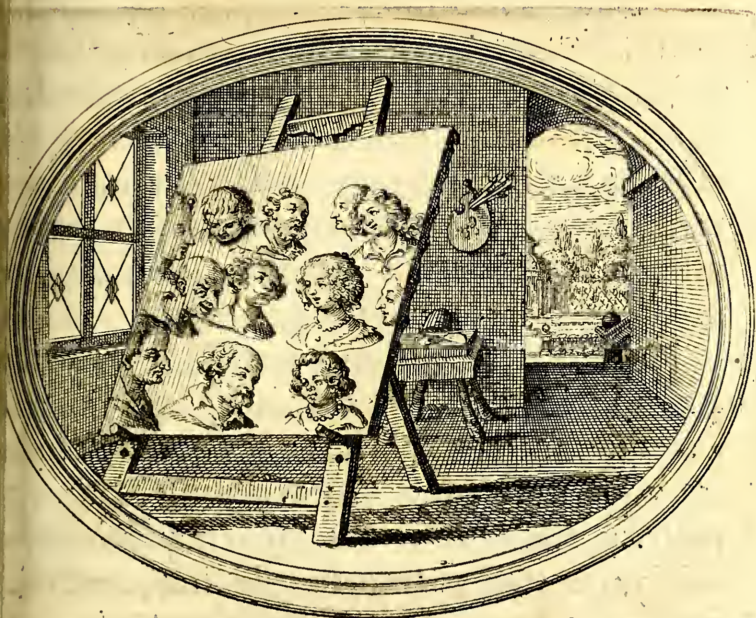
Quid, quòd ipſa, quâ parentes fulgent, clarita obſcuros liberûm mores latere non ſinit? Vt j vant hebetem viſum tenebræ, ſic lux ipſa perſtri git. Multos ſingularis patrum gloria inglori reddidit, quos communis communiter celebra ſet. Clarebant videlicet etiam ſuis illi virtutibu ſed non illuſtribus adeò, ut clarioribus compoſit vinci non poſſent, aut hebeſcere. Non deficit ſu candelæ, non deficit ſtellis, non deficit lunæ clar tas; ſed eam tamen mox illuſtrior ſolis ſplend obſcurat: ac proinde claritas ipſa etiam lumini t nebras offundit. Et miraris, ſi homini?

VA

VANITAS.

Frequens frater & soror.

VERITAS.

Rara concordia.

VERITAS.

ETSI tanta plerumque ſit prolium in parent
impietas, ut eos perditis alia moribus, al
ſannis, alia criminationibus, alia inſidiis, al
exilio, alia vinculis, alia fame, alia gladio, alia cr
ce, alia flammis (inuſitatâ belluis ipſis crudelitat
perdere gaudeat, & nulla beneficio, ut par eſt, vi
cere; ea tamen eſt conjugum ubivis utique loc
rum, temeritas dicam, an dementia, ut tam d
miſeros ſe arbitrentur, quamdiu ſobolem, qu
miſeros illos facere poſſit, non habent.

l *Omnes prolē deſiderant,*

Hujus ego cæcitatis originem dum perſcrut
attentiùs, hanc præ cæteris cauſſam invenio: quò
alter quodammodò parentum vultus ſunt liber
in quo ſibi velut ſuperſtites, repræſentantur a
poſteros, & mortui vivunt. Quanta porrò ſit h
mini immortalitatis innata cupiditas, nemine
fugit.

m *quia proles quaſi redivivus parentum vultus:*

Nec mirare, ſi vultui prolem confero: conv
niunt in multis vultus, & liberi, ac in eo potiſſ
mùm, quòd, ut vultibus, ita & liberis rarò duo
bus inter ſe convenit. Quanta ſiquidem ſit facie
inter humanas diſcordia, facilè non minimun
vultus noſtri diſcrimen, naſus indicat, qui licet ali
quando ſui non abſimilem ferat, parem cert

n *ſed ut nulli vultus formâ, ſic nullæ proles naturâ planè ſimiles.*

quaqu

ıaquâ patet orbis non patitur, ſemper homini
ngruus, numquam ſibi. Non aliter videt ali-
ıando domus una,ſed felix in paucis,fratres vul-
cultúque non ita diſſimiles, ſed quando tan-
m concordes? raró, ut opinor. Sic nempe teſta-
r Ovidius, dum ait:

——— *Fratrum quoque gratia rara eſt.* o *Fratrum rara concordia.*

c docet in fratribus Argivis Seneca, in Thebanis
ampinius, in Tyriis Maro, Livius in Romanis.
uæ quidem infamia cur unius aut alterius urbis
tiùs, quàm totius orbis ſit,non video.

Memorabile eſt inprimis,quod Actium ſpecta- p *Exempla fraternæ diſcordiæ,*
t duobus in fratribus, ſolo partium ſtudio diſſi-
ntibus parricidium; dum Cæſar in Antonium,
in utrumque,pro utroque,Roma decertat. q *apud Actium,*

Felix & miſer unicâ adverſarii cæde Mævius:
elus fuiſſe comperit, quod virtus fuerat, dum
oliis imminens, fratrem cecidiſſe; non hoſtem,
det. Quid faciat? projiciat,quæ peccaverant, ar-
a, & innoxium ſanguinem lacrymis abluat?
d inſtat hoſtis,nec inermi parcere conſuetus,nec
o. Quid igitur? Si tutò non potes ad patrem,in-
iit, ad fratrem adi. Neſciſti fratrem? jam ſcis, &
bes præ manibus,quem hoſte tuo juſtiùs tollas:
ciat hic te gladius pium, qui impium fecit, aut
rtè meliùs, frater, cui mortem ferro intuliſti,
orti tuæ ferrum offeret. Sic ait, & enſe fraterno

fratri fratrem, victorem victo inferias mittit.

r *in Macedoniâ,* Triste est, quòd cum Philippo doluit olim Macedonia; sedisse patrem scilicet de parricidii scelere, facultatis non voluntatis errore decepto, du[...] inter filios suos judicem.

s *Romæ,* Crudele est illud Caracallæ apud Romanos [...] Getâ fratre, quem in gremio matris occiderat, [...] Divos referendo, responsum: Sit Divus, dum no[...] sit vivus.

Crudelius est odium, quod apud Cyrenæos A[...]carenus in Archesilaum, apud Iudæos Aristobul[...] t *Constantinopoli,* in Antigonum, apud Constantinopolitanos Alexius in Isaacium, apud Hispanos Fredericus in T[...] u *in Hispaniâ,* rismundum, apud Gallos Sigebertus in Chilpe[...]cum, x *in Poloniâ,* apud Polonos Lechus in Cracum, apud Bri[...]tannos Ferrex in Porregem, y *Britāniâ,* apud Mantuan[...] Franciscus & Ludovicus Gonzagæ in Hugol[...]num, z *Italiâ,* apud Forolivienses Pinus Ordelaphus i[...] Franciscum exercuit.

a *Turciâ,* At multò crudelissimum est, quòd Murat[...] quinque, Ioram sex, Mahometes octodecim, b *Iudæâ.* Phraates triginta, Abimelech denique septuagin[...]ta fratres impiè sustulit.

c *Nec melior sororum gratia:* Meliora forsan de sororibus speras? Falleris, frustrà ab infirmiore sexu fidem magis firmam expectes: fecundissimum discordiæ seminarium femina. Nec raram dumtaxat sorores inter ac fra[...]

tre[...]

res charitatem puta, dum charior dignitas, ut horum plerisque contigit. Pietas ipsa, somnium, chimæra, fratribus, utut inter se ament, ad cædem satis est.

Quid fecit, ut ne fratrum quidem primus omnium, parricidæ nomen effugerit? Pietas. Quid fratrum manus Iosephi pretio, quid animos sanguine polluit? Somnium. Quid mutuo Liminæos ense concîdit? Futile unius de cælis in pascua, & alterius de stellis in armenta mutandis votum.

d quin ipsa pietas, e somnium, f votum inter fratres discordiam parit.

Nihil hæc moror, inquies; frequens mihi frater ac soror est, & quod caput est, concors. Rara avis in terris. Nostin' quæ vera fraternitas? Vera fraternitas est, quæ fratrem veneratur integrum, corripit dissolutum, præsenti obsequitur, absentem non rodit, sano applaudit, infirmum non deserit, placatum non provocat, iratum metuit ut majorem. Si te docuit usus hæc omnia, si divisa vos inter, sine rixis, hæreditas, tum demum eam, de quâ temerè tibi blandiris, concordiam spera: sin minùs, expecta discordiam, de primâ dubius, de alterâ certus. Vt enim aurum igne, sic auro, & utrâque fortunâ, fratri frater probatur. Plus dico, si certum est, verè tot hominum sententias censeri posse quot capita; frequens procul dubio frater & soror, concordia aut nulla aut rara est.

g Vera fratrum sororumque concordia h aut rara, aut nulla.

VANITAS.

Vagus amor.

VERITAS.

Amplexu enecat.

VERITAS.

NVMQVAM non viridis hedera, numquam non vividus amor eſt: hinc pueri vultu depictum videas ſemper, & numquam ſenis. i *Vagus amor hederæ ſimilis in multis:*

Pulchra foliis hedera, ſed ramis, totoque corpore ſcabioſa prorſus & turpis eſt. Formoſa vultu & cultu meretrix, ſed verum proſcenium: fucum tolle, & ficum deteges; veſtem excute, & peſtem invenies, peſtem, inquam, cujus fontem Neapolitani, Galli, Iberi, ſuum nolunt, rivulos verò ad inſaniam bibunt: bibunt autem? imò pretio incomparabili comparant.

Serpit orta parvis initiis per muros hedera, errat ut ebria, & quidquid obvium luxurioſa complectitur: ſerpit itidem, ignotis ferè nata parentibus, vix ipſa ſui conſcia, vaga libido, Baccho duce vel comite fornicem ſubit, nec ullius faſtidit amplexum.

Verùm ne ſingulis immorer, unum hoc urgeo: l *maximè quòd, ut illa, amplexu omnia vitiat:* ſicut hedera, quidquid etiam ſartum ei fors obtulit, mox illud amplexu ſuo deterit, enervat, enecat; ſic impotens ſui effræna cupiditas, etiam pumices m *ſic vaga libido perdit omnia bona,* ipſos ſurdis utique dentibus exedit, vitiat, perdit.

Et hoc eſt quod Naſo præmonuit (medicus tamen morbi amantior, quàm ſalutis) dum vulgatas n *fortunæ,* omnibus

omnibus Diomedis filias, ſub equarum ſpecie, devoratis hoſpitibus infames reddidit. Hoc & i Sirenibus voluit, quæ, quòd communiter advena voce, tibiis, lyrâ reficerent primùm, dein verò me retriciis exhauſtos ſtipendiis, ad egeſtatem ſenſin ſine ſenſu deducerent, dictæ ſunt cantu ſuo tranſ euntibus inferre naufragium.

Nec mirum: certant quippe inter ſe etiam ho die adoleſcentes illarum amoribus perditi, qui prodigorum hoſpitia, quis oculorum fulmina quis latrocinia ſenſuum, quis phthiſin ærarii, qui diurnas inſanias, quis nocturna pericula, quis mor bos corporis, quis incendium animæ, non præſen modò, ſed æternum quoque, cariùs emat.

Etenim ſicubi fortè puella quæpiam melior formâ quàm famâ conſpicitur,

Omnis in hanc Danaën confeſtim depluit imber
Aureus, ——————

nec cara eſſe poteſt, quæ eſt chariſſima: adeò ſapi dum vobis hoc venenum eſt, adeò jucundum ſup plicium, adeò cara carnificina. Et ſanè, unde tot opes accumulaſſet utraque Rhodope, unde dotem tam opulentam mulieres Lydię, unde à Demetrio Polyorcete ducenta & quinquaginta talenta Theſſalis, vel, ut alii volunt, Athenienſibus, malè imperata, & pejùs exacta coëmendo ſmegmati Lamia obtinuiſſet; niſi tanti fuiſſet inſanis libertas vendita.

endita, pernicies empta? Quin verò, si Phrynes retium mille dragmæ, si saltatrices quædam & ibicines Samiæ, ipsis Regum diadematis insultaunt; quem non ejusmodi lupæ devorent? quem on ex integro lues hæc vitiet & deperdat?

Taceo itaque, facilè eum Numen despicere, qui dolum hoc suspicit; facilè perjurii reum fieri, qui romissis vafram sollicitat; facilè refragari parenibus, qui Veneri auscultat; facilè templa neglière, qui suburram frequentat; facilè fidem fallee, qui nullam invenit; facilè falsa testari, qui mentiri studet; facilè alieno manus injicere, qui sua rodigit; facilè rivalem occidere, qui se perdit; deoque facilè vitiis omnibus infici, qui nullum ıgit, omnibus utitur. o *animæ*,

Non commemoro trahentem pensa digitis Ierculem, Salomonem idolo supplicem, multaım vinculis Sampsonem, de quo est ille non certi 'atis versus non inelegans:

Lænam non potuit, potuit superare leænam:
Quem fera non potuit vincere, vicit hera.

)mitto, quàm pronum sit, ut hujusmodi Circes oculo amantes in amentes degenerent, ne dicam ı belluas. Sileo Leandrum fluctibus, Biblida larymis, Prochryn telis, propriâ cuspide Piramum, Iyphin laqueo periisse. Illud certè tacitus prætere non possum, proditorem ignis hujusce tempo- p *corporis*,

ralis amplexum, plurimos etiam in dirissimun flammę perennantis incendium egisse præcipites numerarem, nisi innumerabiles essent: sed nequi tamen desideres, dabo in uno, quæ diximus omnia.

Prodegit in Cleopatræ sinu Provinciam no unam Antonius, famam exuit, insaniam induit sustulit uxorem, hominem posuit, vitam projecit animam perdidit; sic vagus nimirum amor *Amplexu enecat.*

VANITAS.

Vxor suavissima.

VERITAS.

Dulcis amaror.

VERITAS.

QVID ploras, mi Narcissule ? cur matri offen deris ? Saccharum putabam (inquit) quo blanda porrexerat, & semen zedoar es

q *Vt conditum saccharo semen zedoar, dulcis amaror est,*

Itáne verò ? faxo, mox sentiat. jamjam illam ag gredior.

.Siccíne fallax mater ? verè dulcis amaror es ita filium, ita conjugem dulcedine amarâ circum venis. Filium quidem, at certè non conjugem Quin verò pejùs longè filio conjugem : nisi fort mirus hic auceps est, qui cornicem candidam re perit, cùm vix sit qui invenisse se fuscam probet quibuscumque enim tandem conditionibus con dîta sit mulier, nihil nisi dulcis amaror est. Qu sic ? jam doceo.

r *ita viro uxor,*

Dulce est, charissimæ conjugis obsequiis, dote formâ, amoribus frui ; dulce, per illius fructus lon gè suavissimos, quasi immortalitate donatum, sib supervivere; sed, vel primo Veritatis miraculo te ste, plus habet aquæ thori societas, quàm vini nec quidquam dulcibus acrius, dum acescunt Præcedunt & comitantur ad breve tempus spon sam tibiæ, non sequuntur; nec, ut voluére Philo sophi, ullus in matrimonio lætus dies, nisi quo ducitur uxor & educitur. Certè auctore Blasio

f *partim dulcis,*

t *partim amara;*

Vigne-

'ignerio in Livium, optimum optimi connubii ugúrium erat, obvius ſponſo milvus, ſed mutilus; equis matrimonium etiam optimum,

In quo luminibus caret uxor, & aure maritus,

mni ex parte beatum crederet. Et ſanè ſic eſt.

Si enim nobilem ducis, ſplendidâ vinctus es atenâ, unde te ſola mors ſolvat; diſces pati, diſces ervire. Sin plebeiam, habes familiaritatis ſcopu-um; diſces amicos perdere, hoſtes lucrari.

u *ſive nobilis,* x *ſive plebeia;*

Si divitem, habes compedes aureas: quæ paſcit irum mulier, dominam ſe putat eſſe, non ſociam. Dos enim opima, licentia conjugis eſt, frænum iri; dum illud Aurelii Principis irato recurrit, Si xorem dimittimus, reddamus & dotem; dos au-em erat imperium. Sin pauperem, mox prodi-am invenies: facilè pecunias ſpargit, qui ſparſas on colligit.

y *ſive dives,* z *ſive pauper;*

Si formoſam, habes idolum, quod vix tuus ob-upeas, quod adfuſus adores: videbis indies illinc eregrinos novoſque habitus, hinc ingenium in-entricis ad cuncta verſatile. tum jacturam patri-ionii, lucrum voca, ſi pacem vis. Sin turpem, ha-es domi faſtidium, foris cupidinem, ubique tor-ientum.

a *ſive formoſa,* b *ſive turpis;*

Habes tui amantiſſimam? Si cibo fòrs abſti-es, ſi quid attentiùs cogitas, ſi vicinam ſalutas, domum ſeriùs redis, ſi ridenti lentus arrides, ſi

c *ſive libens,*

denique ſolito minùs inſanis, ſemper offendis
quæ ſi vita dici debet, quænam mors dicenda ſi
d *ſive repugnans;* neſcio. Sin habes Lubentiâ non ita volente trad
tam, Agamemnonem te puta, Deiphobum, Afr
canum, & cruentos Danai thalamos nullâ no
nocte formida.

e *ſive facunda,* Si facundam, malles tibi picas eſſe & bubones
illæ canerent, iſta jurgabitur; illas excludere lice
f *ſive taciturna;* ret, hanc non licet. Sin taciturnam, habes vivum
cadaver, omnium odium.

g *ſive blanda,* Si blandam prorſus & affabilem, habes non le
ve periculum; ovem, quæ mulceri amat, quilibe
h *ſive auſtera;* mulget. Sin imperioſam duxiſti, illa te duxit, no
tu illam; diu nimiùm fueras tuus.

i *ſive ſterilis,* Si ſterilem, aut fecundam; uxor ſterilis, unic
tantùm; at fecunda, ſarcina domus eſt multi
l *ſive fecunda;* plex. Creſcunt cum pueris curæ, decreſcunt pe
cuniæ.

m *ſive erudita,* Si habes quæ ſupra colum ſapit, magiſtram
inveniſti; habes, cum quâ diſputes & declame
n *ſive rudis.* aſſiduò, vincas numquam. Sin autem rudem, a
minùs habilem, quid ab illâ exſpectes, niſi fori
opprobrium, domi ruinam?

Denique, qualis qualis tibi conjunx obtigerit
o *Nullùm dulcius B. Virginis & S. Ioſephi matrimonio,* habes feminam.

Quid multa? an perſonis melius, an fœdere
ſanctius matrimonii vinculum noſti, quàm Ioſe-
phum

hum inter ac Virginem intercessit? Maria certè na fuit, in quam usque eò convenit omnium vir-utum consensio, ut nihil pudori venustas, gravi-as demissioni, comitas gravitati, nobilitati sim-licitas incommodarit. Certabat enimverò in il-us ornatum gratia cum naturâ, & dubitarem na-uræ plus debuerit an gratiæ; nisi scirem naturam tiam illi à gratiâ, id est Annâ matre, donatam. Nec de sponso inferiora quisquam sine injuriâ co-itet: aut enim aliàs hujus auctorem connubii Deum erroris arguat necesse est, aut Iosephum Virgini non ita disparem fateatur, juxta illud:

p ex parte B. Virginis,

q B. Iosephi,

r & Dei ipsius;

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

Et tamen dulcissimus ipse Virginis multò dul-issimæ fructus, nuptias omnium perfectissimas, tiam sub illarum ferè principium, amaritudine on exiguâ condiit. Non credis? audi Iosephum e Virgine, quòd prægnans esset, dimittendâ non arum anxium.

Quid faciam? inquit. prægnantem video virgi-em, causam ignoro. An sui forsitan pudoris obli-a est? nempe, quæ voto perpetuæ castitatis ob-tricta, nihil cum adulteræ moribus habet com-nune. Sed quid si illam accusem? lapidandam cilicet. Accusem tamen. Quid dicam? numquam nihi cognitam? quis credet? Cognitam alteri? Absit; non ita Venerem castitas odit, ut illa cupi-dinem.

s & tamen quàm Iosepho in principio amarum fuit?

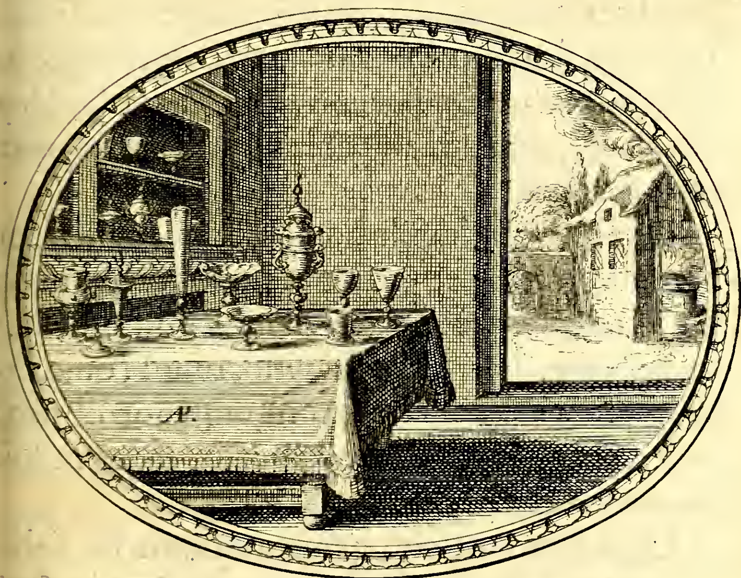
dinem. Quid igitur? Conceperit forſan ſine vi
mulier? Scio illud Iſaiam prædicere; non igno
explendas jam proximè Danielis hebdomada
nec dubito, quin præ ceteris huic apta ſit glori
Sed quid? Adeóne pauperem cæleſtes divitiæ m
trem? Quid tandem? amicis reſtituam? Hoccí
Mariæ Ioſephus opprobrium? Fugâ me ſubd
cam? Itáne alteram me? Hæc ille. Vſque adeò ux
quoque ſuaviſſima, etiam virtutis ipſius grati
viro numeris omnibus abſoluto dulcis amar
eſt.

VA

VANITAS.

Filia formosa.

VERITAS.

Bonum fragile.

VERITAS.

QVAM fragile bonum ſit ſupellex vitrea, no runt, ſed non niſi damno ſuo edocti, pro polæ omnes, qui refertas hac merce capſu [t] las illâ ex urbe petunt, quam plateæ non lapide ſed aquis ſtratæ nobilitant: utut enim fragile bo num hoc adverſus exitium fœno chartâque præ muniant, plura tamen paſſim recipiunt fragmen ta, quàm vaſa.

t Nihil vitro, fragilius:

[u] Quàm etiam fragile bonum ſit filia, præſertim formoſa, facilè perſpicit, qui indies turpium tur piſſimos caſus videt. Etenim ſi turpes, nullo fer impellente, ſolo ſexûs ſui vitio, ruunt; quid non faciet illa, quam, præter ſexum, nulli non obnoxia forma præcipitat.? Cadet profectò; cadet ut filia cadet ut formoſa.

u nihil item filiâ præſertim formosâ.

[x] Quis enim neſcit, ipſam nominis muliebris notionem hujus nos admonere periculi? Quid ſæpiùs verbo concutitur, quid acceſſu frangitur quàm, unde mulieri nomen eſt, mollis aër? Nove rat ſanè hanc ſexûs illius imbecillitatem antiqui [y] tas, ac proinde Phidias ad Veneris pedes teſtudi nem finxit, ut feminam in vitium proclivem, quaſi teſtudinis ad inſtar excordem, domui affigendam oſtenderet: ad Palladis verò ſtatuam ſerpentem appoſuit,

x Sic probat ipſum mulieris nomen;

y ſic Græci,

apposuit, ut armatam licet per omnia virginem, insomni tamen draconis vigilantiâ custodiendam innueret. Hinc etiam Ægyptii puellis calceos negare soliti, Chinenses autem vix natis pedes enervare: & meritò. Si enim, ut Rabbini testantur, viri nomen ac feminæ, modò apicem unum aut alterum, quo Dei nomen exaratur, ademeris, nihil reliquum habet, nisi flammam & ignem; quid præter incendium exspectes à puellâ divini timoris (quod amanti facilè contingit) experte?

[z] *sic Ægyptii, sic Chinenses, sic Hebræi.*

Itaque frustrà es, si infallibilem te illius custodem speras; nihil tam ardenter invaditur, quàm quod castis vallatur excubiis: & cùm sit in omnibus nobis rara constantia, tum in feminis nulla est. Quid enim? an servare potuit Limonem Hippomene, Staphylus Rheam, Iuliam Augustus? minimè. Quid? quòd Pædagogus ipse Pontii filiam Saturnio prodidit. Quid? quòd puellæ amoribus, ut olim Theopompo Philosophus quidam asseruit, nimis humilis murus est, qui virorum odia longè transscendit. Præceps certè desiderium est femina, imò voluntaria ruina.

[a] *Nec obstat custodia:*

[b] *quin voluntariè ruit femina,*

Testis Caroli, non immeritò Magni, nata, diu nimiùm integri pudoris impatiens. Testis, ebriis incesta poculis, utraque Lothi filia. Testis, vix ulli fragilium secunda, Sigismunda Tancredo Principe Salernitano progenita. Tradidit hæc, quasi per jocum,

[c] *ut probatur exemplis diversarũ.*

cum, in arundine (commodo ſcilicet excitandi ignibus inſtrumento) amatorias Guiſcardo litte ras: erat is Palatinus quidem, ſed humili plan loco natus, nec Sigiſmundæ priùs noverat ignem nedum accenderat: ſed mox, ubi eum per littera ſenſit, ſimulque pabuli ſubminiſtrandi viam didi cit, miratur illum ſponte obvium, frequentat, am plectitur: nec mora; non ſecùs ac olim Satyru uritur: detegit quippe turpem filiæ cum amaſi conſuetudinem pater, obtruncat juvenem, & ex ſectum pænè adhuc ſpiranti cor in aureâ phial filiæ deſtinat, Hoc tibi pater, inquiens, amoris Guiſcardo ſolamen; ut illo nihil tibi carius fuit ſic patri nihil, quod mitteret, rarius. At illa, quaſi opprobrii incuria, & muneris læta, Sapienter, in quit, cor aureum aureo pater tumulo donat. Plura vetuêre, quibus amantis cor velut unionibus per pluebat, lacrymæ. Non vetuêre tamen, ne, quod hujus præſaga tragœdiæ venenum paraverat, hau riret intrepida, thoroque mox compoſita, exeſum pænè lacrymis & oſculis cor cordi apprimeret, quò ſe nimirum ferventiùs amantiſſimis proci manibus parentaret. Audit periculum Tancredus, accurrit, ſolatur, promittit omnia; verùm illa hoc unum obteſtari, ut mortuos uno componi tumulo ſinat, quos vivos uno frui thalamo vetuerat.

An

An non hæc deterior multò ipsâ vitri fragilita- d
e fragilitas? deterior ſanè; illa ſiquidem lapſum *atq; adeò fragilior*
ɔati contenta eſt, non quærere; hæc vitium ſem- *vitro, præſertim*
ɔer auferre prona, vel offerre. *formoſa:*

Sed quorſum hæc omnia? non aliò ſanè, quàm
ıt faciliùs intelligas, multò fragiles magis eſſe for-
noſas: nec enim ideò dumtaxat forma bonum
ragile eſt, quòd cum floribus illicò defloreſcat; ſed
ò vel maximè, quòd dominas ſui virgines, præ
eteris fragiles reddat.

Age, quod tuum de formâ judicium Secunde? e
'udicitiæ naufragium voco. Et tuum ô Socrate? *quia forma nau-*
Ego verò tyrannidem, quæ alios perſequens, ſe- *fragium eſt,*
pſam prodit. Conſonat his ille, qui animæ verni- f
em dixit: nimiùm enim quanta picturæ gratia *tyrannis,* g
ernix ſit, nimiùm quanta corruptio. Nec diſſen- *vernix,*
it Plutarchus, qui illam calaminæ comparat, alu- h
nini ſcilicet, quod naturâ ſuâ quaſi provocat *calamina.*
gnem, quo ipſum mox conflagret. Quis hujus in
ormâ naturæ teſtis eſt? ipſa quam deſcribimus,
orma. Græci enim illam παρὰ τὸ καλεῖν καλὸν dixêre,
τι πάντα ἐφ' ἑαυτῷ καλεῖ.

Vtut eſt, rectè Carneades illam regnum malè i
cuſtoditum nuncupat: ægrè ſiquidem ſervatur, *regnum malè cu-*
quod multi ambiunt, & nulla non venditat. Con- *ſtoditum,*
ceſſo calle corruptor it ſegniùs: quò caſtitatis arx
munitior, hoc libido improba magis eſt & perti-

 nax:

1 nax. Admoventur muris ſcalæ blanditiarum, m
chinæ munerum, nec, latentis ſub terrâ, magi
cuniculi negliguntur: his ſi nihil proficitur, v
adfertur. Nec unus nunc Helenæ Paris eſt, mil
ſunt. Et quænam, obſecro, tot corruptoribus reſ
ſtat mulier? quæ tot robora vincat fragilitas?
nunc, & bonum hoc fragile, pro ſtabili vendita.

quod omnes omnibus modis ambiunt.

VA

VANITAS.

Filia nupta.

VERITAS.

Augetur minuendo malum.

VERITAS.

FILIAM habere, & labor & metus eſt; malu
utrumque; ſed quod, ut ſola mors aufert, i
transferunt tantùm nuptiæ, mox etiam cu
fœnore reverſurum.

m *Vt auget verruca ſublata v. rrucas;* Vt enim ſi è manu tuâ verrucam tollis, ſangu
unius, uſu teſte, plurium ſemen eſt: ſic dum filia
viro elocas, laborem tibi metumq́ue ſemina
n *ſic filia, quâ ſe pater per nuptias exonerat, onera,* non exſcindis. Multò nempe curarum fecundi
virginitate connubium; quidquid illi impenderi
mox ultrò reſtituit, etiam cum fœnore. Doce
vis? animum intende.

o *ſive œconoma ſit,* Quam à te filiam abdicaſti? œconomam. Cu
Imperabat patri. An marito ſerviet? credite poſt
ri; ſpecta lites pater, expecta divortium, atq
adeò malum tuum redux, etiam cum fœnore.

p *ſive formoſa,* Sed & formoſam elocavi. Quid ita? Timeba
virgini. Itáne verò? timuiſti Palladi, & Veneri f
dis? Quis pro eâ fidejuſſit? connubium. Tot adu
q *ſive perfida marito,* teriis nobile ſcilicet. Falleris; cæcus amor eſt; m
tronam & virginem inter non diſcernit; qui
ſemper id illi magis libet, quod minùs licet. Qui
ſi & filiæ tuæ libeat, atque exinde perfidam ma
tus exturbet? quid facies pater? excludes? impie
tas eſt: admittes? infamia, novi ſumptus, nov
periculi

ericula; nec enim facilè lapſum vitabit illa, quæ
ltrò tam præceps,& intùs & foris impellitur.

Sed eſto, fidem marito non fallat;quis ſpopon-
lit non fore conjugem formæ tam periculoſæ cu- r
ſtodem zelotypum? quis addixit nuptam, ne quâ ſive fide- lis,
òrs vitio pateat, non arcendam protinus à pla-
eis, colloquiis, deliciis, licet improbè obluctan-
em? Et quem,obſecro,ſi hæc eveniant,niſi te ſub-
idio vocet? in quem, niſi in patrem, miſerias ſuas
xoneret? Quid tibi tum erit conſilii? quid ſuade-
is afflictæ? Vt maritum repetat? At, quod jam
xtulerat onus, redux inveniet, onus,inquam, nec
lli felix, nec tibi,ſi maritus eliminatam reſciat. Vt
ecum maneat? Ecce jam tibi malum tuum denuò
edux, etiam cum fœnore: lætam quippe à te fi-
am dimiſeras, & nunc moroſam admittere de-
es; felicem abdicaras, & infelicem recipere co-
eris.

Quid ſi & divitem tradidi? Nec ſic quidem ma- ſ
 liber es. Quî ſic? dicam. Quid cauſſæ fuit, cur ſive indotata,
auperi divitem dederis? legitimam ſemper im-
ortuna flagitabat. Dediſti? non. Quid ergo? ad-
ixi. Hoccíne ſatis eſt? quis ſe, quis liberos, quis
amiliam verbis alat? divino vivitur,non humano.
Nihil æquè generum exaſperat, quàm vel negata
os, vel dilata. Sæpiùs enim (qui ſæculi noſtri mo-
es ſunt)dos caſtitatis ducitur,quàm flos;nec hanc

cum virgine proci ducerent, si solam possent: co
tundet itaque socerum & uxorem gener, ut dote
exprimat; & si non exprimit, malum tibi tuu
cum liberis & gynæceo reddet cum fœnore, ve
quod pejus est, inopinæ cædi tuæ jus suum tran
scribet.

t *sive benè dotata,* Sed annumerabo mox dotem, inquis. Nu
quidem aliquid dicis. sed sive opimam dederis, s
ve tenuem; semper tibi malum tuum redibit,
quidem cum fœnore. Si enim opimam das, das
viro dominam. Quà dos hæc ingreditur, illâc l
bertas fugit. Et quis feminæ mancipari se libe
ferat? quis, dum potest, ultrò compedes non e
cutiat? Ecce tibi malum tuum denuò redux, etia
u *sive malè,* cum fœnore. Sin verò tenuem das; accommodu
præbes cruci & resti funesto pretium: & quæ tib
non hinc infamia, quæ non mala?

x *sive mediocriter;* Verùm esto, non ita tenuis sit, sed mediocris
an filiam hanc, quia fortunati patris est sobole
nullis fortunæ malis obnoxiam credis? quid
ergo piratæ alicujus, si tempestatis, si œconomi
vitio, fortunæ naufragium faciat? quis illam po
tus excipiet? quis puellas ad minus colliget? qu
pascet? quis vestiet? Maritus? at sat illi secum
cum pueris negotii est. Mariti parentes? at omne
aut opibus aut vitâ carent, certè juxta leges a
consuetudinem huic oneri te minùs obnoxi

Qui

Quis ergo? ſanè præter te, nemo. Ecce tibi malum uum denuò redux, etiam cum fœnore.

Ad extremum ſcis, ut opinor, te genuiſſe mortalem; ſcis mortalem mortali traditam. Quid ſi gitur filiam hanc tuam mors præoccupet? quid um liberi? adoptionem rogabunt procul dubio, vo ſe commiſſos à matre dicent, imo tranſſcriptos. Quid ſi maritum priùs mors evocet? nónne nox tibi malum tuum denuò redux, etiam cum œnore? Et meritò quidem, cui enim potiùs? Quid i tollat utrumque? in quem continuò, niſi in te

y maximè ſi aut ipſa moritur, aut maritus.

——————— *Domus inclinata recumbet?*

Sic nempe, quod priùs volebam, connubium irginitate multò curarum fecundius, quidquid lli impenderis, mox ſpontè reſtituit etiam cum œnore.

Habent ſe quidem hæc omnia non ſecùs quàm liximus; adſtruerem tamen exemplis ſingula, niſi llorum nota cuivis foret antiquitas, niſi noti ſæculi noſtri mores, nihilo meliores antiquis. Hoc taque, vel invitus, jam confitere, quod antè negaveras: filiam nuptui collocas?

Augetur minuendo malum.

VANITAS.

Nepotum copia.

VERITAS.

Incertum solamen, & certus labor.

VERITAS.

DESIPIS æger, multumq́ue te decipis, ſi hac ferri inuſtione ſatis ſuperq́ue ſaluti tuæ cau-tum exiſtimas; non omnes, quos mancipat ibi cauterium, continuò morbus pileo donat. Si nim neminem morte damnaret infirmitas, uem hæc ultronea plaga ſaluti commendat; nulli on cauteriata cutis eſſet ægroto. z *Vt cauterium incertum ſolamen eſt & certus labor:*

Nunc verò, quòd, ut annotant pleriq́ue, fons le medicus incertum ægro ſolamen ſit, & certus abor (quis enim illum ſine labore, vivâ mortuâq; arne, quis puſtulis, quis ſordibus expiet, quis elut infantulum, ſuis quotidie faſciis explicet & nvolvat?) hinc paucis cordi eſt, & plurimis odio.

Non abſimili quoque ratione falleris, quiſquis ut avus, aut avunculus, longâ nepotum ſerie ſatis ibi ſuperq́ue conſultum putas. Incertum, mihi rede, hi quoque ſolamen ſunt, & certus labor. ccur? paucis accipe. a *ſic frequēs nepos,*

Huic de porrigine, illi de aphthis, iſti de varis netues; alios dentitio, alios papulæ, alios morbus onticus divex abit; uni cibus, alteri veſtis, tertio utrix, quarto pædagogus quærendus: nec temerè uidem; ſi enim hunc colis, illum negligis, iſtum lebejâ, alterum ſplendidâ veſte donas, invidiam b *frequens labor, & cura, ac incertum ſolamen* c *ratione morbi,* d *veſtis,*

e *nutricis,* illis, tibi calumniam emis. Quid si offensa nepo sit Rumina? quid si lac nutricis oppidò tenue? minùs digestum? si adustum nimis? si affectibu effrænis turbidum? Quid si nutrix ipsa, ut ill Vespasiani, ægra sit; ebriosa, ut Tiberii; crudelis, u Caligulæ; libidini prona, ut complures hoc æv (quo prostituta virginitas ubera sua cariùs elocar cernitur, quàm honesta viduitas?) numquid hî iterum tibi novus de novâ præ foribus labor est?

f *custodis,* Quid si pædagogo comis auctoritas? si severita mansueta? si accommoda puero scientia desit quid nisi novus hîc iterum labor, nova molestia eventus ambiguus? Sin autem illos gerulâ, isto g *gerula,* custode destituis; & ignem, & aquam, & lapides, & collactaneos ipsos timeas necesse est; ne dican maturos, præcocesque omni ex arbore fructus notissimam pueritiæ pestem. Hinc vides, opinor tantam tibi esse laborum copiam, quantam ne potum.

Video; sed pueritiæ sudores ea, quam virili ætas promittit, messis solabitur. Vtinam! sed i herbâ est hactenus, adeoque nunc incerta, si um quam: itaque miror ejus te ætatis scientiam pro fiteri velle, cujus ignorantiam ultrò confessus es ille, qui cælo docente supra mortalium cætero h *ætatis,* didicit, sapuitque, Salomon. *Tria sunt,* inquit, *diffi cilia mihi, & quartum penitùs ignoro, viam aquilæ in cælo*

viam

viam colubri ſuper terram, viam navis in medio mari, & viam viri in adoleſcentiâ. Nec injuriâ. Quis enim neſcit, quàm inconſultus ſit adoleſcentiæ in juventutem flexus, quàm præceps decurſus, quàm incertus exitus? Facit quidem ignea naturæ vis adoleſcentes calidos ad omnia, ſed non item callidos; multorum ſubitò cupidos, ſed & ſubitò ſaturos; ſtudioſos honoris, ſed dedecoris impatientes: facit illos humanitas alteri, ſuóque ſexui perquàm accommodos, ſed utriuſque periculo; diſertos, ſed & dicaces: facit animi corporiſque vigor viribus non rarò ſpectandos, ſed ſæpiùs præfidentes: facit inexperta temeritas omnium ſciolos, ſed ſingulorum pænè ignaros. Et quid, obſecro, ex tam ancipiti morũ conflictu ſolaminis certi ſperes? Dicam.

Hunc mercibus, illum ſago, iſtum togæ, quartum aulæ, quintum infulæ déſtino: & quam de ſingulis ſpem concepi, ne quâ vacillet, firmabo diſciplinâ, quàm potero, ſeveriſſimâ. [i] *conditionis.*

Audio: ſed quàm vereor, ut tam certa ſpes, dubiis adeò fundamentis innixa, ſubſiſtat. Plures ſanè commercium bonis exuit, quàm explevit; plures Mars perdidit, quàm provexit; plures Humfredos vidit aula, quàm Arſenios; plures oneravit infula, quàm ornavit; plures ſchola Marſyas quàm Apollines, plures Nævios quàm Cicerones, plures Baraballos protulit quàm Petrarchas. Et nepotes tuos

omnes

omnes eximios fore quis promittit? Ingenium: anceps eſt. Diſciplina: at ambigua eſt: vel enim cura ſine naturâ nihil proficit, vel deficit invita cane venátio.

l *Teſtis Lãdelinus.* Omnia tuta times, inquis. Fateor; ſed non sine exemplo. Educabat, in antiquiſſimæ ſpem familiæ, nepotem ſuum, optimâ juvenem indole, Landelinum Ansbertus Cameracenſis Epiſcopus; & ne quâ curam falleret, propriis in ædibus ad omnem, quam id generis & moris adoleſcentia postulat, gratiam inſtituebat: ſed is, mox æqualium pravâ conſuetudine degener, virtuti ſimul ac diſciplinæ renuntiat, ſubitòque peſſimus ex optimo nepos factus, ne dicam prædonum ſignifer (argumentum non exiguum fruſtrà laborantis induſtriæ) quærit latrociniis, quod ſcelere perdat.

Verùm unicus Ansberto nepos erat, inquies, plures mihi; ac, ut unicum facilè tranſverſum agi quotidie cernimus, ita nullum è pluribus frugi eſſe, aut rarò videmus, aut numquam.

Benè eſt; res tibi, ut video, ad triarios venit: cave ne mox etiam ad reſtim, ſi triarios tuos, ſi optimum quemque Mars, aut mors pignoretur, ut aſſolet.

m *Imò & ratione ipſius ſpei,* Fieri id quidem poteſt, non infitior; ſed quis peſſima ſemper ominari te çogit? Quod minimè credas, ſpes ipſa, quin & virtus, aut ſi mavis, natura.

Spes

pes ſiquidem, bravio quolibet teſte, dum omnes
ovet, vix uni favet: virtus defectum inter & ex- *virtutis,*
eſſum media, duobus à vitiis quodammodò ſuf-
ocatur. Natura, traducis culpæ ſcelere, vitio pro-
ior, quàm virtuti, faciliùs longè deficit quàm *natura,*
roficit. Nec mirum; fiunt ex ſingulis imperfecta
efectibus, perfecta verò perfectis dumtaxat om-
ibus abſolvuntur.

Et ſanè quid præter vitium à juvenibus expe-
ctes, non video; hoc ævi præſertim, quo puellis *n præſertim puellarum culpâ.*
quarum tamen ad efformandos adoleſcentiæ
nores plus nutus unicus agit, quàm Catones in-
umeri) is maximè juvenis placet, qui minimæ
rugis eſt.

Tu tamen, ſi quid prætereà ſolatii à nepotibus
nanere te autumas, cùm illorum copia tam in-
ertum ſolamen ſit, & tam certus labor, ſpe ſaltem
ac fruere, teque ſolare, ne fortè re careas.

VANITAS.

Excellens præceptor.

VERITAS.

Nil cura sine naturâ.

VERITAS.

HABES hîc hippodromi gloriam, habes Camerarium, habes Roſſium alterum, cui nullum adeò barbarum equi genus exhibeas, quod non illius induſtriâ

Carpere mox gyrum incipiat, gradibuſque ſonare
Compoſitis, ſinuetque alterna volumina crurum.

Etenim, ſi quem ei fòrs aſcenſu difficilem obtu-it, continuò mordicus illum auribus tenet, po-piſmo mitigat, ſuperat plauſu: ſi moroſum, facto à lentiſſimis gradibus initio, mox clogmo ad cele-ritatem incitat; nimiumque præcipitem, adducto placidè fræno, invitat potiùs ad moram, quàm compellit: ſi nec ſic proficit, indito mox auribus ſcrupulo reddit immotum; ſi reluctantem ſaltui, vacuum, & fræno à fronte, & fuſtibus à tergo adhi-bitis tranſmittit; ſi ſternacem, voce, oculis, baculo corrigit; ſi erectorem, virgâ; ſi calcitronem, etiam compedibus; ſi ſuſpicacem, iterum iterumque pa-vido terriculum objicit, dum illi audaciam non calcaribus incutiat, ſed perſuadeat verbis; ſi deni-que contumacem, virgulâ inter aures, clavo poſt ephippia, &, ſi opus eſt, propoſitis ſub oculos igni-bus domat.

o Vt non arguit doctus equiſo doctum aſinum.

Quid multa? gnarus hic eſt in paucis, quis fræ-

no ſonipes, quis lupato, quis calcaribus optim
ſerviat; novit quem chalinum, quod pſelium, quo
dactylios, quod henium, quem echinum quiſqu
deſideret; & ne diutiùs te morer, voce, virgâ, fræno
cruribus, palpo, calcaribus, herbâ, jejunio; flecti
hebetes bruti ſenſus ad omnia: ſed quòd non pa
rum fortè miraberis, hîc tamen fruſtrà eſt. qui
ita? in promptu cauſſa eſt, aſinum exercet.

p *ſic nec inſignis magiſter inſignem diſcipulũ:* I nunc, & eximium te litteris ac moribus autu
ma, quòd magiſtrum utriſque divinum nactus es
crederem utique, ſi facere naturam diſciplina poſ
ſet, ut fingere; ſi in diſcipulum, cum præceptis, præ
ceptor influeret. Vtut ſit, ſapientia moderatori
utilis eſſe diſcipulo poteſt, glorioſa eſſe non poteſt
Magiſtrum ſi habet hebes egregium, habet quem
ſequi velit, ſed deſperet aſſequi; habet quem ver
eſſe ſe cupiat, ſed falsò putet. Fallimur enim, ſi in
q *quia nihil cura ſine naturâ.* genium mortalis induſtriæ fructum credimus; De
munus eſt, dos naturæ. Nec ſanè priùs ingenio
ſum è ſtupido Chryſippus efformet, quàm equum
ex aſino Camerarius. Parum enim refert, Ariſto
teles ſit aut Plato, qui docet, ſi Philonides eſt qu
diſcit. Docuit ignavos, docuit ignaros, docuit ſtul
tos etiam Poſſidonius; & horum quidem paucos
forſitan, illorum verò & iſtorum plures procul
dubio, quàm eximios.

Vſus eſt magiſtro patre, uſus eſt Cratippo Tulli
filius,

filius, utroque tum ſuis in litteris principe; ſed adeò fruſtrà, ut qui vel è ſolo patris aſpectu ſcientiam ſimul ac virtutem haurire debuerat, nec frugi umquam fuerit, nec eruditus. Sic nempe non omnes continuò ſapientiam diſcunt, qui audiunt. Audivit illam olim ſub Ammonio aſinus; nihilo tamen ſub ſtudiorum finem doctior fuit, quàm ſub initium; nec ſolus, ut arbitror, niſi fortè quadrupedum.

[r] *Teſtis Ciceronis filius,*

[ſ] *teſtis aſinus Ammonii,*

Fatigavit univerſam ſæculi ſui ſapientiam congenita filio Herodis Attici, viri litterarum gloriâ longè clariſſimi, hebetudo; nec unicum illud omnium labor impetrare ab indocili potuit, ut vel prima litterarum elementa perdiſceret. Memorabile tamen hîc fuit quoddam Philoſophi ſingularis inventum: juſſit is coætaneos illius ſingulos ſingulis characterum nominibus inſigniri, diſertè cavens, ne ſodalem ſuum quiſpiam diverſo ab his vocabulo compellaret; ut apices, quos ſtudio non poterat, luſu tandem & uſu etiam ignarus imbiberet. Dictum, factum; ſed fruſtrà: cauſſam quæris? *Nil cura ſine naturâ.*

[t] *teſtis filius Herodis Attici,*

Taceo Iuſtinianum, cæteroſque analphabetos omnes: non quòd difficile ſit eos numerando percurrere, qui in vulgus noti ſunt; ſed quòd reſpuat infamiam calamus, quòd liber erubeſcat. Piget illum videlicet tot ignorantiæ noſtræ prodi-

[u] *teſtis Iuſtinianus,*

gia ſcribere, piget hunc ferre, pudet utrumque to brutos ſub humanâ ſpecie ſenſus agnoſcere, quo nullus umquam limare valuit labor, nedum ex polire. Ne quid tamen à me deſideres, ab un diſce omnes.

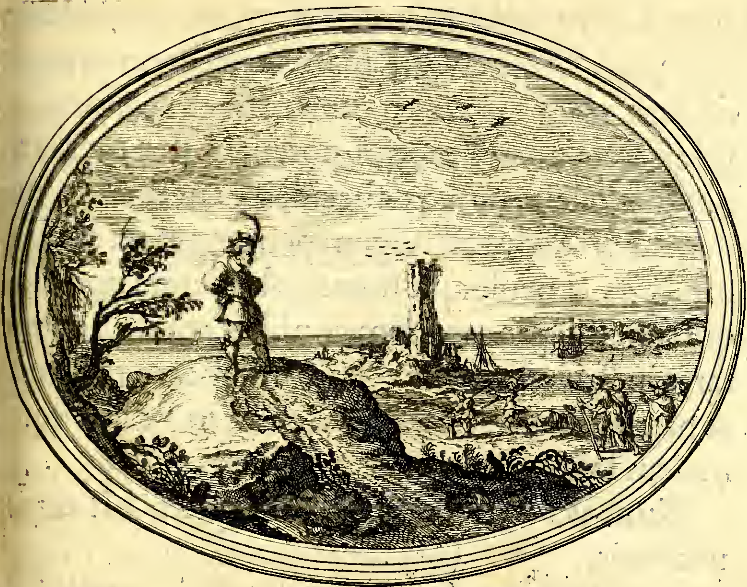
x teſtis compoſitus Seneca Nero: Prodiit è divinâ Senecæ diſciplinâ Nero; ſed quàm magiſtro diſſimilis, mores dicent. Vacaba aſſiduò litteris Seneca, aleis Nero: vertebat ille ſtudiorum gratiâ, noctem in diem; hic è diverſo ignaviæ cauſsâ diem in noctem: erat ille moribu per omnia commodis, hic infeſtis: ille animi ſu dominus, hic mancipium corporis: ille cibi potuſque parciſſimus, hic numquam non ſatur, numquam non ebrius: ille ſupra hominem patiens, hic ſupra belluam ſævus: ille in omnes pius, hic etiam in ſuos impius adeò, ut & fratris, & uxoris, & matris, & magiſtri parricidio ſe polluere non dubitârit: ad ſummam, erat omnium amor Seneca, erat odium Nero: erat vitiorum colluvies Nero, erat virtutum epitome Seneca. Cauſſam quæris? jam dixi, *Nil cura ſine naturâ*; atque adeò fit, ut ſit etiam celebri magiſtro infamis diſcipulus.

y ſed bonus magiſter malo diſcipulo infamiæ eſt.

VA-

VANITAS.

Ingens patronus.

VERITAS.

Falsa gloria, verus error.

VERITAS.

z *Optandū, ut omnes intelligāt, quàm falsa sit de ingenti patrono gloria.*

VTINAM id pro rei merito, utinam pro vot meo, utinam pro suo, totiusq; patriæ bon omnes Principum Regumque familiare agnoscerent! non esset profectò, qui aureæ libe tatis pretio splendidam hanc servitutem emere nedum emptâ supra modum omnem & fidem in solesceret: non esset, qui potentiæ suæ metuen potentes Reip. nervos succideret: non esset, qu nequa fortè salus ad Regem penetraret, & aures i lius, & os, & oculos, & manus obsideret: non esse qui funestis promeritum consiliis odium, exon raret in Principem: non esset, qui fucato religion & patriæ studio, Ecclesiam ipsam in Ecclesiæ pe niciem laicis redderet vectigalem.

Nunc verò, quod pygmæo, quem hîc cerni usuvenit,

a *Vt extollitur à monte pygmæus, & magnum se credit;*

Vt cùm, teste polo, non sit nisi perbrevis unguis,
Appendix, & præda gruum;

ob additam tamen sibi montis hujusce stylob tam, omnes infra se positos, ipso cum monte, d spiciat; ne dicam monti insultet, dum Briareu se credit, aut Enceladum, ceteros pepones dun taxat, aut fungos; idem quoque Principum; ide Regum clientibus accidit, ut licet humili plerur

b *sic extollitur à patrono cliens, & idem sibi persuadet:*

q

que naturâ ſint,& fortunâ; quia tamen ſupra vulgus potentum favoribus eminent, invideant tiam confeſtim ſuperioribus, inferioribus immineant, parem non ferant.

Sed quàm perperàm utrique, res ipſa demonſtrat. Quid enim ſtultius, quàm quòd hæc hominis epitome, eam, quam montis beneficio debet, eminentiam non illius altitudini, ſed propriæ tribuat humilitati? Evexit enimverò Molonem collis iſte, non auxit; non crevit in montem pumilio, ſed aſcendit. Quin verò, quò ceteros altiùs deſpicit, eò ſuſpicientum in oculis minor eſt, eò vertigini propior & ruinæ.

Audi hoc, quiſquis ſplendidum aulæ periculum periculis emis, & venditas, multis unum, magnis maximum: Regum enim amicitiis præter regna ipſa periculoſius nihil. Audi, quiſquis, ut privatim diademati inſultes, publicum mentiris obſequium: audi, quiſquis pompam, quam œconomiæ titulo Principibus excutis, in te transfers illuſtriùs, ut invidiam, quæ aliàs inempta veniret, cariùs emas: audi, quiſquis tam inſolenter patriæ moderaris ærario, ut Regem ipſum regni ſui mendicum veriùs facias, quàm hæredem; ſervi ſui mancipium, quàm dominum: audi, quiſquis avidam ſanguinis Auguſti manum officii corymbo ſpecioſè prætexis: audi, quiſquis prædæ ſtudio

c uterq; tamen naturâ humilis, & tantùm favore ſublimis;

d nec alterutrum ſublimitas majorem efficit, ſed minorem potiùs,

e & ruinæ magis expoſitum.

f Imò qualis qualis ſit cliens,

publica, queîs facilè mederi potes, incendia neg-gis; negligis autem? imò verò funestas patriæ fac-tamdiu bonorũ calumniis ventilas, dum innox-multorum sanguine eas inflammes potiùs, quà-extinguas: audi, quisquis post rapinas innumera-& latrocinia, universis Reip. spoliis imparem te v-dens, patriam ipsam, etiam his quos perditos e-petis, prædam facis; malus Principi, pejor Reipu-pessimus tibi: audi, inquam, & mecum falsam ha-arrogantiæ tuæ gloriam, verumque errorem a-trutinam rationis expende.

g *quò maior patronus, eò minor ipse est.*

h *Minimus hominum maximo suppedaneo indiget.*

Magnum scilicet te credis, & extra fortuna-positum, quia magnis inniteris: ego verò ide-parvum te arguo, quia magnis inniteris; ideò im-bellem, quia potentibus; ideò fortunæ obnoxiu-quia fortunatis. Quæ magni respuant suppedane-pusillis subveniunt, & quidem minimis maxima-Fulcitur muro hedera, palmes ulmo; sed eò solùm-quòd parvus utrique & impotens sui culmus est-sic clientem suum ingens patroni auctoritas ele-vat, dum extollit: auget animos nimirum fortun-sublimis, non hominem.

i *Quid, quòd parit vertiginem & lapsum sublimitas?*

Vis altiùs me tecum philosophari? Imminui-hominem fortuna sublimis, dum animos auget-Facilè vertiginem patitur, qui plurima despicit, e-vicinior lapsui, quò sublimior, si fulcro præsertim-lubrico nititur, ut tibi accidit, & caduco.

Fasti-

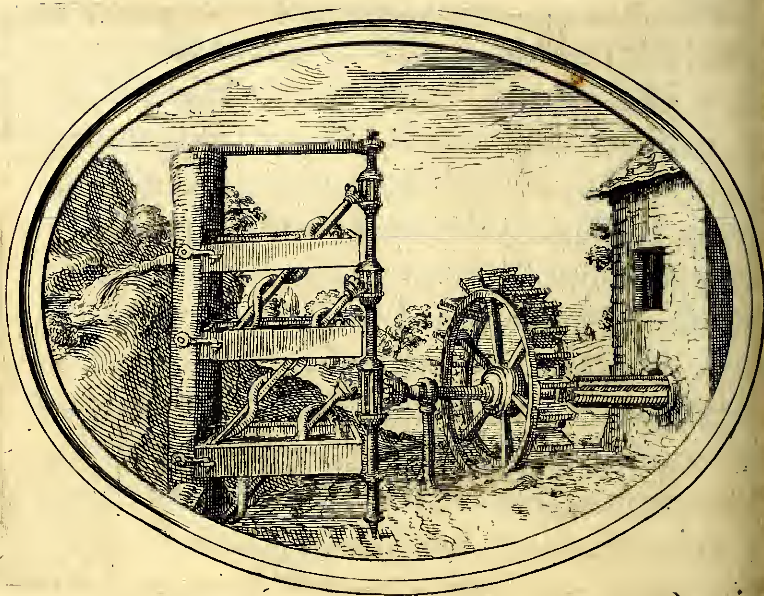
Faſtidioſus inprimis eſt amor Principum, bre- l
es amicitiæ, quas diſſui rariùs cernimus, quàm *quia faſtidioſæ*
iſſecari. Numquam tutò ſceptra timent, aut *Magnatũ amicitiæ,*
:mulum ferunt; atque adeò vix privatorum m
nus omni ſæculo, omni regno integrum tumulo *& æmulis obnoxiæ.*
orpus dedit.

Teſtantur id Italica theatra, Iberici cultri, ſclopi n
ʒallici, ſecures Anglicæ. Docet Alexander in At- *Teſtes quamplurimi*
alo, in Theleſphoro Lyſimachus, in Sejano Tibe- *Principũ*
ius, in Narciſſo Claudius, in Perennio Commo- *familiares,*
us, in Plautiano Severus, in Ablavio Conſtanti-
ıus, in Beliſario Iuſtinianus: noſtrâ verò majo-
umque memoriâ Fredericus II. in Vineâ, Ioannes
n Alvaro, Philippus in Brocâ, Henricus VIII. in
Moro, IV. in Ancræo. Fuerunt hi omnes utique in-
;entes ingentium clientum patroni. Sed quàm
xiguum ſit, quod tantis è clientibus reliquum
ecit fortuna, facilè intelliges, cùm alios naribus, o
lios pedibus, alios manibus, alios oculis, alios *omnes tandem*
apite, alios membris omnibus patroni injuriâ *miſerè lapſi.*
runcos, imò nullibi & ubique ſepultos invenies.
Nec dubito, quin mox de ſingulis, quod populus
lim de redacto in cineres Hercule protulit, ex-
lamabis: *Huc ille decrevit gigas?*

Time itaque, vel alieno ſanguine cautior, quiſ-
quis patroni magnitudinem jactas. Securè vivit,
qui providè metuit.

VANITAS.

Nova dignitas.

VERITAS.

Ascensus iste, descensus est.

VERITAS.

MIRVM id utique videatur, & paradoxum; nisi diversum te similis Augustanæ machina doceat. Invenit hanc, ut fertur, necessitas, elaboravit industria, fructus exercuit; ut terra, quæ aquarum ubere destituta, nec fœtus suos parere poterat, nec enutrire, talis instrumenti munere, tot venis quot rivis irrigua, in eam passim fertilitatem adolescat, quæ coloni, licet amarissimi, vota numquam non superet.

p *Vt machina hæc magno molimine,*

Suspenditur fluminis medio variis instructa gradibus rota, quam perennis aquæ prætercurrentis impetus sic usque circumagit, ut axis illius versatilis columnæ curriculis commissus, columnam volvat assiduò, columna cochleas, cochleæ aquam; dum id, quod cochlearum infima fluminis imbibit, in vasa gradatim singula, & tandem è vasis in destinatum montis altissimi jugum plenis siphonibus effundatur: sic continuo per cochleæ spiras ascensu simul & descensu, dum pars fluminis attollitur ultima, prima descendit.

q *& quasi ascensu descensuq; continuo,*

r *aquam ex humili in sublime tollit,*

s *ut repentè præcipitet:*

Multi multa de inventi hujus geometricâ ratione differunt; sed in eo laborant omnes, ut quâ vi elementum grave ascendere simul & descendere possit, scitè demonstrent. Vbaldus certè, vir in

Mathematicis eximius, libro rem integro perſecutus eſt; ſed perſecutus, ut creditur, non aſſecutus.

t *ſic nova dignitas hominem è vulgo,* Verùm nihil hoc meâ; illud ago. Sicut aſcenſus hic verè deſcenſus eſt; non ſecùs etiam nova, de quâ tibi jamjam temerè gratulatus es, dignitas. Aquæ multæ populi ſunt, ait virgo vates Apoſtolus: electus igitur è populi medio, per varios ami-

u *labore nõ exiguo,* corum curriculos, ne dicam cuniculos, per prehenſationes innumeras, per effuſa in complures munera, per cochleas, viaſque non rectas ad eum, quem deſignaveras, honoris apicem aſcendiſti: fallor; alieni jam factus arbitrii, qui priùs fueras tui, in piſtrinum ex aulâ, ſervus è domino, deſcendiſti.

x *& continuo quaſi aſcenſu,* Nec de nihilo quidem hæc dico: etenim ſi inhonorus honor, non honor eſt, ſed onus; an mirum, ſi qui levior hærebas in humili, jam munere novo gravior depreſſus es altiùs? Et in equuleum aſcenditur, & in crucem; ac è diverſo in lectulum, & in ſedile deſcenditur, & in imo ſæpiùs habitat quies: nonnullis opprobrium, multis ſupplicium, omnibus labor eſt ſcandere: vepricoſi, & lubrici ſunt humanorum gradus aſcenſuum, tremulus vertex, præcipitium horrendum: ægrè conſcenditur ad eminentem ſtatum: anxiè ubi conſiſtitur, graviter inde & repentè deſcenditur.

Sed pleniùs tecum loquar, & planiùs. Vides ut

has

has aquæ guttulas idem utique, qui eas extulit, gradus ut plurimùm in viâ, & ubi ad terminum pervenerint, universim repentè præcipitet, quas tamen non nisi longo temporis intervallo in sublime provexit? Ita vix, imò ne vix quidem efferuntur, & decidunt, fluvioque de facili redduntur, unde nonnisi difficulter emerserant.

Attende quod agitur, & molam hanc fortunæ [y] rotam puta; ut non dicam quòd, quo temporis articulo amicorum te favor extollit, hoc ipso te inimicorum invidia subruat. Aut enim competitorem passus es neminem, & frivola est dignitas, quam nemo desiderat; aut si multos habuisti, multos habes & æmulos. Meminisse te pervelim, quòd nec inter amicos desint, qui modò prudentiorum edocti consilio, jam non supra meritum, ut priùs, sed ex merito tuo te judicantes, suis te manibus ruinę exponendum doleant, & dejectum [z] spe citiùs velint, quàm reverà provectum. Memineris oportet, paginæ sanctioris judicio, populum fluxis aquarum vorticibus comparatũ; memineris, inquam, ab eloquentię principe candidatorum arenam campum Martium cum Euripo, qui agitationes & æstus patitur quotidie plurimos, non immeritò fuisse collatum: & tum denique cogita, an non proximus ascensui descensus sit. Ascensûs profectò finis, in molę gradibus descensûs initium est;

[y] *aut potiùs descensu evehit.*

[z] *ut mox deturbetur vitio vel alieno, vel suo.*

eſt; & in Republicâ honoris apex gradus oppro-
brii, non immeritis modò, ſed iis etiam quos vir-
tutis ſuæ patrocinio, communis favor evexit.
Plena ſunt ejuſmodi tragœdiis ſcriptorum volu-
mina, plena quælibet ſæcula, plena cujuſvis Reip.
monumenta.

a *Teſtes varii:* Quid Romanum Diogenem, quid Polycratem Samium, quid Cornelium Scipionem Aſinam, quid Andronicum, quid Lentulum, quid Sejanum memorem? Dionyſius

b *Dionyſius,*

Ille Syracoſiâ modò formidatus in urbe,
Vix humili duram reppulit arte famem.

c *Beliſarius,* Sileo Beliſarium, invictum quidem hoſtibus Iuſtiniani Archiſtrategum, ſed fortunæ tandem invidiâ ſubjugatum, excæcatum inquam, præ Sophiæ foribus gloriosâ victoriis manu ſtipem inglориam emendicaſſe. Taceo in nullo Regum fortunam adeò magnas & volucres viciſſitudines feciſſe, neque aliis in negotiis toties ex abjectâ celſam, & humilem è celsâ, quàm in Demetrio Antigoni filio, Poliorcete dicto; cui, ut nomine, ita fortunâ ſuppar fuiſſe videtur Demetrius ille, cui Nicatoris cognomentum fuit: ſiquidem hic patriâ primùm, inde & regno exul, pòſt carceris incola, variante demùm ſæpiùs Syriæ fortunâ, & patriâ, & regno, quod aſſecutus denuò fuerat, & vitâ demum ipsâ privatus eſt.

d *Demetrius,*

Præ-

Præterea Lyſimachum, qui quadraginta liberis, aliis alio caſu uno in bello amiſſis, poſtremò ipſe domeſticæ cladi cumulus acceſſit. Quintum denique Cepionem, A. Vitellium omitto, quorum ille Præturæ ſplendore, triumphi claritate, Conſulatûs decore, Pontificis Maximi ſacerdotio id aſſecutus, ut Senatûs patronus diceretur, ſpiritum tamen in vinculis, cor ſcalis in Gemoniis manu carnificis exuit; hic verò, dum ſe & ære alieno, & humili fortunâ vix expedit, Imperator ſubitò proclamatus in Germaniâ, mox in urbem redux, pænè ſimul Auguſti nomine ſalutatus eſt, & appoſito gladii mucrone ſub mento, ne vultum ſubmittere poſſet, cœno ſordibuſque à pueris paſſim impetitus eſt. e *Lyſimachus.* f *Quintus Cepio,* g *A. Vitellius,*

Hircanum commemoro, qui Iudæorum Rex atque Pontifex per Ariſtobulum exilio, per Antiochum poſt deſectas etiam aures carcere, per Herodem denique morte mulctatus eſt. Iuſtinianum loquor, qui Imperium Orientis ſimul & naſum amiſit, ac poſt varios fortunæ parum conſtantis eventus ad extremum à Philippico unà cum filio ſuo Tiberio ſecuri percuſſus eſt; qui & ipſe vix de exule Imperator factus, mox ab Anaſtaſio proditus, & lumina, & Imperium perdidit. Henricum denique VI. Anglorum Regem profero, quem poſt fortunam regni bis re- h *Hircanus,* i *Iuſtinianus,* l *Henricus VI. Angliæ Rex,*

 ducem,

ducem, poſt ternos carceres, violenta poſtremò mors ſuſtulit.

m *Ioannes* XIII. *Pontifex,* Piget exequi, qui potentes brevi ad impotentiam, qui Reges ad infame ſervitium ſint redacti. Ioannes XIII. poſt quartum indepti Pontificatûs annum, cùm in Concilio Conſtantienſi damnationem ſuam confirmare, & tricoronidem infulam deponere coactus eſſet, cùm annos ad minus tres per ignominiam in rerum omnium neceſſitate, ne dicam in carcere, exegiſſet; coëmptâ demum magno auri pondere fugâ, lacrymabundus iis de genu ſupplicare viſus eſt, quos nec alloquio dignatus fuiſſet, dum ſuos Regibus, ut certè aſſolet, deoſculandos pedes præbere conſueverat.

n *Comes Eſſexius,* o *Marchio Ancræus.* At ſæculi noſtri, ferè dixerim, ſoli ſunt Comes Eſſexius, & Ancræus, de quo antè meminimus, Marchio, graviſſima ſanè fortunæ levis, hoc eſt aſcensûs ſimul & deſcensûs, argumenta.

p *Vel etiam fortunæ culpâ,* Sed finge te nec tuo nec alieno vitio cadere; cades fortunæ, quæ nullis infeſtiùs iraſcitur, quàm quos blandiſſimè demulſit. Ludus eſt arcigeris avis lignea omnium ſagittis in ſublimi propoſita: q *quæ ludũ hunc amat,* at fortunæ ludus eſt vir honore conſpicuus, ideò æmulis obnoxius, quia cæteris altior. Audi illam apud Boëtium: Hæc noſtra vis eſt, hunc continuò ludum ludimus; rotam volubili orbe verſamus, infima ſummis, ſumma infimis mutare gaudemus:

mus: aſcende, ſi placet; ſed eâ lege, ne, cùm ludicri mei ratio poſcet, deſcendere injuriam putes.

Nulla potens eſt contra fortunam potentia, quæ in ipsâ fortunæ rotâ ſtabilita eſt. Dignitatem ſi dedit, eripiet. Miraris? nomen illi à volubilitate inditum eſt: nam quæ priùs Vortuna à Verto dicebatur, unius mutatione litteræ in Fortunam abiit: vel certè illud à Fero mutuata eſt, quòd temerè & ſine ratione feratur; ab Hebræis etiam à verbo *Pox*, id eſt *fregit*, quòd humana conſilia frangere ſoleat, dicta fuiſſe perhibetur. Vnde & vitreæ vulgò pilæ inerrare veriùs fingitur, quàm inſiſtere. r *teſte nomine ſuo,*

Quare, ut VVillegiſius ille, quem, patre rhedario natum, Otto III. ſubitò primum inter Electores elegerat, in veteris fortunæ ſuæ memoriam, rotam (quæ exinde Archi-Epiſcopatui Moguntino ſemper inſigne fuit) & in muſeo, & ubique ſibi propoſitam voluit: ſic tu inconſtantis hujuſce Deę tibi rotam obverte continuò, ne inopinatum aliquando ſubvertat. Regem hunc ſequere, qui non quadri-jugum, ſed quadri-regem Seſoſtris currum trahens, volubilem triumphantis eſſedi, fortunæ dico, rotulam aſſiduò reſpexit, ut diſceret. Sæpiùs enim, quæ pridie tibi viſa fuerat felix, poſtridie infelix apparuit; quæ publica, privata; ſerva, quæ libera; plebeja, quæ equeſtris; torva, quæ reſpiciens; s *teſte rotâ Willegiſii,* t *& Seſoſtris,* u *omnibuſq; fortunæ titulis.*

ciens; rebellis, quæ obſequens; inſtabilis, quæ ſtata; lubrica, quæ viſcata; fugitiva, quæ redux; reſumptis denique talaribus abiens, quæ poſitis illis, globoque in cubum feliciter converſo, manens. Nulla fortuitis manendi fides eſt: cùm aſcendere credimur, deſcendimus; cùm ſtare videmur, tum vel maximè ruimus. Non eripit ruinæ dignitas, ſed exponit. Aſcenſus iſte, deſcenſus eſt.

VA-

VANITAS.

Imperii ſplendor.

VERITAS.

Non ſibi, ſed aliis.

VERITAS.

HABET hoc Imperii ſplendor, quod facis [x] ac foci, ut non ſibi, ſed aliis luceat, ac dum prodeſt omnibus, uni officiat ſibi. Conſumitur ardendo ſimul & lucendo focus & facula, conſumitur majeſtate, curis numquam ſecuris ardente, qui imperat: habet nimirum lucem ſuam purpura, habet & ignem [y]; ſed lucem nonniſi ſanguineam, ſed ignem nonniſi arcanum.

x Vt fax & focus, dum aliis lucendo proſunt, ſibi officiunt;

y ſic Imperator

Hæc illa lux eſt, quæ divini luminis æmula, non deficit diviſa [z], ſed proficit: hæc illa lux eſt, quæ, ut in ſe nutans ſemper ac tremula cernitur, ſic aliis conſtanter benefica, iis præſertim, quos vel patria, vel genus obſcuros habet: hæc illa lux eſt, quâ Principum incomparabilis idea Salomon ſagaciſſimos Reginæ omnium, quas Oriens vidiſſe ſe meminit, prudentiſſimæ oculos ſic rapuit; ut cùm patriis egreſſa finibus propiùs illam fuiſſet intuita, ipſam quoque ſibimet rapere viſus ſit, nec illam modò, ſed omnes prætereà, quibus vel Solymæ nomen dumtaxat innotuit: hæc illa lux eſt, cujus à lumine Conſul, Prætor, Quæſtor, Ædiles, Tribunus, Chiliarcha, Senator, & quiſquis demùm vel domo vel munere clarus eſt, ſplendorem mutuat: ſed tamen hæc etiam illa lux eſt, quæ quòd omnibus

z lucendo aliis,

mnibus in ſublimi propoſita ſit, ut multos re-
reat, ita ſecum plures offendit.

In alto ſiquidem poſitos, propter diſſimilitudi-
em, humile vulgus odit. Arduum eſt tot hoſtium
ultus, tanto in ſe ſtudio defixos, in arduo fugere.
ivor abdita penetrat, & putas, conſpecta præ-
ereat? Falleris: nulla Regibus ſine metu, nulla
ine tumultu animi dies eſt, nullæ non ſuſpectæ
eliciæ, nulla quies non inquies; dum ubique cer-
icibus impendentem Damoclis mucronē vident.

a *ſibi nocet,*

Vt enim periculi nihil ſit, quòd in quibuſdam
rbibus natura civium præſtat apta ſervitio; quan-
o tamen pavor aberit animo recolenti illud La-
erii: Multos timeat neceſſe eſt, quem multi ti-
nent? cujus illa eſt ratio, quam docet Ovidius:

——— *Quem metuit quiſque, perire cupit.*

Habet hoc inſuper ſingulare Principum vita, ut
uibus fidendum eſt, diffidant ſemper, fidantque
uibus fidei nihil eſt. Adde, quòd inter ejuſmodi
onſiliarios ferè conſtituti ſunt, quorum pleroſq;
ut æmulatione diſcordes, aut fide dubios, aut ve-
itatis odio infenſos habent; planè ut eorum ſen-
entiam nec illis integrum ſit non audire, nec tu-
um ſequi. Sic in ſe nutat & tremit aſſiduò lux
lla, quæ cæteros animat.

Et ſanè quomodo non nutet ac tremat aſſiduò,
qui habere ſe ſentit in arenis domum, in prærupto
ſedem,

ſedem, in miſeriis ipſis invidiam? Rarus eſt Imp rator populo charus; rarior tam charus, ut no charior illo ſucceſſor foret. Hi ſunt vulgi more odiſſe præſentia, futura celebrare.

Non te ad hiſtorias Græcas hîc mittam, aut L tinas: quis enim, inter omnes Imperii quonda Romani luce conſpicuos, celeberrimas regni vict mas neſcit? ad unius dumtaxat Galliæ, Principib ſuis, neſcio quo fato, ſemper infeſtæ, Reges te pr voco; videbis iſthîc maximè verum eſſe illu Satyrici:

Ad generum Cereris ſine cæde & ſanguine pauci
Deſcendunt Reges. ———————

Videbis regnum à pleriſque ferro partum, ferr ſervatum, ferro amiſſum. Sic videlicet lucem ſua habet purpura, ſed ſanguineam.

b *& ardendo aliis, ipſe conſumitur.* Verùm habet & ignem; ignem nempe, qui du alios fovet, ſe deſtruit; nec omnes fovet quiden ſed veluti prudenter amicos reficit, ita temerè f miliares adurit.

Quid enim Imperium, niſi ſtatus virtuti arduu c *Teſtis Imperii conditio,* vitio pronus: ſtatus, inquam, certi laboris, merc dis ambiguæ, ſed ut plurimùm infauſtæ? Audi m Quo die primùm Imperator denuntiatus es, fu gidas compedes, claramque miſeriam induiſti, n dicam, tibi moriens, aliis vivere incœpiſti, quod duriſſimum eſt, ingratis.

Si mihi non credis, morientis omnes & nati ſolis Imperatores interroga; & uno ſimul ore reſpondebunt, eodem ſe calle ad ruinam & ad Imperium aſcendiſſe. Quòd ſi omnibus innoteſceret, non diſſiderent Thebis, etiam amborum à morte, ob unius ſceptri regimen fratres duo; ſed plura jam dubio procul regna forent, quàm Reges. d *moderator,*

Clariſſimum nomen Imperium eſt, ſed duriſſimum munus. Non habitat voluptas in arduo, laboris hoſtis eſt, quietis amica, quam certum eſt, omnium, qui egregio publico ſtuduêre, Principum eveniſſe hactenus nemini.

Hinc bello, inde paci, iſthinc ærario invigilandum eſt, ſi non tuis, alienis ſanè, ne te tuis evertant. Nec tamen, quod peſſimum reor, par ſemper neceſsitati theſaurus eſt. Nemo Principibus ditior, nemo pauperior: effundere coguntur in alios, quo ſæpiùs ipſimet carent aut indigent; atq; adeò ad opima de optimatibus ſpolia, ad intolerabiles ferè à ſubditis largitiones, ad privatas inimicitias, & odia publica, ad bella civilia, ad ſuam denique & regni perniciem adiguntur, vel etiam inviti. e *curæ.*

Sic nimirum & ignem ſuum habet purpura, ſed arcanum; ſic aliis non ſibi lucet & ardet ſplendor Imperii.

VANITAS.

Magna claßis.

VERITAS.

Venti ludibrium.

VERITAS.

Quod molitur ætas robuſtior, hoc præludit imbellis; ſed utraque luditur, viliùs hæc, illa pretioſiùs; hæc in crepundiis, illa in negotiis, utraque in deliciis; hæc rhombum aëri, illa claſſem æquori credit, utraque vento: utrumque magno molimine ventus in altum ſubvehit, & nullo mox negotio repentè præcipitat; utrumque modicus auræ ſibilus animat, & immodicus, aut nullus exanimat. Ac de rhombo quidem inter pueros conſtat, de claſſe verò inter omnes.

Puerilis rhombus, & naviũ claſſis, g venti æquale ludibrium ſunt.

Quis enim neſcit, roſtratas mille ducentas, & onerarias ad tria circiter millia, quas in Græcos Xerxes armaverat, tribus hominum myriadibus inſtructas ſupra viginti, ut plurimùm Æolo per ludibrium triumphatas? Quis neſcit fœderatas inimico rebelli fœdere Provincias, licet eâ navium copiâ potiantur, quam aſſequi ſe poſſe ceteræ deſperent Reſpublicæ, plura tamẽ, ſi rem ad calculos evocent, naufragia numerare poſſe, quàm navigia. Hoc certũ eſt, tam opima de omni genere navium ſpolia vento ceſſiſſe; ut, ſi omnes, quas maris abyſſus abſorpſit, viſui pateant, univerſum, quaquâ diffunditur, Oceanum triplici, ut minus, ſororum ordine conſtratum repertum iri nullus addubitet.

h Claſſis Xerxis numeroſiſſima,

i Batavi frequentiſſima,

l *Hiſpani potentiſſima anno 1588.* Sed quid externa recenſeo? quid enumerando dubia rem indubiam in dubii ſuſpicionem adduco? Senſit hæc patria, luxit Hiſpania, gaviſa eſt Anglia circa annum à nato in terris Deo milleſimum ſupra quingenteſimum octogeſimum octavum eam claſſem à vento expugnatam, quæ non Angliæ modò, & ei, quam fœderatam vocant, Belgicæ expugnandis par erat, ſed hoſtibus præterea Chriſtiani nominis univerſis. Ini mecum, ſi placet, & navium illius numerum, & apparatûs molem, & commeatûs impenſas; & tum demum judica, an falli me credas, an fallere, an verò comperta deſcribere.

m *ratione multitudinis navium,* Quadriennium, ut fertur, integrum in claſſis hujuſce fabricam variis in Provinciis labor incubuit. Antverpiæ, Dunkercæ, Sluſæ, tanto ſtudio ædificatum, ut ne noctu quidem, aut ſacratis diebus operę intermitterent. Miſſi quoque Gedanum conquiſitores emendis ratibus. Nec ſegniùs in Hiſpaniâ puppes, ſocioſque navales Rex collegerat. Naves, quæ ex Hiſpaniâ ſolverant, quinque & quadraginta ſupra centenas erant: eo ex numero centum & decem armatæ, nonnullæ ſeptingentarum eoque amplius vehium; Ceteræ commeatus, ac neceſſitatum alia ſubvehebant; hominum aliæ octingentos, millenos aliæ, tormenta verò quadraginta, aut quinquaginta, quorum in univerſum millia

n *& magnitudinis,* o *ratione tormentorum,* p *militum,*

nillia duo, & quingenta promiſcuæ magnitudi-
ıis. Nautarum ſociorumq́ue navalium, præter q
:opioſiſſimum militem, millia duodecim, mix- *nautarū,*
um genus ex Hiſpanis, Luſitanis, Cantabris, Gal-
ò-Britannis, Hollandis, ex Septemtrione, totâque
ıdeò Europâ maximis ſumptibus conquiſitum.
Naves ipſæ & altitudine & robore caſtellis pares;
igna quinûm in craſſitudinem palmorum, contra
quamvis communium tormentorum injuriam.
Aderat flos omnis nobilitatis Hiſpanicæ, ne ſcili-
:et expeditioni deforet, qualem in exteras gentes
Hiſpani numquam ſuſceperant.

Emiſſus Madriti in publicum libellus, quo ac-
:uratè claſſis hujus rationes confectæ erant; qui r *commea-*
ıavium, qui militum, qui ſociorum navalium nu- *tus,*
merus, qui Præfecti, Centuriones, Signiferi; recen-
ſita quoque tormentorum copia, & pulveris pyrii,
:ommeatus bis cocti panis, laridi, caſei, orizæ, fa-
ɔarum, piſorum, olei, aceti, vini, recentis aquę, ſimi-
liumq́ue, cujuſque menſurâ quàm accuratiſſimè
adſcriptâ.

Eo ex indice, ut pauca repetamus, fuêre in claſſe
ad XIV. mille, centum & ſeptuaginta cados vini,
quæ menſura culeos rhenanos ſeptem mille &
octoginta quinq; facit. Cetera hinc conjectare in
arduo non eſt. Senûm menſium annona univerſæ
claſſi proviſa. Armorum quoque, prętер quę miles

 quiſque

s armorũ, quisque gestabat, ingens vis ad quemvis casum tuborum longiorum millia septem, & quæcumq ad eos pertinebant, breviores mille, hastæ altiores & bipennes totidem, ligones, & quodvis instru mentum pro fossoribus septingentis congest erant; currus præterea, carri, funes, terebræ, & quæcumque necessaria aut erant, aut videri pote rant. Tantæ molis erat, per se quidem non vanum Europæ terrorem, sed, permissu Numinis, inan ventis ludibrium struere.

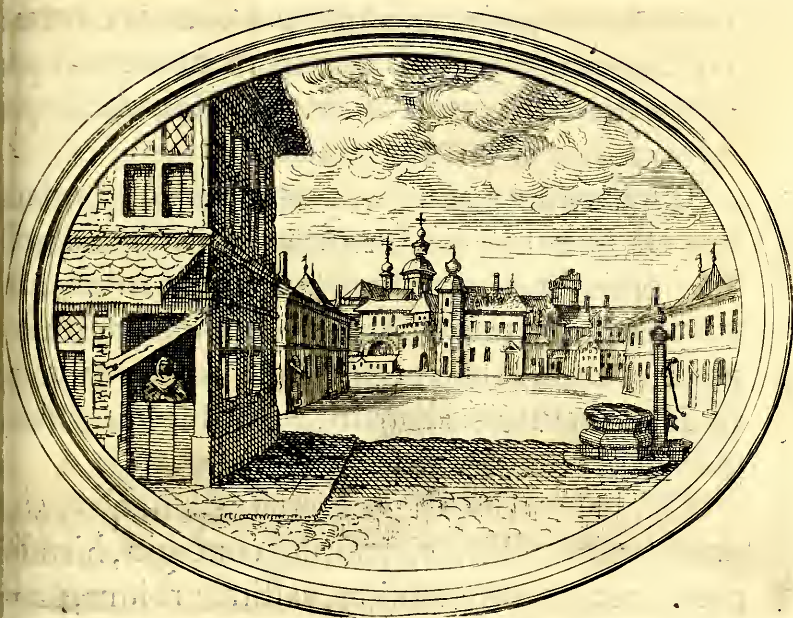
t magnâ ex parte tẽpestate periit, vento facta ludibrium. Oppugnata siquidem classis hæc tum ab Hol landis, tum ab Anglis per vices aliquot, dum Par mensi, qui Belgicæ pręerat, jungere se non potest rupis ad instar substiterat. At tertiâ demum Se ptembris die, exorta repentè tempestas immanis sic universam protinus expugnavit, ut circa Hiber niam, dierũ dumtaxat binûm spatio, duę supra tri ginta perierint, amissis ad millia decem homini bus. Ceteræ in Norwegiam, aliæ aliò delatæ, quæ dam longè adeò provectæ, ut ne famâ quidem umquam quidquam de iis compertum sit.

Sed quid ad hæc tanti moliminis caput, & Prin ceps Philippus, id nominis Secundus? In homines armaveram, inquit, non in Deum. Rectè. Intellige bat nimirum, etiam classi attribui posse, quod pa tientis animi corporisq; speculum, Orientis Pro pheta simul & Regulus de se dixerat: *Quia ventus est vita mea.*

VA-

VANITAS.

Numerosus exercitus.

VERITAS.

Publica pernicies.

VE-

VERITAS.

u *Insanum, de numeroso exercitu gloriari.*

IMPIA vanitas, ne dicam amentia! Quis um quam pestiferam pro salute febrim coluit? qui de publicâ pernicie gavisus est sapiens? nem profectò, nisi, qui nimiâ fortè præfidentiâ nimiùn sapiens, omnem salutis suæ spem numeroso po suit in exercitu, quem & suam, & Reipublicæ pe stem credere potiùs debuerat.

x *Vt pestis omnia destruit,*

Quid enim pestis, nisi contagiosa quædan lues est, quæ mox ubi funestam, quâ maximè pol let, putredinem cordis ipsius adytis insinuarit sicut evestigiò urbes civibus, ærarium pecuniâ populos commercio privat; ita tumulos cadave ribus, domesticos periculo, vicinos metu, Rem publicam luctu obruit?

y *sic numerosus exercitus.*

Quid numerosus item exercitus, nisi quædam perditorum colluvies, vitiorum contagio, hirudo pecuniæ, agrorum sterilitas, vastitas urbium, pauperum oppressio, ruina divitum, sacrorum interitus, omnium pernicies?

Nec facilè noxiam magis publico pestem ostenderis, per quascumque demum historias, ab ultimâ licet hominum memoriâ repetitas, quàm individuum belli comitem & fautorem exercitum.

Non

Non tacebis, ſcio, notiſſimam olim Græcis contagionem illam, de quâ Lucretius ait, nullum ferè hominem id temporis Athenis repertum, quem vel morbus, vel mors, vel luctus non attigerit. Nec eam ſilebis, quæ ſub Veſpaſiano decem quotidie millia hominum Romæ ſuſtulit. Nedum hanc omittes, quæ ſub Leone Iſaurico trecenta circiter hominum millia Conſtantinopoli interemit. Sed iſtam præ ceteris, opinor, objicies, quæ ſub annum 1570. quatuor dumtaxat menſium ſpatio, Moſcoviam ducentorum quinquaginta millium ſtrage depopulata eſt. [z] *Peſtis multas urbes & gentes depopulata eſt.*

Verùm, vide quantum tibi, cauſſæ meæ bonitate confiſus, elargiar. Eſto, vera ſit incredibilis illa, ne dicam mendax, octingentorum & ſexaginta millium clades, quâ, ut Goulartius refert, ſub annum 1578. Cairum ferè totam peſtis evertit: nihil tamen hæc admodum ad ſtragem illam facient, quam ubivis gentium is peperit exercitus, quem certam tuæ ſalutis anchoram credis. Vtinam non falsò, ut Holofernes olim, quem Hebræa mulier perdidit; ut Valentinianus, quem ſocius prodidit; ut Maximi duo, pater & filius, qui, quos milites ſuos appellabant, invenêre carnifices! [a] *plures exercitus.*

Verùm ne promiſſi diutiùs me reum agas, audi me clades recenſentem, non quas à multis retrò ſæculis nati denatiq́ue ſolis vidit Imperium; ſed [b] *Teſtis vel ſola Belgica,*

eas tantùm, quas ab annis circiter bis triginta sensit hæc Belgica, quam ab hæreditariis quasi belli calamitatibus Bellicam veriùs dixero: pacis siquidem usque adeò ignara est, ut nomen illius perceptum sibi aliquando meminerit, fructus numquam. Audi me, inquam, & ex unius anguli scintillis totius orbis incendium disce.

Vtinam, utinam tam exiguo in nos tempore aut furore debacchata fuisset belli rabies, ut nescire se pateretur! Adhærent hodieque templis nostris c *vastata ex integro,* adhærent ædibus facies illæ funestissimæ; ac tametsi populatrices illarum flammas clemens Dei manus uno forsan in angulo latiùs in præsens dominari prohibeat, fumum tamen hactenus omnium oculis infestum voluit, & præsentē præteritæ stragis indicem fixit. Clamat hoc terra colonis, mare nautis, urbes mœnibus, thesauri pecuniis, domus civibus, parentes liberis, curia Magistratibus, mortui sepulchris, sepulchra cadaveribus, templa sacerdotibus, aræ denique ipsæ Numine suo toties spoliatæ.

d *& depopulata,* Sed memoriâ dignum est, quod Margareta quam à nuptiis secundis Parmensem vocant, dum à Belgii moderamine missionem rogat, 8. Septembris anni 1567. Regi in hæc verba conqueritur: Tantum auctoritatis, tantum militum Albano Duci attributum, ut illud existimationi suæ, hoc com-

compoſito Provinciarum ſtatui multùm officiat. Iam enim ex iis, qui aut præſenti hoſpitiorum onere, aut veniæ deſperatione, aut futurarum calamitatum metu, in alienas terras profugiebant, ſecumque pecuniam & ſupellectilem aſportabant, centena circiter hominum millia numerari. Vnâ re ſuſtentari ſe pariter ac populos, adventu Regis, qui, ut porrò certiùs ſperaretur à Provinciis, quatuor antè diebus VVacquenium, pro Hornano maris Præfectum, cum novem inſtructis milite navibus in Hiſpaniam properaſſe. Quòd ſi mutatâ fortè ſententiâ differre adventum in aliud tempus ſatius haberet, orare ex animo, ut ſe nono jam anno moderantem Belgio, diuturnâ adminiſtratione liberatam velle, pro ſuâ indulgentiâ, ne gravaretur.

Porrò ſi tot orbata civibus patria, cùm nihil etiamnum ſanguinis humani gladius hauſerat; quid non medio deinde ſæculo effuſum credimus, cùm Moſa, Rhenuſque, & Scaldis, & reliqui per Belgium rivi, toties humano ſanguine decolores, trunciſque legionum artubus, & magnarum ſpoliis animarum tumidi, erubuêre, quod ſenſerant; cùm fractis inſuper Oceani clauſtris Neptunum ipſum miles in certamen elicuit, mare ceu terram pedes invaſit, terram immiſſo navigavit mari, elementiſq; ſimul omnibus civis in civē pugnavit? [e] *etiam ſub initium turbarũ.* [f] *nedum poſt.*

Si ſola, quam nullus à bello non novit
Oſtenda, Flandris Troia, tot Hectorum,
Tot Neſtorum perenne buſtum,

g *Quot millibus Oſtenda ſola ſtetit etiam victori,*
h *quot urbes aliæ.*
i *Quin etiã peſtis damna, belli damna ſunt.*

duorum ſupra ſeptuaginta millium ſanguine, Alberto etiam victori, ſtetit? quis non urbium ceteras (quarum tamen nulli belli furor parcere viſus eſt) integro cruoris diluvio venditas pariter & emptas intelligit?

Quid, quòd deletis idemtidem magnis exercitibus, majores iterum copiæ undique gentium ſubmiſſæ certatim opplevêre campos, & uno in Belgio tota velut Europa pugnavit & cecidit? Adde numeroſos, quos mihi tantopere jactas, exercitus, tot animarum quoque reos meritò dici, quot hîc aut annonæ caritas, aut ipſa contagio, utraque belli pediſſequa, publicaque pernicies ſuſtulit.

VA

VANITAS.

Insignis victoria.

VERITAS.

Aliena gloria.

VERITAS.

SCilicet, Horati, —*Moveat cornicula risum, Furtivis nudata coloribus*;———

l *Alienis plumis gloriatur Horatij cornicula,* &alienâ te victoriæ laude prætumidum mirer ac prædicem? Ita sanè, si tui similis, quid agam nescio: verùm scio quàm optimè, & nihil minùs tuum esse pronuntio, quàm quod maximè tuum existimas. Age, sodes, unice tot millium victor invicte, solus modò cum solo congredere, & me quoque victis adde, si potes. Metuis? te provoco.

n *Victoria, si arte parta,* Quid ais? Victoriam, quam uni tibi propriam vendicas, arte an Marte partam autumas? Si arte quis illam excogitavit? præsentissimus machinator, & militarium operum conficientissimus. Quis exercuit? miles. Gregarius forsan; imò verè egregius adeò, ut nemo non palmaris. Quis præfuit? Dux celeritate, fortitudine, prudentiâ, felicitate nemini non præferendus. Quid in urbem aditum dedit? stratagema. Quid stratagemati? navis. Quid illa? cespitem vexit. Quid iste? texit militem. Quid inde? jugulavit hic vigiles, socios excivit. Nihil inde refertis pyrio pulvere machinis ad valvas actum? dissiluêre repagula; & ecce subsidium: plateas ilicò quaquà versus eques infesta habuit, nequà fortè vires dispersæ coïrent, pede

m *alienâ laude victor.*

o *multum ad alios pertinet,*

curiam

curiam, portas & aptiſſimas quaſque urbi tuendæ ſtationes, ac contubernia militum occupat. Tu verò quid inter hæc? ſolviſti ſtipendia? Solvit & victus. Iuſſiſti ſtratagema? egregium facinus: ſi perinde victoria voluntatis merces eſt, atque potentiæ, nemo non vincat.

p *nihil ad victorem:*

Quid igitur illam tibi propriam judicas, quæ, vel ipſo te judice, nullius minùs eſt quàm tua.

Sin autem Marte partam vis; age rurſus in arenam deſcende, ne vel opinione tuâ victor hinc abeas. Cedò, præluſit pugnæ veles? prælufit. Iuſtis deinde caſtris utrimque certatum eſt? æquis; nec tamen aut in ullo duce militem, aut in milite ducem deſideravi. Quin muralibus urbem machinis verberandam Chiliarcha curavit? curavit; ſed par fuit murorum & hominum contumacia. Quid bombis attentatum? caſtella. Quid vineis? foſſa. Quid cuniculis? tormentarii ſuggeſtus, & aggeres, qui tandem, foſsâ ruinis ſuis exæquatâ, adeundæ urbis, & victoriæ gradum militi præbuere.

q *ſic etiam ſi Marte,*

Sed nihil hæc tuâ: ſaltem eminus victores ſpectaſſe te prædica. Quin verò, quod rei caput eſt, animavi. Nugas agis; animavit & tubicen. Conſilio, inquam, & imperio fortunam ſtiti. Iterum nugas agis. Quis non amplius præliaribus & decretoriis victoriæ manibus, quàm inermibus pugnæ ſpectatoribus oculis tribuat?

r *nihil ad victorem,*

Quid,

[s] *sed plurimùm ad militem,* Quid, quòd ipsa, quam stitisse te memoras fortuna non infimam ejus, quam tuam vis, victoriæ sibi partem vendicet?

Censuit hoc sanè non verè minùs, quàm gratiosè de Cæsare apud Cæsarem Cicero. Soleo, inquit, sæpè ante oculos ponere, idque libenter crebris usitare sermonibus; omnes nostrorum Imperatorum, omnes exterarum gentium, potentissimorumque populorum, omnes clarissimorum Regum res gestas, cum tuis, nec contentionum magnitudine, nec numero præliorum, nec celeritate conficiendi, nec dissimilitudinis bellorum posse conferri; nec verò disjunctissimas terras citiùs cujusquam passibus potuisse peragrari, quàm tuis, non dicam cursibus, sed victoriis lustratæ sunt. Itaque, Cæsar, bellicæ tuæ laudes celebrabuntur, illa quidem, non solùm nostris, sed pæne omnium gentium litteris atque linguis, neque ulla umquam ætas de tuis laudibus conticescet. Sed tamen ejusmodi res, nescio quo modo, etiam dum audiuntur, aut dum leguntur, obstrepi clamore militum videntur, & tubarum sono. Et certè in armis militum virtus, locorum opportunitas, auxilia sociorum, classes, commeatus multum juvant; [t] *& fortunam.* maximam verò partem, quasi suo jure, fortuna sibi vendicat, & quidquid est prosperè gestum, id pænè omne ducit suum.

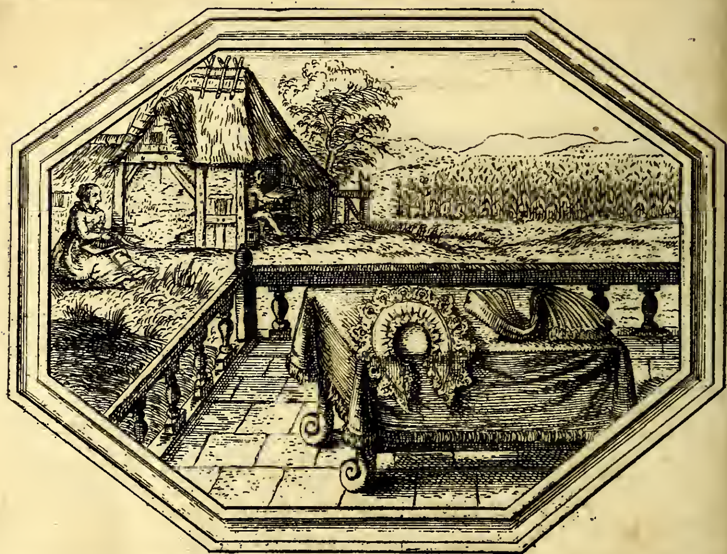
Audi

Audis hæc, famæ victor, non pugnæ, & adhuc aliquid tibi è victoriâ, aut te victoribus adſcribis? Rectiùs enimverò te victis adnumeres, qui palmaribus inſtructus copiis, herbam inermi porrigis.

VANITAS.

Votorum ſumma.

VERITAS.

Longus labor, brevis uſus.

VERITAS.

BENE eſt, abundè eſt, parta jam, parta eſt quies.
Optavi tenero quidquid ab ungue, meum eſt.
veriùs diceres, breve eſt. Brevis hîc omnium, [u] brevis etiam fortunæ curſus eſt, maximè proſperæ. Stultus nauta, qui tunc demum tranquillitatem ſibi ſpondet, cùm portum fugiens, in altum venit.

u Votorum ſumma,

Diſce vel à lino, quod moneo. Vt enim hæc rari [x] ſtaminis carbaſus, immenſi laboris opus eſt, usûs exigui; ita, quod à cunis ad tumulum uſque proſecutus es, votum, nec adhuc, ſi rectè judicas, aſſecutus; toties vitæ tuæ ſudor eſt, nec unius forſitan horulæ fructus, fortè luctus omnium.

x ut tenuiſſima carbaſus, longi laboris opus eſt, & brevis uſus;

Vllámne humanis in rebus conſtantiam exi- [y] ſtimas? Labuntur ac fluunt omnia, ſuæque nos ruinæ continenter involvunt. Nec ipſum adeò ſolem per dies ſingulos reſtaurata nativitas, ab interitu vindicat. Indies oritur, indies moritur, & quot habet imperii momenta, tot habet & fati ſui monumenta. Paſcit ſe, & depaſcitur ipſe flammis ſuis ignis, & conſumitur aër ab omnibus, quos arcano dente conſumit. Flumina quoque tantæ viciſſitudinis metu conterrita, omni vi & viâ, quâ poſſunt, ſe in fugam conjiciunt, ac in maris, ceu matris ſuæ,

y quia nulla in rebus omnibus conſtantia.

ſinum abdunt ſe univerſa: ſed charybdim fugiunt, & in ſcyllam incidunt. Iuveneſcunt plantæ in annos ſingulos, & conſeneſcunt. Vt naſcitur aſſiduò phœnix, ſic aſſiduò quoque denaſcitur: & veniet aliquando dies illa, quæ parricidam ſui conſtituet, quem huc uſque ſemper lux viderat patrem. Ipſa denique artis noſtræ & induſtriæ monumenta naturæ ſerviunt, adeoque & tempori, quod ipſius quæſtui præſidet, quotidianum interitûs ſui vectigal appendunt.

z *Sic Carolus V. exemplo ſuo docuit,*

Quid in tantâ rerum omnium inconſtantiâ, inconſtans ipſe, præter inconſtantiam conſtans ſperes, ſanè non video. Noverat illud, & alterno, quem viderat, rerum humanarum æſtu, penitùs imbiberat Carolus id nominis Quintus. Vnde, cùm poſt expeditiones profectioneſque varias, novem in Germaniam, ſex in Hiſpaniam, ſeptem in Italiam, quatuor in Galliam, decem in Belgium, duas in Angliam, totidem in Africam, mari undecies remenſo, poſt bella, paces, fœdera, victorias, tantæ felicitatis omnia, ut Carolum vixiſſe & imperaſſe, nullos niſi hoſtes pœnitere poſſet; cùm, inquam, etiam Franciſcum I. Galliæ Regem è Ticinenſi prælio captivum abduxiſſet, celeberrimoque ſymbolo ſuo, *Plus ultrà*, ſubſcriptum, appoſito per ludibrium cancro, notaſſet, *Plus citrà, hodie mihi, cras tibi*: non captivo ſuperbè ſuccenſuit, ſed ſubmiſsè

a *& ſententiâ.*

miſsè prorſus ac verè de ſeipſo ſentiens, ſubjungi tritum hoc voluit, *Homo ſum, humani nihil à me alienum puto.* Item cùm Imperatoris, hactenus invicti, genium in Henricum Galliæ Regem immigraſſe, ex Metenſi potiſſimùm quadraginta millium clade didiciſſet, non annos illi ſuos, non palmas, ſed (quòd amicam juvenum eſſe fortunam, ſuamque jam faſtidio ac ſatietate captam crederet) filii ſui juventam oppoſuit, atque adeò præmori ſibi certus, poſthumũ regni donum in Philippum tranſferens, fato præripuit. Sed his nunc omiſſis linum conſule.

Numquid, ut in futilem trium admodum dierum laciniam adaptetur, ſerendum priùs, ſarriendum, evellendum, ſtringendum, macerandum, inſolandum, molliendum, flagellandum, pectendum, nendum, occandum, coquendum, texendum, dealbandum, lactandum, poliendum, complicandum, ſecandum, ſuendum, lavandum, ſtipandum, & numquam denique non hominis alicujus, aut inſtrumenti arbitrio exercendum? Non ſecùs illa tibi tamdiu ſperata felicitas, ecquando te tandem inviſit? nempe, cùm votis, cùm curis, cùm labore, cùm æſtu, cùm frigore, cùm inediâ, cùm vigiliis, cùm invidiâ, cùm opprobriis, cùm odio, cùm rixis, ſi non emortuum, attritum certè, mors eâ te frui vix, imò ne vix quidem, ſineret:

b *Sicut carbaſus breviſſimi uſûs longiſſimo labore paratur:*

ſineret: brevi ſiquidem in vitæ ſtadio quid non breve eſt?

c *ſic & votorum ſumma;* d *at mox tollitur.* e *Teſtis Marius,* f *teſtis dives Evangelicus.* g *Adde, nec votorum quidem ſummam hîc dari.*

Quin obſervatum ſæpè ſæpiùs, mox omnia ſimul à morte ſurripi, cùm ſors omnia contulit. Illa videlicet tyrannis æmula, victimas non niſi saginatas amat: hæc lanionibus ſimilis; ſaginat, ut necet. Sic Marium, qui fortunæ ſemper imperare creditus fuerat, numquam ſervire, pòſt exantlatos domi militiæque labores innumeros, prima dies Conſulem, ſecunda miſerum, tertia vidit interemptum. Sic &, Chriſto teſte, Fuclioni Evangelico, poſt ſtrangulata meſſibus horrea, labore, ut aſſolet, nec levi nec brevi, ne unius quidem noctis inducias mors indulſit. *Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te, & hæc quæ paraſti cujus erunt?* Quid, quòd inquietum eſt cor noſtrum, ut Aurelius ait, donec in illo quieſcat qui omnia movet immotus: ac proinde nec voto te quidem tuo hîc potiri poſſe jam liquet, nedum frui.

Nihil itaque votorum ſumma, ſi juſtus es arbiter, niſi longus labor, brevis uſus. Erro: longus labor eſt, & longus abuſus.

VA-

VANITAS.

Flos vitæ.

VERITAS.

Defluit ultrò.

VE-

VERITAS.

PERGIS, ut video, caput impudens, pergis æternum promittere, quod breve convicimus. Sed perge, nihil moror; tuo te gladio jugulas. Quis hujus rei teſtis eſt? idem qui, ſi tibi credimus, adverſarius, flos ipſe.

h *Flos vitæ,* Eſt mihi, inquis, flos vitæ. Benè habet: ſic enim unus omnium, qui rerum naturas exploratas habent, conſenſus hominem arbori, adoleſcentiam flori, fructui virilem ætatem comparat; ſed, quod inde conficitur, cæcitas humana non videt: tu vide, mi cenſor, & judica.

i *ut flos arboris,* Age, vel ad momentum has, quas præ oculis habes, arbores intuere, & ceteras, quas oculis non *defluit ultrò;* potes, animo percurre; mox dices, Flos defluit ultrò. Si fateri renuis; ipſe te arguet, & aſſiduo caſu l *non item fructus.* in ſe teſtimonium dicet. Ecce dum loquimur, areſcit, & nullius impulſus attactu, continuò defluit; fructum verò, niſi ſi arbori vim adferas, non auferes.

Quorſum hæc? audi. Non eſt juvenum vita ſem *Citiùs perit adoleſcentia,* nectute ſecurior, aut à morte remotior: quin verò ea periculoſior eſt vitæ pars, quam ſecuritas nimia reddit incautam, intraque breve vitæ ſpatium nihil eſt procul. Principium quidem vitæ eſt flos iſte,

iſte, atque adeò ab extremo facilè remotior creditur, ſed falsò: tunc enim id rectè dumtaxat diceretur, quando omnes æquis ſpatiis viverent: nunc pluribus viis, & ſæpiùs prima ætas in mortem incidit. Ipſe adeò maternis adhuc viſceribus incluſus embryo, ſæpè priùs tumulo datur, quàm luci, ne dicam vitæ. Plures fructibus flores nullo negotio decidunt, plures macello vituli quàm boves mactantur. Et ſanè, inſignis ſenum raritas, ingens adoleſcentiæ crebriùs morientis argumentum eſt.

[n] *quàm maturior ætas.*

Quid plura? non ſecùs, ac ea quæ per acutum, ut Mathematici loquuntur, vitrum oculis objiciuntur, cùm maximè diſſita videantur, contigua ſunt: ſic fit, ut plerumque vicinior ſit morti, qui remotior videbatur. Cauſam quæris? Nihil eſt alteri vicinius, quàm mors vitæ, flos ruinæ.

[o] *Mors illi vicina, etſi remota videatur.*

VANITAS.

Ætas integra.

VERITAS.

Carpitur aßiduè.

VE.

VERITAS.

QVOMODO integra, quæ, ex quo esse cœpit, carpitur assiduè, & minutissimis portiunculis, dum datur, eripitur? Quomodo integra, cui multum deest; & quantulum sit quod restat, incertum est? [p]

[p] *Ætas integra aut plena*

At lunam Astronomi plenam, vel, si mavis, integram vocant, dum quò crescat non habet, sed quò in singula pænè momenta decrescat. En iterùm capra sibi cultrum. Imò verò habet, habet eadem hæc luna, quo rursus innovata succrescat: nec quantulum sit quod ei superat, incertum est. Tantò minùs integra est ætas tua, quàm lunæ facula; tantò minùs certa, quòd incerta futuri est, certa præteriti, nullis umquam remediis instaurandi; hoc tamen illi similis, quòd numquam sibi similis. [q]

[q] *minùs dici potest, quàm luna:*

Motu siquidem perpetuo cælum volvitur, momenta horas, hora diem rapiunt, is alium diem trudit, isque alium, & numquam quies: sic menses prætereunt, sic anni; sic & ætas currit ac properat, imò volat. Ex quo loqui cœpimus, mutatio illi aliqualis incessit, & modò per singulos syllabarum tractus vitæ aliquid discedit, accedit morti: semper illa præterlabitur, semper hæc instat. [r]

[r] *quia semper illi aliquid deest,*

s propter assiduam temporis incõstantiam,

Clariùs tecum loquar. Quam ætatem, amabò te, quem annum, quem mensem, quem diem, quam horam, quod vitæ tuæ momentum integrum vocas? An præteritum? at illud jam esse desiit. An futurum? at hoc nondum est. An præsens? at istud, si rectè ratiocinaris, cùm esse dicitur, jam non est; aut si est, ita divisum est, ut ipsius initium finis sit præteriti, & finis initium futuri.

t cujus nulla pars, ut præsens, designari potest.

Insignis verò integritas, quæ nec minimâ sui parte ita aliquando integrè præsens est, ut non magis sit absens, aut veriùs non sit.

VA-

VANITAS.

Vita longæva.

VERITAS.

Pejor fortuna ſuperſtitis.

VERITAS.

u *Defuncto juvene lõgævus senex infelicior.*

QVID inter immaturè defunctum juvenem maturumque senem, illi adhuc superstitem, interest? Nihil, nisi quòd ille miseriis expeditus sit, hic obnoxius; ille carcere solutus hic vinctus; ille in patriam redux, hic exul; ille in portu quiescat, hic fluctuet in mari; ille brevi tempore mortem timuerit, hic longo; ille periculi jam securus agat, hic anxius incudem inter & malleum trepidet, certus tamen, intra minimam momenti particulam (quid enim totus universi decursus divinis in oculis nisi momentum est?) eo loco se fore, quem alter nunc occupat.

x *Duos inter reos ultimò superstes infelicior est,*

Quòd si nescit, hoc ipso magis miserum reor, quòd minùs miserum se sciat; nisi fortè è duobus aliàs capitali simul supplicio addictis, ille felicior est habendus, qui novissimè jussus est dare colla securibus, quod quis sanæ mentis asserere præsumat, non video. Hoc scio, verum esse, & omnibus usu magistro percognitum,

y *quia mortis timor morte pejor.*

Pejor est letho timor ipse lethi:

ac proinde pejor hæc est rei fortuna superstitis.

z *Hinc in pænam reorum pessimus ultimò plectitur.*

Hinc est, quòd, qui inter sceleratos dux esse convincitur, omnium postremus mori jubeatur; ut, dum aliorum miserandos exitus videt, moriatur in singulis, qui peccavit in omnibus.

Tuam

Tuam hîc iterum fidem appello, Vanitas. Quid ais? quid infelicius autumas, unâ morte perfungi, an tot mortibus exanimari, quot ante oculos noſtros funera indies efferuntur? Audio, das manus. Hoc itaq; manet in cauſâ, pejorem eſſe fortunam ſuperſtitis rei; ego verò addo, etiam ſenis, parium enim non poteſt non eſſe par ratio: in eo tamen diſparem fateor, quòd reo intervenire aliquid poteſt, unde collegæ ſupplicium evadat, & vivat; ſenẽ verò omnibus ſenſibus ferè præmortuum, quam ſenectuti, quæ ipſa & morbus & viva quodammodò mors eſt, eripere ſola mors poſſit, morti nihil; quæ juvenem eò feliciùs ſuſtulit, quò citiùs tot tantiſque calamitatibus abſolvit.

[a] *Sic defuncto juvene ſuperſtes ſenex magis miſer eſt,*
[b] *quia continuò mortem ſpectat & expectat,*
[c] *quam evadere non poteſt, ſicut reus poteſt:*

I nunc, inanis homuncio, & de diuturno vitæ tempore gloriare. Falſa eſt hæc, ut vides, felicitas, vera miſeria. Nec enim in miſero tantilli temporis ſpatio ulla diu ſtare felicitas poteſt. Raró ſenex, idemque felix. Plus dico, raró vivus, idemq; felix. Quid enim vita, niſi militia? quid porrò militia, niſi omnium planè calamitatum epitome? Patiens profectò Vates ille, qui incredibili miſeriarum omnium tolerantiâ, ipſos perennis miſeriæ carnifices fatigavit, humanæ vitæ, quas expertus fuerat, ærumnis penitùs exprimendis nomen aptius invenire non potuit. Si tamen militiam eſſe negas, jam doceo; ſed, quò meliùs tibi fidem faciam, Petrarchæ

[d] *& quia ſenectus ipſa miſeria eſt,*
[e] *imò & vita ipſa.*
[f] *Hinc & militia dicitur,*
[g] *quâ nulla major miſeria.*

trarchæ

h trarchæ verbis ex integro, non meis. Omnia hîc, *Pugnant hîc in ſe* ut Heraclitus voluit, ſecundùm litem fieri univerſa teſtantur. Rapido ſtellæ obviant firmamento, contraria invicem elementa confligunt, terræ tremunt, maria fluctuant, aër quatitur, crepant flammæ, bellum immortale gerunt venti, tempora temporibus concertant, ſecum ſingula, nobiſcum omnia, ver humidũ, æſtas arida, mollis autumnus, hyems hiſpida; & quæ viciſſitudo dicitur, pugna eſt. Taceo, quòd nullum animal bellis vacat: homo ipſe terreſtrium dux, & rector animantium, qui rationis gubernaculo ſolus hoc iter vitæ, & hoc mare tumidum turbidumque tranquillè agei *& in hominem omnia,* re poſſe videretur, quàm continuâ lite agitur, non modò cum aliis, ſed vel maximè ſecum? Quis Philoſophorum, quis Grammaticorum, quis *ſive animæ,* Rhetorum conflictus? quæ Dialecticorum altercationes? quæ denique artium omnium diſcordiæ? m. Qui clamores inter cauſidicos? quàm benè con*ſive corporis,* veniant, ipſarum cauſarum immortalitas probat. De concordiâ Medicorum, teſtimonium ſit ægrorum. Vitam certè, quam brevem dixêre, ſæpè ſuis litibus fecêre breviſſimam. Quanta eſt præterea de ſacris & de religione difformitas animorum? non tam litteratorum verbis hominum, quàm populorum armis & campo ſæpiùs commiſſa quàm ſcholæ. Quid de communi vitâ, deque actibus

bus mortalium loquar? Vix duos in magnâ urbe concordes, cùm multa, tùm maxima ædificiorum habituumque varietas arguit. Nam, quis umquam tam locupletis delicatique patris-familias nactus est domum, ut non ibi multa mutaverit? ut quod uni studium fuit exstruere, alteri sit voluptas evertere? Testantur mutatæ sæpè fenestræ, obstrusa ostia, passimque vetustis in parietibus novæ indicant cicatrices. Neque in alienis id tantùm, sed in nostris patimur, sua dum cujusque sententia secum pugnans, quod ait Flaccus, n *sive fortunæ bona;*

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis;

quò luce clarius fiat, quis nostrûm quisque cum aliis, quísve secum sit. Iam qui vestium modus, quíve habitus triduum totum nostris durat in urbibus? quæ municipiorum scita non cum suis latoribus desinunt? o *leges ipsa,* Adhæc, quænam Ducum in ordinandâ acie, quænam Magistratuum in ferendis legibus, quænam nautarum in capiendo consilio disparitas quæve discordia est? Quin verò, nihil etiam eorum quæ delectant, sine lite agitur. Agè enim, in amore quantus zelus? quanta in conjugio p *conjuges,* dissonantia? quot querelæ? quantæ suspiciones amantium? quæ suspiria? qui dolores? quanta q *socij,* dominorum ac servorum contentio, qui non ideò minùs infesti, quia domestici hostes sunt, cum quibus nulla umquam pax speranda, nisi quam

 mors

mors fecerit vel paupertas? Non dicam fratrum
r *filii,* quoque gratiam raram; non filiorum etiam in parentes: ſed parentum, quorum opinatiſſimus eſt
s *parentes,* amor, quanta indignatio in filios, quos, dum bonos cupiunt, malos lugent, atque ita quodammodò, dum valdè diligunt, oderunt?
t *amici;* Quanta verò in amicis quamvis finium concordia, viæ tamen actuumque diſcordia? quanta opinionum atque conſiliorum conflictatio? ut vix Ciceroniana, cujus antè meminimus, definitio ſtare queat. Eſt & in amore odium, & in pace bellum, & in conſenſione diſſenſio.

u *homo cum artibus,* Iam quæ infantium bella cum lapſibus? Quæ puerorum rixa cum litteris? amariſſimè ſerentium quod prædulciter metant. Quænam inſuper
x *laboribus,* adoleſcentium lis cum voluptatibus, dicam veriùs, imò quanta ſecum lis, affectuumque colliſio? Quænam feminis puerperii difficultas, quan-
y *paupertate,* tumque diſcrimen? Quænam viris cum paupertate atque ambitione luctamina? Quanta vitæ,
z *divitiis,* plura quàm expedit ſatagentis, anxietas? Quod denique illud ſenum cum ætate ac morbis, pro-
a *morbus,* pinquante morte, quod omnium ipsâ cum morte, quòdque ipsâ quoque eſt morte moleſtius, cum
b *morte,* perpetuo mortis terrore certamen? Porrò, quis neſcit, quàm grave quiſque ſecum aſſiduè bellum habet? Nam, & corpus hoc quàm contrariis æſtuet

ac

ac turbetur humoribus, ab his, quos Physicos dicunt, quære. Animus quàm diversis quamque adversis secum pugnet affectibus, unusquisque non alium quàm sese interroget, sibique respondeat. Quàm vario, quamque reciproco mentis impulsu modò huc rapitur modò illuc, nusquã totus, nusquam unus, secum ipse dissentiens, se discerpens?

[c] *affectibus atque adeò secum.*

Nam ut sileam reliquos motus, velle, nolle, amare, odisse, blandiri, minari, irridere, fallere, fingere, jocari, flere, misereri, parcere, irasci, placari, labi, dejici, attolli, titubare, subsistere, progredi, retroverti, inchoare, desinere, dubitare, errare, falli, nescire, discere, oblivisci, meminisse, invidere, contemnere, mirari, fastidire, despicere, simulque suspicere, ejusmodi sunt, ut iis sine ullâ requie, ab ingressu usque ad exitum, pugnet & fluctuet vita mortalis. Hæc ille.

Sic de vitâ, sic de humanis omnibus, sic de homine & in hominem, sic de nihilo & in nihilum pugnant hîc omnia, quo nihil est vanius. Credes quod assero, ubi ipsum cum humanis omnibus hominem meritò nihili faciendum ostendero. Aggredior.

[d] *Imo verò humana omnia, & homo ipse, adeò vana, ut nihil sint.*

Si sit naturâ, si cælo judice, cuivis
Nasci culpa, labor vivere, pœna mori;
Si caro nostra cinis, cinis auræ ludus, & auræ
Ludibrium nihil est; numquid homo ipse nihil?

Si nihil ipsus homo est, basis omnium; inanis inani
Spes innixa basi, resque, quid est, nisi nil?
Si nihil est; homo mansuri nova tristega tecti
Figit in externâ cur peregrinus humo?
Omnia posse studet cur solus in omnibus, ex se
Qui nihil ipse potest, aut potiùs nihil est?
Cur petit altisonæ monumenta perennia famæ,
Quem sua sors memorem vix sinit esse sui?
Quod memorem, vix esse sui sua sors sinit, ipsum
Hoc est, immemorem quod facit esse sui.

VERITAS.

QVÆ cùm ita ſint; quouſque tandem, perfida Vanitas, Iudicis abutêre clementiâ? quamdiu tua mortales improbitas circumveniet? quem ad finem falſi verique neſcios effrenata raptabit audacia? Nihílne te Oratorum Reip. Chriſtianæ monita, nihil Paſtorum excubiæ, nihil tot in te ſcripta volumina, nihil conſenſus bonorum omnium, nihil intentâ jam pridem, & tantùm-non illata perduellionis pœna deterruit? Patêre tua mendacia non ſentis? conſtrictas nunc etiam, Iudicis ipſius conſcientiâ, teneri inſidias tuas non vides? Quid antiquæ, quid novæ legis tempore geſſeris, quos fortunæ, quos cæli bonis everteris, quid ſuaſeris, quid deſignaveris, Veritatem fugere exiſtimas? O tempora! ô mores! Bonorum quilibet hoc intelligit, Paſtores vident, Oratores arguunt, Iudices audiunt, hæc tamen Vivit? Vivit, imò verò & in domos, & in Senatus, & in templa paſſim admittitur? ducit in fraudem, trahit in perniciem unumquemque mortalium? Vos autem, Veritatis propugnatores acerrimi, & muneri veſtro & Reip. Chriſtianæ nihil ultrà debere vos creditis, ſi iſtius fraudes ac damna vitatis.

e *Patent itaque vanitatis fraudes*

f *& facinora;*

g *& adhuc toleratur?*

Ad mortem, ad ignes, & æternos quidem, om-

nium votis damnari te jampridem, Vanitas, oportebat, illis te cruciatibus devoveri, quibus humanum genus numquã non objicis. An verò publicum viarum grassatorem è medio tollere, cuilibet aggresso liberum est? Vanitatem orbem terræ furore, rapinis, cæde, incendiis, quotidie divexantem Veritas perferet? Habent profectò, habent sanctiores meæ litteræ tot in te SS. Triadis Senatusconsulta, quot paginas, quibus confestim interemptam te convenit: non deest Veritati consilium, non deest auctoritas summi Iudicis. Vos, vos, dico apertè, Christiani, & Veritati deestis, & vobis. Tu interim vivis, & vivis impia, non ut sceleribus tuis patrocinetur impunitas, sed invidiæ. Quid enim?

h *Pœnas æternas meretur,*

i *juxta Dei decretum;*

l *nec adhuc punitur?*

Indictum est animis bellum, fixa jam castra nequitiæ, erecta levitatis vexilla, scriptus ubique trossulorum exercitus, æruscata militum stipendia, strati per compita murices, positæ bonis omnibus insidiæ; eorum autem ducem castrorum, & hostium intra mænia, atque adeò in ædibus, ac ipsis sacræ non minùs quàm profanæ curiæ penetralibus, videtis intestinam aliquam quotidie perniciem Reipubl. Christianæ molientem, nec adhuc exilio perfidam, aut bonorum multat auctoritas, aut ipsa tot fraudum scelerumque testis & rea conscientia?

m *Mala fecit facitque innumera;*

n *nec adhuc vel coacta vel sponte exulat?*

Etenim,

Etenim, quid eſt, ô VANITAS, quod jam ampliùs ſperes, ſi neque lugubris impenſæ tenebræ, neque culinæ, nihil non decoquentis, fumus multò denſiſſimus obſcurare nunc faſtus tui inſolentiam poteſt, nec ędium tot occluſa repagulis veſtibula, nec multiplex rationabilis linguę vallum, nec inſcrutabilis humanę mentis abyſſus æruſcationis tuę ſigna falſiſſima diutiùs continere; ſi erepunt, ſi proſiliunt, ſi patent omnia? Mitte, quod affectas, conſilium; obliviſcere fraudis & ſcelerum; proderis, accuſaris, convinceris undique: luce clariora ſunt deſignata jam pridem per te facinora, quæ ne fugere me credas, audi.

o maximè cùm videat patère ſcelera ſua.

Meminiſtin', perfida, ut Epuloni Evangelico divitias in vitia, & prodigo Iuveni delicias in ſiliquas verteris? Recordaris, quàm fallax inęſtimabilis pretium ſanguinis Iudæ appenderis Chriſti anno ſupra trigeſimum tertio, Martii vero die circiter vigeſimum? Senſiſtíne, cùm periculoſis crebriſque velitationibus Antonium, Pachomium Macariumque laceſſeres, tum temporis te meis pręſidiis, meâ diligentiâ conſiliiſque pręoccupatam, arenâ ſimul & victoriâ cedere debuiſſe? Si tibi, certè mihi non excidit, quàm funeſtas Alexandrię ſub Theodoſii Minoris tempora inſidias adornaris, Pelagiam, inquam, ipſiſſimam caſtitatis perniciem, quę ob formę venuſtatẽ, corporiſque cultum,

p diverſis locis & temporibus perpetrata?

cultum, non jam Veneris ſerva, ſed ipſa Venus habita, ſolis oculis captivam poſt ſe urbem traxiſſet, niſi illam vigiles Nonnii Antiſtitis oculos, laqueos amantium capillos reſcindere, feminam tum veſte tum nomine exuere, nulloque præterea fuco frontem pingere coëgiſſem, quàm pudibundâ præteritorum memoriâ. Vis paucis multa? nullum jam tot annos facinus extitit niſi per te, nullum flagitium ſine te; tibi uni frequens corporis animique pernicies ſemper curæ fuit ac luſui.

q *Suadetur, ut ſponte exulet:* Et dubitas etiamnum vitam iſtam, juſtis ſuppliciis debitiſque ereptam, fugæ ſolitudinique mandare? dubitas, quorum mentes ſenſúſque vulneras, eorum conſuetudinem fortunámque vitare? Egredere, libera Remp. metu; in exilium, ſi hanc vocem expectas, proficiſcere. Nemo eſt extra illam improborum manum, quam ex perditis, atque ab omni nō modò conſcientiâ, verùm etiam ſpe derelictis conflaſti, qui non te metuat, non oderit, non extinctam velit.

r *ſed non audit.*

Quid ad hæc Babylonia meretrix? Silet impudens, & cum fronte aures ſimul & linguam perdidit.

ſ *Siſtitur itaque judicanda Iuſtitia.* Te itaque ſumma juris & æqui Parens IVSTITIA, per eam, quam adfers egregio publico fidem, obteſtor, ut ne funeſtam hanc Patriæ facem, malorum fomitem, bonorum odium, vitæ mortem,

ſalutis

ılutis exitium, diutiùs noſtris in finibus hærere atiaris. Liberet malos audaciâ, bonos metu, omes interitu: exulet terris bellua, ne cælis homies; ferat ſupplicium coacta, quod jam pridem ıâ ſponte ſubire debuerat.

Quid enim? illáne, ut umquam ſe corrigat? ut ıalum oderit? bonum amet? patriæ conſulat? ıinimè gentium. Audiat itaque, quam meretur, :ntentiam perfida, exulet templis, Curiis, domius, mœnibus, agris, corporibus, animis, fortuniſq; mnium, & ne quà ſe denuò forſan inſinuet, ob:rvent illam Prælatorum oculi, prẹoccupent Oraɔrum monita, arguant Senatus-Conſulta, arceant ɔrum, qui ſacris quæſtionibus præſunt, judicia. entiat improba, ſe jam inde à principio, naturâ ıâ conſiliiſque damnatam, tantiſper exilio conabeſcere, dum illam Iudex omnium VERITAS, ammæ, mortiſque numquam non vivæ, ſupplio ſine fine devoveat.

EPINICIVM,

QVOD

VERITATI & Victor

GRATVLABVNDVS ACCINIT

PETRVS-ANTONIVS PIERSSENE,

BRVGIS

AD D. SALVATORIS CANONICVS.

DIREMPTA *lis est. Indice quàm bono*
Dirempta tandem! Diffuge VANITAS,
Et ultrò & ultrà VERITATI
Da meritos, malefida, fasces.
At tu beatis auspiciis rege,
Tuóque felix utere VERITAS
Et jure & orbe, VANITATIS
Inde procul, procul usque pulsis
Dolis & armis. Si referat pedem,
Habes Tribunal; si renovet dolos,
Habes Patronum, qui clienti
Expediat laqueos, & ultrò
Suis dolosam retibus implicet:
Sic pollicetur jam propè nuperis
Linguæ venenis, sensuumque
Decipulis, quasi liber orbis.

Sic pro amico amicus
fide-jubet.

IN

EPI-

Præfatio dedicatoria.

Anitas in jus vocatur.lit.a *Evocationis modus excusatur*.b *Accusationis capita*.c *Olim à Salomone apud omnes traducta* , d *nunc exilio mulctanda* , e *si non ignibus*,f *Iudicio sistitur*.g

Præfatio monitoria.

S*Criptionis ratio*.h *Argumentum*.i *Scriptoris monitum*.l *Votum*.m

ACCVSATIONIS MATERIA.

fol.1.litt.n

Accusationis caput.

I.

Ingenium.

Cies ingenii subtilis , ut araneæ tela, inutilis est.3.o *Hinc invisa Palladi aranea*.ibid.p *Nihil rectè sciunt Sophistæ*,ibid.q *similes horologiis*,4.r *sibi semper adversi*.ibid.ſ *Maximè docti,maximè ignari*,ibid.t *erroribus*, ibid.u *amentiæ*, ibid.y *nequitiæ obnoxii*.ibid.z *Testis Catilina*,5.a *& alii*. ibid.b

II.

Memoria.

Memoria, ut lati gutturis poculũ, 7.c *facilè quod admisit , amittit facilè*. ibid.d *Perfidus quæstor*, ib.e *speculo similis*: ibid.f *minimo vapore turbatur*,ibid.g *Dei, & sui immemor*. 8.h *Infelix puerpera*, ibid.i *stomachus frigidus*, ibid.l *animi carnificina*. ibid. m *Quæ omnium optima*. 9.n

III.

Eloquentia.

Characterum copia utilis, si rectè uteris:11.o *sin secùs,noxia*.ibid.p *Sic & verborum copia* ibid.q *anceps est*.ib.r *Qualis qualis sit*, 12.ſ *quò major, eò periculosior*; ib.t *maximè, si illi quàm maximè fidus*.13.u

IV.

Valetudo.

Insanum de rebelli conjuge gaudium. 15.y *Quasi cõjux, animæ caro*:ib.z *rebellat aßiduò*;ibid.a *fovetur tamen,ut valeat*.ib.b *Multis sanitas noxia*,ibid.c *utilis infirmitas*.16.d

V.

Robur.

Agile & robustum corpus est fortis adversarius , firmus carcer , belluina gloria.18.e *Imò superant hominem agilitate belluæ, venti, cælum*; ibid.f *robore verò præter belluas*, ibid.g *navis*,ibid.h *& trabs*; 19.i

XIV.

Comessatio.

XV.

Vestis.

XVI.

Odores.

XVII.

Symphonia.

XVIII.

Choreæ.

XIX.

Otium.

XXVII.

Divitiæ.

XXVIII.

Domus.

XXIX.

Picturæ.

XXX.

Bibliotheca.

XXXI.

Amici.

XXXII.

Inimici.

plis diversarum, ibid.c atque adeò fragilior vitro, præsertim formosa: 173.d quia forma naufragium est, ibid.e tyrannis, ib.f vernix, ib.g calamina, ibid.h regnum malè custoditum, ibid. i quod omnes omnibus modis ambiunt.174.l

XXXVIII.

Filia nupta.

Vt auget verruca sublata verrucas; 176.m sic filia, quâ se pater per nuptias exonerat, onera, ibid.n sive œconoma sit, ibid.o sive formosa, ibid.p sive perfida marito, ib.q sive fidelis, 177.r sive indotata, ib.ſ sive benè dotata, 178.t sive malè, ibid. u sive mediocriter; ibid.x maximè si aut ipsa moritur, aut maritus.179.y

XXXIX.

Nepotes.

Vt cauterium incertum solamen est & certus labor: 181.z sic frequens nepos, ibid.a frequens labor, & cura, ac incertum solamen ibid.b ratione morbi, ibid.c vestis, ibid.d nutricis, 182.e custodis, ibid.f gerulæ, ibid.g ætatis, ibid.h conditionis.183.i Testis Lãdelinus. 184.l Imò & ratione ipsius spei, ibid.m virtutis, naturæ, 185. præsertim puellarum culpâ. ibid.n

XL.

Præceptor.

Vt non arguit doctus equiso doctum asinum, 187.o sic nec insignis magister insignem discipulum: 188.p quia nihil cura sine naturâ.ibid.q Testis Ciceronis filius, 189.r testis asinus Ammonii, ibid.ſ testis filius Herodis Attici, ibid.t testis Iustinianus, ibid. u testis compositus Senecæ Nero: 190 x sed bonus magister malo discipulo infamia est. ibid.y

XLI.

Patronus.

Optandũ, ut omnes intelligant, quàm falsa sit de ingenti patrono gloria. 192.z Vt extollitur à monte pygmæus, & magnum se credit; ib.a sic extollitur à patrono cliens, & idem sibi persuadet: ibid.b uterque tamen naturâ humilis & tantùm favore sublimis; 193.c nec alterutrum sublimitas majorem efficit, sed minorẽ potiùs, ibid.d & ruinæ magis expositum.ibid.e Imò qualis qualis sit cliens, ib.f quò major patronus, eò minor ipse est.194.g Minimus hominum maximo suppedaneo indiget.ibid.h Quid, quòd parit vertiginem & lapsum sublimitas? ibid.i quia fastidiosa Magnatum amicitia, 195.l & æmulis obnoxia. ibid.m Testes quamplurimi Principum familiares, ibid.n omnes tandem miserè lapsi.ibid.o

XLII.

Dignitas.

Vt machina, Augustanæ similis, magno molimine, 197.p & quasi ascensu descensuq; continuo, ibid.q aquam ex humili in sublime tollit, ibid.r ut repentè præcipitet: ibid.ſ sic nova dignitas hominem è vulgo, 198.t labore non exiguo, ibid.u & continuo quasi ascensu, ibid.x aut potiùs descensu evehit, 199.y ut mox deturbetur vitio vel alieno,

XLVIII.

CATALOGVS AVCTORVM,

quorum in hoc opere ſententiæ, aut hiſtoriæ.

Acurcia.
Ælianus.
Aldrovandus.
Alexander ab Alex.
Antoninus.
Apollodorus.
Ariſtoteles.
Athenæus.
D. Auguſtinus.
Auſonius.
D.Bernardus.
Beyerlinck.
Biblia.
Bidermannus.
Boëtius.
Briſſonius.
Cælius.
Carneades.
Cartagena.
Cato.
Cauſſinus.
Chryſoſtomus.
Cicero.
Cornelius à Lapide.
Crantzius.
Dauroutius.
Democritus.
Dio Caſſius.
Drexelius.
Dubravius.
Eginardus.
Eraſmus.
Foulloucius.
Fulgoſius.
Gellius.
Giraldus.
Guicciardinus.
Halicarnaſſæus.
Haræus.
Hermannus Hugo.
Hieronymus.
Hippocrates.

Home-

Homerus.
Horatius.
Hugo à S.Victore.
Innocentius.
Ioannes de Serres.
Iosephus.
Iunius.
Iuvenalis.
Lactantius.
Laërtius.
Livius.
Ludovicus Melſus.
Lycoſthenes.
Majolus.
Manilius.
Mariana.
Martialis.
Marulus.
Mejerus.
Mirandula.
Natalis.
Nonnius.
Olaus Magnus.
Oſtienſis.
Ovidius.
Paſchaſ.Iuſt.
Pauſanias.
Petrarcha.
Peucerus.
P.Ant.Ferrarius.
Platina.
Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Polydorus Virgilius.
Quinctilianus.
Reydanus.
Richterus.
Sabellicus.
Salianus.
Salomon de la Broüe.
Saluſtius.
Sanderus.
Saxo.
Scribanius.
Seneca Tragœd.
Seneca Philoſophus.
Sigonius.
Strada.
Suetonius.
Textor.
Theophraſtus.
D.Thomas.
Thorius.

Tre-

Trebellius.
Trigautius.
Valderama.
Valerius Maximus.
Varro.
Vbaldus.
Vignerius.
Virgilius.
Volaterranus.
Ziglerus.
Zonaras.

SYL-

SYLLABUS

Rerum & sententiarum.

Benè

Fabius

F

G

H

ad

M

Philippi

Robore

Staphylus

SPHALMATA NONNULLA TYPOGRAPHICA.

	Erratum.	*Emendatio.*
fol. 9. *lin.* 7.	oblivifcitur	oblivifcere
12. *lin.* 10.	clarum	claram
18 *in marg.*	bellicæ	belluæ
33. *marg.*	maximè fed	fed maximè
53. *lin.* 23.	iis	eâ
54. *lin.* 21.	Nyctilco	Nyctileo
60. *lin.* 19.	certò	certè
61. *lin.* 16.	ftrophei	ftrophii
ibid. lin. 20.	mutuli	mutili
64 *lin.* 7.	naveam	naufeam
79. *l.* 16.	exclamabatis	exclamabitis
84. *lin.* 2.	fallax	felix
117. 10.	Innocentiam	Innocentium
140. 12.	vapularet	vapulaffet
150. *lin.* 11.	plurium	plurimum
151. *lin.* 4.	iniquiffimi	iniquiffimè
	prodigii	prodigum
159. *lin.* 19.	fartum	faxeum
171. *lin.* 16.	Hippomene	Hippomenes
177. *lin.* 13.	eliminatam	eliminatum
202. *lin.* 13.	certè	fieri
203. *lin.* 10.	*Pox*	*Por*
211. *lin.* 16.	rebelli	*tollatur*
ibid. lin. 23.	fororum	fororum
218. *lin.* 11.	facies	faces
221. *lin.* 21.	nihil in[illegible]e	nihil-ne
224. 12.	diffimilitu[illegible]dis	diffimilitudine
ibid. lin. 17.	illa	illæ